B373/30
14035

1963

A BUDAPESTI II. KER. ÉRSEKI

KATH. FŐGIMNÁZIUM

ÉS A VELE KAPCSOLATOS

RÁKÓCZI-KOLLÉGIUM

FIÚNEVELŐ-INTÉZET

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1912–1913. ISKOLAI ÉVRŐL

KÖZZÉTESZI:

Dr. SEBŐK IMRE
IGAZGATÓ

BUDAPEST, II. KERÜLET, OSZLOP-UTCA 35.

001000317709 8

A BUDAPESTI II. KER. ÉRSEKI

KATH. FŐGIMNÁZIUM

ÉS A VELE KAPCSOLATOS

RÁKÓCZI-KOLLÉGIUM

FIÚNEVELŐ-INTÉZET

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1912–1913. ISKOLAI ÉVRŐL

KÖZZÉTESZI:

Dr. SEBŐK IMRE
IGAZGATÓ

BUDAPEST, II. KERÜLET, OSZLOP-UTCA 35.

1976

1885

2012

B373/30

1403

B/1879

Ex
Bibl.Civ.
Budapesti-
ensis

Pro domo.

Az előző, 1911/912-iki tanév vége óta kettős intézetünk élete jelentékeny változáson ment át. Fájdalommal kell e vezető helyen, ha későn is, de kegyelettel elbúcsúznunk intézetünk régi fentartó testületétől, amely élén gróf *Mailáth* György v. b. t. t. úrral és dr. *Várady* L. Árpád győri megyéspüspök úrral 1907 óta vezette az intézmény ügyeit, végezte a megalapozás nehéz munkáját és vezette az intézetet ahhoz a felvirágzáshoz, amelynek az elmult esztendőkben együttesen szoktunk volt örvendezni. Részben éppen ez a gyors ütemben való fejlődés juttatta az intézetet ahhoz a — fiatal intézmények életében csakúgy mint fiatal szervezetekében szinte fiziológiai szükségszerűséggel bekövetkező — ponthoz, amidőn az organizmus elérkezik teherbíró képességének legszélső határához és itt hirtelen megakasztva eddigi iramában, megtorpan, azt a képet mutatván az érette aggódóknak, mintha léte forogna veszedelemben. Fiatal, gyorsan fejlődött nemzetek története éppen úgy mutatja a fejlődésnek ezt a fázisát, mint erőteljesen előretörtető intézményeké, vagy a gyorsnövésű fiatal szervezeté. Ilyenkor, aki ismét rendes menetébe akarja hozni a megakadt fejlődést, új irányt jelöl ki annak, legyen az bár az eddigi alapok felhasználásával, vagy egészen új alapokon. Ez az utóbbi volt a régi fentartó testület iránya: a kettős intézetet, annak minden vagyonával és terhével átadni javasolta egy a fővárosban letelepülni készülő tanító szerzetesrendnek, hogy az fejlessze azután tovább az intézményt.

Tiszteletreméltó és az aggódó szeretet gondoskodásából fakadó volt az intenció, amely ezt a megoldási módot javasolta, de az intézmény tulajdonosa, a Kath. Ifjúságot Pártoló Egyesület nem tette azt magáévá és erre a régi, érdemekben igazán gazdag elnökség, nem vállalván többé az intézmény fenmaradásáért a felelősséget, az egyesületi igazgatótanács és a főgimnáziumi gondnokság egy részével

lemondott. Az egyesület mindent megkisérlett, hogy a lemondott elnökséget, amelyhez az éveken át való együttműködés és a soha el nem múlható hála kötelékei fűzték, maradásra bírja és egyhangú közgyűlési határozattal biztosította azt változatlan bizalmáról és kérte lemondásának visszavonására.

Midőn a lemondott elnökség kimondott határozata mellett mindnyájunk nagy sajnálatára továbbra is megmaradt, a fentartó egyesület 1912 junius 29.-én tisztújító közgyűlést tartott, amelyen új elnökéül egyhangúlag *Kánter* Károly pápai prelátust, alelnökéül pedig *Wolff* Károly cs. és kir. udvari tanácsost, a magyar főudvarnagyi bíróság elnökét választotta meg. Az igazgatótanács tagjai közül állásaikban megmaradtak dr. Baránski Gyula, ifj. dr. Erődi Béla, dr. Sebők Imre a főgimnázium igazgatója, Szekula Gyula kir. tanácsos, dr. Szücs István és Thym Adolf; új tagokul megválasztattak Demény Károly posta- és távrdafőigazgató, dr. Pajzs Gyula országgyűlési képviselő, dr. Póka Ervin ügyvéd és Zawadowski Alfréd m. kir. közigazgatási bíró. — Az akkori Bibornok-Hercegprímás Ur az igazgatótanács összes tagjait 1912 augusztus 16.-án 727. szám alatt kelt rendeletével egyúttal a főgimnáziumi gondnokság tagjaivá is kinevezte, az esztergomi főegyházmegye részéről továbbra is fentartván dr. *Kohl* Medárd segédpüspök úrnak, egyesületünk díszelnökének és Schiffer Ferenc prelátus-kanonoknak gondnoksági tagságát. — A fentartó egyesület felügyelőbizottságának elnöke Hochenburger Antal cs. és kir. tábornok-hadbíró, tagjai Jacob Gusztáv délivasúti főfelügyelő és Berginz János délivasúti felügyelő lettek, újjáalakított választmányában helyet foglalt dr. Unkelhäusser Károly, jelenlegi horvát-szlavon bánhelyettes és egyéb előkelő kath. férfiak.

Az így létrejött új szervezkedéssel indult meg az 1912/1913. tanév kezdetén az iskola tanító munkájával párhuzamosan az intézmény pénzügyi és gazdasági rekonstrukciójának munkája. Voltaképpen nem egy tanévvégi értesítő kereteibe való ennek a méreteiben és eredményeiben is hatalmas, indokaiban és elért sikereiben egyaránt tiszteletreméltó munkálkodásnak a részletezése; mégis lehetetlen ezen a mai Péter-Pál ünnepén, a Te Deum-ok hálaénekes napján, az új megszervezkedés évfordulója mellett elmenni anélkül, hogy egyrészt lelkünk alázatával hálát ne adjunk Istennek, aki erőt és jókedvet adott ehhez a munkához valamennyiünknek, akik abban résztvettünk, másrészt az igazi öröm érzésével rá ne mutassunk arra a másik erőforrásra, amely az előbbin, a transcendens természetűn kivül ezen

eredményesen lefolytatott esztendő sikereinek nagy oka: a *katholikus autonomiában* rejlő nagy erőre. Lelkünkben újra megelevenednek azok az aranyszavak, amelyeket a magyar katholicizmus új feje, dr. *Csernoch* János hercegprimás úr intézett gondnokságunkhoz, midőn az előtte az új esztendő első napjaiban tisztelgésre megjelent:

— Bontsák ki szárnyaikat és repüljenek! Legyenek Önök a katholikus autonomia előiskolája és mutassák meg, hogy mit tudnak!

Az ország katholikusainak feje, aki egy hosszú emberöltőn át mindig a közügyek terén, néha ugyancsak kemény harcok között folytatott munkásságában megtanulta megbecsülni a katholikus világi elem közreműködésének értékét az egyház kulturális és erkölcsi javainak megvédésében, szólt ezekkel a biztató szavakkal a fővárosi katholikus társadalom értékes elemeiből összeválogatott dolgozó csapathoz és nem félt rájuk bízni azt, amit az egyház mindig egyik legnagyobb és legsajátabb kincsének ismert, az ifjúság ügyét. Hogy helyesen tudjunk különböztetni: a krisztusi misszióval bíró egyház soha, az autonomiával és az autonomiában sem adja ki a kezéből a katholikus iskolák szellemének és erkölcsi elveinek irányítási jogát; ezt nem bízza társadalmi alakulásokra, amelyek utóvégre is változásoknak vannak alávetve, hasonlóképpen senki sem akarja elvitatni az állami ingerenciának jogosultságát olyan fontos tárgyban, aminő az iskolák tanítási és fegyelmi rendje, hiszen erről amúgy is tételes törvényeink intézkednek, de mindezzel szépen megfér, sőt az első két tényező működését harmonikusan kiegészíti a katholikus társadalomnak az a régen élő és nálunk, sajnos, eddig oly kevéssé érvényesülni tudott törekvése, hogy iskoláit a tulajdonjog szempontjából a magáénak mondhassa, azok vagyonkezelését és ezzel együtt fennállásuk biztosítását önmaga intézze. Ezt a természetes, mert az önfentartási ösztön adta jogát iparkodik kivívni a hazai katholicizmus az autonomiában 1848 óta; akkor azzal ütötték el tőle, hogy „elkésett vele", az alkotmányos élet helyreállta óta a váltakozó kormányok pedig egyre igérik, csak az a szomorú, hogy az igéretből sohasem lesz valóság. Ám az autonomia utáni vágy — amelynek az iskolaügy csak egy része — kiolthatatlanul ott élvén a lelkekben, a felszínre jut az és kiformálódik az ilyen szabadcsapatszerű, olyan franc-tireur-féle alakulásokban, aminő a mienk is; még egynéhány van ilyen az országban (Erdélyt az ő valóságos autonomia alatt élő kath. státusgimnáziumaival természetesen sohasem értvén ide), ilyen pl. a gyulai és legújabban hasonló a kolozsvári Marianummal kapcsolatos leánygimnázium. Persze, katholikus autonomia nem lévén,

jogi helyzetük biztosítására az ezen tipusú — többnyire kissé amerikai módra keletkezett — iskolák az ú. n. főpapi státusba tartozó intézetek között húzódnak meg, de a valóságban elég széles autonómiával bírnak belső ügyeik intézésében, főleg a vagyonkezelésben. És ezzel, a teljesített általános érdekű kultúrmunka mellett igen szépen megfelelnek annak a hivatásuknak, amit nagy koncepciókkal dolgozó főpásztorunk ezekkel a szavakkal tűzött elénk: Legyenek a katholikus autonomia előiskolája!

Nem kell megijedni ettől az autonomiától, sem kicsinyben, ahogyan minálunk van, sem a másiktól, a nagytól, ha az valaha mégis megvalósulna. Igaz, hogy tanügyi, sőt kormányzati körökben sokan nem valami rokonszenvesen nézik az autonomiát az iskolaügyek terén és azt mondják: nem bánják, ha egyéb ügyekben meg is kapjuk azt mi katholikusok, de az iskolától: hands off! — Azzal érvelnek, hogy az autonomiákban sokat veszekednek az emberek és hogy a nem pedagogusok hajlandók az iskolát is kicsinyes nézőpontok küzdőhelyévé tenni. Példaképpen hallottam az egyik autonom felekezeti iskola életéből fölemlíteni, hogy a kuratórium egyik tagja, egy virilista csizmadiamester reggelenkint háromnegyed nyolckor kikönyökölt a gimnáziummal szemben lévő házának az ablakán és ott várta, hogy köszönnek-e neki az iskolába menő tanárok? Ha azután valamelyikük ezt a fontos aktust elmulasztotta, azt „megnehézményezte" a kuratórium legközelebbi ülésén. És még van egynéhány ilyen történetke a fentartó testület tagjainak rossz diákfiairól, akiket a tanárok nem mernek megbuktatni stb., amely esetek azt volnának hivatva bizonyítani, hogy az alkotmányos élet nem való az iskolával kapcsolatban.

Nos, erre a felelet egyrészt az, hogy a fentartó testületbe nem kell okvetlenül csizmadiát fogni, sem valóságost, sem képleteset, hanem meg kell válogatni az embert, akit oda beválasztanak, — másrészt pedig arra való az állam az ő középiskolai rendjével és az autonom felekezetek fölött is gyakorolt főfelügyeleti jogával, hogy az iskola tudományos színtáját és a tanítás szabadságát biztosítsa. A mi ügyünkben pedig, katholikus autonómiáról lévén szó, még egy harmadik biztosítékunk is van: a nemcsak névszerint, de igazán katholikus világi elem sohasem fogja elfelejteni, hogy egyházunknak krisztusi rendelésen alapuló szervezeténél fogva a valláserkölcsi élettel összefüggő kérdésekben, tehát az iskoláében is az irányítás és a katholikus pedagogiai elvek érvényesítése a tanító egyházat és annak kiküldötteit illeti meg, a világiaknak pedig az anyagi természetű

kérdések ellátása körül jut szerep. Mint minden testületben, úgy az autonomiákban is különböző természetű emberek kerülhetnek együvé, lehetnek közöttük nyugtalanabb és lehetnek jobban érvényesülni szerető természetek is, — de ha az valójában *katholikus* autonomia, úgy éppen az egyházi tekintélyt tisztelő katholicitás fogja őket visszatartani a túlságos érvényesülési vágyból eredő erőszakosságtól csakúgy, mint a lármás demagogiától.

Nos, mi nyugodtan elmondhatjuk magunkról, hogy kiskörű, mert egyetlen intézetre szorítkozó, de elég nagy szabadságú autonomiánknak munkálkodása ebben az igazán katholikus szellemben folyt le. Megértettük egymást egyháziak és világiak és nem teljesedett be rajtunk az, ami a koalíciók átka szokott lenni: hogy összevesznek, sem a másik jóslat nem vált be, amely azért fogadta bizalmatlanul az új szervezkedést, mert nem bízott anyagi teljesítőképességében. A fentartó Kath. Ifjúságot Pártoló Egyesületnek a folyó év őszén kiadandó évi jelentése van hivatva részletesen ismertetni annak a nagyszabású és igazán sikeres munkának a részleteit, amivel az intézmény vagyoni állapotának rendezése járt; e helyen elegendő annyit megemlíteni, hogy az 1913. évi január 1-i állapot szerint a kettős intézmény összes vagyona 1,187,788 korona volt; ebből levonva az összesen 631,995 korona 80 fillérnyi terhet, maradt tiszta vagyon gyanánt 555,792 korona 20 fillér. A lefolyt tanévben megkaptuk az 1912-ik költségvetési évben megszavazott 100,000 koronás államsegélyt, ugyancsak a lefolyt tanévben lépett be az intézet az Országos Tanári Nyugdíj-Intézetbe és ez évben állította fel legnagyobb befektetést igénylő szertárát, a fizikai szertárat.

A tél folyamán az iskola ez évben is megtartotta népszerű tudományos estéit, amelyekre szépszámú közönség szokott egybegyűlni, de ezen alkalmakon kivül is volt része intézetünknek előkelő látogatásokban olyan kimagasló férfiak részéről, akik szeretetteljes figyelemmel kísérik intézetünk működését. Legelső sorban említjük közülük dr. *Csernoch* János herczegprímás úr Ő Főméltóságát, aki látogatása alkalmával atyai szavakkal szólt a díszteremben összegyűlt ifjúságunkhoz és főpásztori áldását adta arra; állandó kedves vendégünk *Mailáth* Gusztáv Károly erdélyi püspök úr Ő Excellenciája, aki látogatásai alkalmával a penitenciatartás szentségét szokta bennlakó növendékeinknek kiszolgáltatni, — a bérmálás szentségét pedig dr. *Kohl* Medárd püspök úr szolgáltatta ki május 9-én mintegy ötven növendékünknek az intézet házikápolnájában. Többször meglátogatta az intézetet a tankerület főigazgatója, dr. *Erődi* Béla, udv. tanácsos

úr, úgyszintén a gondnokság elnöke, *Kánter* Károly pápai prelátus úr, más intézetek tagjai közül számosan, köztük olyan kiváló ifjusági nevelő, mint P. *Komárik* István S. J. Kalocsáról.

Mindezen illusztris látogatók egyúttal a nagy nyilvánosság ellenőrzését képviselték számunkra, azét a nyilvánosságét, amelynek fényét minden közügynek ki kell tudni állania, ha az élethez való jogosultságát el akarja ismertetni.

Pascal szerint: *Il n'y a rien de plus entêté qu'un fait*, — mi is ennek, a világon a legmakacsabb valaminek, a *tény*nek és tényekben megvalósított ideának az erősségét állítjuk ki a fórumra, amidőn a magunk katholikus és autonom intézményének az élethez való jogosultságát akarjuk elismertetni most is és a jövőben is. *S.*

A cserkészet.

A legújabb pedagógiai irányzat megérdemli, hogy foglalkozzunk vele. Elemi erővel föllépő mozgalom ez, amelynek az eleven ereje végigrezeg az összes nemzetek ifjúságának a lelkén. *Baden Powell* 1908-ban szervezi az angol boy-scoutokat az angol korona területein s az 1912. augusztusi statisztika már *négyszázezer* scoutról beszél; ugyanakkor a német cserkészek („Pfadfinder") száma *negyvenötezerhétszáz*. Franciaország 1910-ben nyitja meg az ajtót a khaki-inges, hosszúbotos ifjú vendég előtt. De ott a protestánsok, katholikusok és a felekezetnélküliek („débrouillards" s újabban a „La ligue des éclaireurs de France") súlyos eszméinek a küzdelme alatt sorvad a bájos mozgalom. Tavaly decemberben a svájci cserkészet is fölvonultatta ifjú leventéit a St.-Gallenben tartott nemzetközi cserkészkongresszuson. Mint a bővízű forrás, elnyomhatatlan, üde erővel tör ki a talajból ez a fiatal áramlat Északamerikában, Svéd- és Norvégországban, Dániában, Oroszországban, Chilében, a búr földön, Indiában, Chinában, Japánban, Ausztráliában, Argentinában s Ausztriában egyaránt. A görnyedthátú, pápaszemes statisztika nem bírja nyomon követni. Nálunk alig néhány hónapja szervezik a mozgalmat, — máris cserkész-csapatok járnak-kelnek az utcán, viharszíjjas kalapban, kétméteres botokkal a vállukon, tarka zászlók alatt trombitaharsogás, dobpergés ütemére. A közönség megmosolyogja a büszkén, „peckesen" lépő ifjakat, némely savanyú lélek rájuk is mordul, — de nálunk is vannak már, akik érzik, hogy itt nagy kezdésről van szó, amely a jövőbe nyúlik. A *Feldmeister* ezt irja: „Soha ilyen heves áramlat nem zúdult még végig a német birodalmon. Ismerünk fiúkat, akikkel semmiféle pedagógia nem birt s rövid idő alatt visszanyerték morális egyensúlyukat, amint a csapatba léptek." De nemcsak Bismarck népe néz így a cserkészekre. Angliában a király a fővédnökük, s mindenütt a legnagyobb bizalom és szeretet önt lelket az apró lovagokba.

Mi ennek az oka? Tán, mert a gyermekek korát éljük, amely megcsömörlött a száraz tudományoktól és nagy idealizmussal néz az ifjúságra. Az ifjúság a lehetőségek hordozója s a fáradt jelen benne és általa álmodja meg a szebb jövőt. Ha több a cserkészet a játéknál, hát mit akar? Erre a kérdésre próbálunk röviden felelni.

* * *

A cserkészet nem kirándulások sorozata, hanem *egész élet.* Rendezett, ideális, célokkal megnemesített diákélet, amelynek van saját törvénykönyve, saját társadalmi rendje, különböző a felnőttekétől. Az egyenruha, a csapat- és örsi zászlók, a „titkos" jelek, a Morse-beszéd zászlóval, lámpával, síppal, füsttel, a táborozások mind csak keretet adnak az igazi cserkészetnek, amely elsősorban jellemalakító munka. A cserkész-tízparancsolat, a kiképzés s a vezetők egész működése annak a nagy hitnek a gránittalapzatán áll, hogy az ifjúságban mérhetetlen sok energia lakik s ezt a sok nemes erőt, amelyet az idealizmus táplál, munkába lehet állítani. Az ifjúkor legszebb kincsét, a fantáziát föl kell a láncaiból oldani: hadd teremtsen, hisz az a lényege. Már az ifjúkorban teret kell adni az ember legerősebb ösztönének: a cselekvésre való vágynak. Ami jóság, készség, igazságérzet, munkakedv, teremtő zsenialitás csak lakik a fiúk lelkében, annak *természetes* utat kell adni. A cserkészet optimista: hisz benne, hogy az ember természeténél fogva jó. S ez a jóság kiáradni, érvényesülni, hatni akar. Innét van az, hogy a „cserkésztízparancsolat" sohasem használ imperativust, hanem konstatál. („A cserkész becsületes." — „A cserkész hasznossá teszi magát." — „A cserkész mindig vidám." — „A cserkész tiszta gondolatában, szavában és tettében." stb.) Nagyon helyesen mondja a magyar mozgalom egyik előharcosa, hogy a cserkészet alapja az *abszolút egyéni becsület.* Az egyéni megbízhatóság a kulcsa a legnagyobb szociális problémáknak: „Becsületes emberek hiányában új, a mainál jobban összeműködő társadalmat felépíteni lehetetlen . . ."

A cserkészet tehát több a játéknál és a sportnál. Öntudatos, kemény munka árán egy új társadalom fundamentumát lerakni: ez a célja. Az *egész* gyermekkel foglalkozik, összes erőit, tehetségeit és igényeit számba veszi. Ki akarja vonni a modern élet fojtó légköréből. A mai társadalmi miliő nem alkalmas arra, hogy egészséges nemzedéket neveljen. Baden Powellt, az angol-búr háború ismert hősét — mikor a szigetországba visszatért — ez a gondolat rendítette meg: az angol faj is romlik. Hát mi mit mondjunk, akik a főváros lelketlen kőtömbjei között neveljük az ifjúságot, amelynek

a szíve elfonnyad a szenvedélyek perzselő tüzétől, az idegzete szétbomlik a nagyvárosi élet khaoszától. Zaj, füst, lárma, csúnya beszéd, izgató kirakatok, ideáltalan környezet, kávéházi lelkület mérgezik meg a mi fiainkat. Mi szegények vagyunk ahhoz, hogy Etonokat és Oxfordokat teremtsünk gyermekeink számára. A modern ember beteg. Nyafog a poézise, szomorú az életfilozófiája. Szeméből hiányzik a biztos, tiszta tekintet, izmaiban több a háj, mint az acél, itélete bizonytalan, megfigyelni, következtetni nem tud, életkedve nincs, a nevetése fanyar, a kacagásából hiányzik az ezüst csengése.

Föltétlenül szükség van reformra. S ezt akarja a cserkészet, amely a jobb, nemesebb, tisztább fejű és tisztább szívű embertípus kialakításához új eszközöket ad, tehát figyelembe veendő. Annál is inkább, mert ezt a mozgalmat meg lehet s meg kell töltenünk nemzeti tartalommal. A magyar faj lovagias lelkének gyönyörű erőit kell a talajában kivirágoztatnunk. Nemzeti életünk szatúrálva van idegen fajok sorvasztó és bomlasztó elemeivel. Meg kell teremtenünk a speciális magyar cserkészetet. Oszlop vagyunk mi, amelyre a keletet és nyugatot áthidaló boltozat egész súlyával támaszkodik. Nincs más út: *erősnek kell lennünk*, különben ránk szakad a boltozat és derékban törik egész nemzeti mivoltunk. Ez oszlop egyik gránitkockája lehet a cserkészet is.

* * *

Mi most ilyen szűk keretek között nem adhatjuk a cserkészet egész rendszerének az ismertetését. Ezt mindenki megkaphatja a nemsokára kiadandó kézikönyvben és elolvashatja a minduntalan megjelenő ismertetésekben. Inkább csak néhány szempontot szeretnénk adni, hogy hogyan kell néznünk e mozgalomra és milyen tartalmat kell belevinnünk.

Mikor az ifjúságot az életre előkészítjük, többet kell érte tennünk a tudományos képzésnél. A könyv a gondolatok múzeuma, az eszmék és érzések mauzoleuma, az élet pedig cselekvések harca és mozgalmak egyensúlya.

A cserkészet hármas célja: *a jellemnevelés — a testnevelés — az ügyességek* fejlesztése. Tehát évek munkája, tart a fiú 12. évétől a 18.-ig. Nem más ez, mint az iskola munkájának a kiegészítése és részben lélekkel való megtöltése. Azt hiszem, legcélszerűbb lesz egy ideális cserkész-örs rajzát adnunk, hogy megérthessük a praktikus cserkészetet. Hogy viselkedik az igazi cserkész a legkülönfélébb helyzetekben; — mit kell tudnia, milyen ügyességekhez ért?

Nagy pszichológiai ismeretre vall a cserkész-tízparancsolat első

pontja: „*A cserkész becsületében mindenkor bízni kell.*“ Az igazi cserkész csakugyan a lovag önérzetes büszkeségével őrzi becsülete tisztaságát. Büszke rá, hogy ő nem hazudik s bármit rá lehet bízni.

Az örs 6—8 tagból áll, élén az örsvezetővel. Három örs alkot egy csapatot, amelynek kiképzését a *tiszt* vezeti. A mi örsünk (amelyet be fogunk mutatni), már túl van a „próbán“, viseli az egyenruhát és a jelvényül szolgáló magyar koronás Bourbon-liliomot. A kis csapat önálló egység, minden tagjának megvan a helye és föladata. Nem a tömegemberek felelőtlen gondtalansága tartja őket össze, hanem az erők egymást kiegészítő tömörülése. Az örsvezető — bár egykorú a többivel — a jellem szuggesztív erejével uralkodik az örsön. Ő tanitotta meg az örsöt a „tizparancsolat“ praxisára, a cserkésztisztelgés, bottartás formáira, a hat legszükségesebb csomókötésre, a Morse-ábécére, az előörsi jelzésekre, a megfigyelésre és a megfigyelés alapján való következtetésre: — de különösen a becsületes, helyes cselekvésre, amint azt a csapattiszttől tanulta. Ott áll a botra kötött örsi zászlóval, amelyen az örs állatjának a képe látható,* a többi intelligens könnyedséggel (tehát sohasem katonai merevséggel, mert a katonai drillnek ellensége a cserkészet) mögéje sorakozik, a kétméteres botot vállra vetik és megindulnak. A rövidnadrágos, skót harisnyás, khaki-inges, állszíjjal ellátott cow-boy-kalapos kis csapat, amelyet a 75 cm^2 nagyságú nyakkendő színe megkülönböztet minden más örstől, — mint látvány is festői. A nyakkendő első csomója már ki van oldva, ami annak a jele, hogy az örs minden tagja elvégezte a mai jócselekedetet. Tudnivaló ugyanis, hogy a cserkész minden nap tesz valami jót: a nyakkendő csomója erre figyelmezteti őt. Igy útközben ugyancsak van alkalom a jócselekedetre, különösen a város utcáin. Itt kimutathatja, mennyire ment át a vérébe a 3. és az 5. parancsolat: „A cserkész hasznossá teszi magát és segít másokon“ és: „A cserkész mindenkivel szemben lovagias.“ Valósággal versenyeznek a fiúk a jótettek kitalálásában. Ugyanaz a leleményesség, amely előbb rossz irányban kötötte le a fantázia teremtő erejét, most a legbájosabb jelenetek szülője. Az utcán egy narancshéj hever, valaki megcsúszhatik rajta: a cserkész fölveszi és a kanálisba dobja. Egy szepegő kisfiú vagy kisleány nem mer az utcán átmenni a villamosok miatt: a cserkész kézenfogja és átvezeti. Egy idegen ember tájékozatlanul jár és keres valamit, pl. a póstát: a

* Az örsök állatokról nevezik el magukat. („A cserkész szereti az állatokat.“ 6. parancsolat.) A természetjárás kedves romantikájához tartozik ez is. Az örs tagjai az erdőben a saját állatjuk hangját utánozva keresik egymást.

cserkész megszólítja őt, („a cserkész mindent észrevesz") udvariasan tiszteleg és elvezeti. A villamoson az idősebbnek átengedi a helyét. Öreg embert fölsegít a kocsira. Egy töpörödött ember nagy csomaggal küzködik a villamos megállónál: a cserkész fölteszi a csomagot. Egy kocsi kereke összetörött: a fuvaros tanácstalanul áll: a cserkész elsiet és hoz segítséget. A jó cserkész mindig éber: nyitott szemmel, nyitott füllel és — nyitott szívvel jár. S az emberek lassanként hálás tisztelettel néznek rá, mint a társadalom jótevőjére és lovagjára. Micsoda szent büszkeséggel járhat egy kis fiú az utcán, ha érzi, hogy benne mindenki bizik és kritikus helyzetekben mindenki számít rá!

Természetesen a *légy résen* jelszó értelmében a cserkész mindent megfigyel és rögtön eligazodik, nem veszti el a fejét. Ez nem megy gyakorlat nélkül. Most is, hogy az örs végigmegy a városon, a fiúk meg-megállnak valamely kirakat előtt s *egy percig* nézik. Azután beszámolnak, hogy ki mennyi tárgyat tudott egy percnyi megfigyelés után megjegyezni. Embertömegben való eligazodást, valakinek a gyors megtalálását a zűrzavarban szintén hosszas gyakorlat eredményezi. A cserkészetnek — bár fiatal még a mozgalom — már van pedagógiája és „módszere". A cserkészgyakorlatok és játékok mind ilyen érzékfejlesztő próbák. (Pl. a *Kim-játék* szobában; a természetben pedig a *Cserkészvadászat — Levélvivés — Szarvasjáték — Hirvivés — A pók és a légy — Zászlójáték — Oroszlán-vadászat — Növény- vagy ásványkeresés* stb. stb.) Hogy a cserkész hasznossá tudja magát tenni, bárhová kerül, azonnal megjegyzi magának, hogy hol van a legközelebbi gyógyszertár, hol lakik a legközelebbi orvos, hol a legközelebbi tűzjelző, a nyilvános telefonállomás, hol az állatvédő egyesület, hol laknak a mentők, hol a legközelebbi rendőrposzt, mikor megy azon a vonalon este az utolsó villamos, hol van a legközelebbi levélszekrény és este mikor ürítik ki.

Éveken át tartó szakadatlan önfegyelmezés gyümölcse a jó cserkész, a társadalom szimpatikus lovagja, aki azután odahaza a családnak is büszkesége. Az a küzdelem, amelyet a szülőknek a vásott fiúkkal szemben meg kell vívniok, — itt ismeretlen.

A mindennapi jótett elsorolt példái még nem tennék a cserkészetet közhasznú és újító mozgalommá. Minden cserkész, ha az első „próbán" (vizsgán) túlvan, kiképzi magát valami speciális műszaki irányban is. S mindezt játszva, a rendes kötelességei mellett végzi el. Lám, a mi örsünk két tagja elvégezte a cserkész-központban a mentőtanfolyamot: az egyik ismeri a gyógyszereket, a másik a törött kar és láb, a vágott és zúzott seb kezelésének a módját és mindazt,

ami az első segély praxisához tartozik. Karjukon a vörös kereszt, oldalukon a mentőszekrény. Ha az utcán egy ember összeesik, azonnal ott teremnek és megelőzik a rendőr hivatalos intézkedését. Ha az iskolában, a játszótéren, a mezőn, falusi táborozás idején egy-egy szerencsétlenségnél segédkeznek, az egész környék emlegeti őket. Minden jó cserkésznek az ideálja az életmentés. A kis hősök listáját rendszeresen vezetik külföldön. Az angol boy-scoutok büszkén emlegetik, hogy ők csupán Anglia területén több mint *ötezer* életet mentettek meg. A német „*Pfadfinder*" és az angol-amerikai scoutlapok állandóan közlik a kis életmentők arcképét. Ilyenkor természetesen az örs többi tagja is kiveszi a maga részét. Két botból és 3—6 nyakkendőből egy perc alatt hordágyat rögtönöznek, hogy elszállítsák a beteget. Az egyik kitünően ért a mentőhurkok kötéséhez és ahhoz, hogy hogyan kell valakit egy sziklahasadékból fölhúzni, vízből kirántani. Ezért van a vállára tekerve húsz méteres kötél. Van az örsnek kitünő biciklistája is, aki üzenetet visz és az örs ügyeit gyorsan lebonyolítja. Vannak külön mentőörsök, bicikliörsök, tűzoltóörsök is. Ez utóbbiak nálunk még nincsenek kifejlődve. De hogy mennyire beválnak, mutatják a külföldi példák. Szépen működik pl. a linzi, a drezdai cserkész-tűzoltócsapat. A jelvényük fehér gombra hímzett láng. Ezek tudják, hogyan kell tüzet jelezni, hogy lehet az égő házba bejutni, füstben dolgozni, a tűz terjedését megakadályozni, mentőköteleket, ponyvákat kezelni.

A kézügyesség gyakorlására a cserkésznek számtalan alkalma van. A II. osztályú cserkész tud legföljebb két szál gyújtóval tüzet csinálni, három (sőt egy) botból katlantartót építeni és meg tudja főzni az ebédjét. Van, aki ért a cipőfoltozáshoz, más ismét az asztalosmesterség fogásait leste el. Eltörött széklábat megreparálni, forrasztani, apró lakatosmunkát végezni szintén cserkészerény. A jó cserkész nem szorul másra és könnyen nélkülözi a kultúra drága produktumait. Nincs másnak terhére, de segít másokon.

Ki nem érzi azt a friss, hajnali áramlatot, amely a mámortól és kedvetlenségtől bóbiskoló társadalom arcát megcsapta? Mialatt mi az üzleti élet terhét nyögjük és elfásulunk; mialatt a dekadencia beesett szemű, sápadt fejedelme ránk teríti nyirkos lepedőjét s mialatt a modern ember szíve kialudni készül: itt is, ott is fölbukkan egy csapat ifjú, peckes léptekkel végigmegy a lomha város kőkalitkái között, pezsgő vére ritmusára dalolni kezd; munkába áll, szárnyára ereszti fantáziáját, kinyitja a szívét és munkára hívja rejtett és elfojtott erőit. Egy új lovagság ez, melynek a leventéit a régi idealizmus hevíti.

* * *

A cserkészet igazi hazája a természet, amelynek a zöld rétjei, lombos erdői, felhőpalástos bércei és csevegő patakjai fölé a kék ég feszül ki sátornak. Ezért a csapat, amikor csak teheti, kivonul a város lankasztó környezetéből. Távol a felnőttek társadalmától, egy völgy ölében megalakul a diákállam, a maga kedves, mozgalmas életével. A külföldi csapatok a nagy vakáció egy részét (10—20 napot) a táborban töltik. Ez a betetőzése, a jutalma az egész évi munkának: amit odahaza tanult, azt most érvényesítheti a cserkész. Nálunk még egyelőre nem beszélhetünk tábori életről, csak cserkész-kirándulásokról. Táborba csak a hármas irányban (erős jellem, erős test, ügyességek) kinevelt *képzett* cserkészek mehetnek, mert a szabad élet nagy önerőt és fegyelmezettséget kiván. Könnyű beleszületni egy rendezett társadalomba, ahol mindenünk megvan: de nehéz az életünket önerőnkből berendezni, szükségleteinkről gondoskodni, a természet vak erői ellen küzdeni és őket szolgálatunkba hajtani. Viszont, aki már gyermekkorában megszokta a maga lábán járást, az önállóságot, a felelősség férfiképző súlyát: arra lehet majd számítani, mert nem a körülmények labdája lesz, hanem maga kormányozza szerencséje szekerét.

Gyönyörű látvány a táborba induló csapat, amelynek igazán „hátán háza, kebelén kenyere". Elől kalandoznak az *előörsök*, akik különösen ismerik az iránytű és a térkép kezelésének a módját s nagy a praxisuk az útkeresésben, van térérzékük, gyorsan tájékozódnak. Tudnak távolságot becsülni, időt meghatározni óra nélkül és meg tudják mondani az irányt kompasz nélkül is. Az előörsök a vonuló csapat számára titkos jelzéseket hagynak hátra a csapat monogrammjával. (Pl. Erre vezet a jó út; — erre ennyi és ennyi lépésre vizet találsz; — a faodúba rejtett levélen bővebb útmutatást hagytunk hátra stb.). Utánuk megy a műszaki örs: az *ácsok* oldalán szekercék, a *lakatos* hátán egy láda szerszám s forrasztókészülék, a hídépítők derekán rengeteg kötél, a *tűzhelykészítők* és *szakácsok* a konyhafölszerelést vállratámasztott botokon párosával viszik s a csapat biciklistái fölalá cirkálnak. A többi örs a pattogó cserkészinduló ütemére vígan lépked mögöttük. A vállravetett hosszú botokkal úgy festenek, mint valami lándzsás sereg. A cserkészbot valóban modern fegyver: mindenre jó, ha nehézséget kell legyőzni. Lám, az előörsök egy magaslatról Morse-zászlóval jelzik, hogy a völgyet széles patak szeli át. Nosza, gyorsított menetben előretörtet a műszaki örs s mire a többiek odaérnek, már kész is a cserkész-híd botokból és kötelekből. Az építése alig tart tíz percig és zseniálisan egyszerű: keresztbe-

tett botok feszítése és egyensúlyban tartása, „szorító nyolcas" kötésekkel, amelyek közül ha egyet föloldok, szétesik az egész. A híd járója három-három összekötött bot s a karfája kifeszített kötél. A fiúk egyenkint átmennek s a hidat azután szétszedik.

Mire az utolsó örs is megérkezik a tábor helyére, már szekercecsapásoktól hangos az erdő. Kimérik a tábort, kibontják a sátorponyvákat s megépítik ugyancsak botokból a sátorvázakat és a tűzhelyeket. Egy óra mulva vígan pattog a tűz s mire a sátrak elkészülnek, már sistereg a serpenyőkben az illatos cserkészpecsenye. A parancsnok és a tisztek fáradhatatlanul dirigálnak. Szanaszét küldik az *útmutató-cserkészeket* a vidék kitanulmányozására, a tábort bekerítik, az őröket kiállítják s megkezdődik a tábori élet, tele romantikával és költészettel. Ami találékonyság csak lakik egy élénk képzeletű fiúban, az itt mind érvényesülhet. Mint valami ifjú Robinzonok, újra teremtik a világot: minden szükségletüket önmaguk elégítik ki. Hogy a szabadban való élet, a természet közvetlen megismerése, az állat- és növényvilág példákon való tanulmányozása, a viharokkal való küzdelem, a test céltudatos nevelése, a lappangó szellemi és a fizikumba ágyazott testi erők munkára váltása milyen értékes egyéniségeket szül, mutatja a külföld példája. Az angoloknál és a németeknél a boy-scoutok s a Pfadfinderek közül kerülnek ki a gyarmatok katonai kormányzói, tisztviselői, úttörő tudósai és a messzefekvő vad szigeteken a kultúra terjesztői.

A táborozás ideje alatt a cserkész minden alkalmat fölhasznál, hogy érzékeit élesítse. Megközelíti és lefényképezi az állatokat saját tanyájukon; a hallása, ízlése, szaglása és látása finomodik. Lassankint megtanulja az őstermészet titokzatos nyelvét és megszereti az egyszerű örömöket, amelyek tiszták és zavartalanok, akárcsak a hegyipatak kristályos vize. A cserkész érti a *nyomkövetkeztetést:* vagyis az elhagyott jeleket összeveti s ezek nyomán okoskodik, ki járt arra, mi volt a szándéka, mit vitt stb. A városi fiú fölületes, érzéketlenné tette és kiszárította az idegszálait a rideg kőtömegek forró lehelete: a cserkész nem ilyen. A cserkész kedélyi élete finom, érzése és érzékenysége sokirányú, számtalanszor van alkalma érezni és éreztetni a humanizmust. Feuchtersleben mondja, hogy valahányszor egy hegytetőre ért és körülnézett, mindig tisztább és nemesebb lett a szíve. A hegyek hatása hasonló a tengeréhez: fölemel, tisztít és belekapcsol a végtelenbe. Ha a táborparancsnok jó pedagógus, mérhetetlen sokat használhat: olyankor hat a fiúkra, mikor a legfogékonyabbak.

A táborban a legnagyobb fegyelem uralkodik. Enélkül fölbomlana a rend. A kint élő és működő diáktársadalomnak is vannak morális és „állami" törvényei, van bírósága. S nem hiányzik semmi, ami egy diák életébe tartalmat önthet. Az esti beszélgetések a tábortűz mellett, a fölolvasások, a szinielőadások a fák alatt, a napi jellemnevelő megbeszélések a parancsnoki sátor előtt, a zenekar, az ének mind hozzátartozik a tábori élethez épp úgy, mint a vallásos lélek szükségleteinek a kielégítése.

A cserkész *lovag*, aki megbecsüli önmagát és megbecsüli barátait. Büszkén őrzi szíve tisztaságát, udvarias, azonnal kész segíteni másokon, bátor és nem ijed meg a saját árnyékától; tud lemondani mások javára. Világos, hogy akiből hiányzik a szeretet, a megértés, a köz szolgálata, az nem lehet tagja egy szabadban élő diákköztársaságnak, amely létének alapját tagjainak a jellemében bírja.

* * *

Még néhány szót arról, hogy nálunk mennyire haladt és mit produkált e mozgalom. Annyit már megállapítottunk, hogy hazánkban nem a fiúkon mulik a cserkészet sikere, hanem a szülőkön, a pedagógusokon és a társadalmon. Az ország minden részében szívből jövő hurráh kiáltással fogadta az ifjúság a *természetének megfelelő* új diákéletet. De a szülők még nem mind ismerik a mozgalom jelentőségét. Még nem látják azt a jövő generációt, amely a cserkészet miliőjében a maitól különböző társadalmat fog teremteni.

Nálunk van *cserkészet* és van *őrszem* mozgalom. Nagy kár e kétféle kezdés, mert veszélyezteti az egyensúlyt. Az őrszem a német Pfadfinder kópiája, a cserkész az egész világon elterjedt, praktikusabb és rationálisabb angol scout magyar képmása.

Cserkész-csapatokat szerveztek eddigi tudomásunk szerint a következő intézetek:

A Regnum Marianum 28 örsöt. *A Budapesti református ifjúsági egyesület* 24 örsöt, a piaristák gimnáziuma 9-et. Igen intenzív munkát fejtenek ki a II. ker. Kir. kath. fg. örsei, a Markó-utcai főreál, az Óbudai Református Egyház s a budapesti Ev. fg. Diáksportkörének a cserkész-csapatai. Vidéken pedig — úgy tudjuk — a következő helyeken folyik a szervezkedés: Szekszárd, Budafok, Székelykeresztúr, Gyöngyös, Nagyenyed, Eperjes, Nyiregyháza, Nagyszombat, Székelyudvarhely, Arad, Rozsnyó, Fogaras, Pápa, Komárom, Esztergom.

A mi intézetünk is az elsők között szervezte a cserkészetet. A III. és IV. osztályból toborzott öt örs (negyven fiú) heti két órában nyert kiképzést. Év végén pedig a felsőosztályosok csapata is

Ex Bibl. Civ. Budapestiensis

megalakult két örssel. A Kollégiummal kapcsolatos kongregáció öt örsöt szervezett a III. és IV. osztállyal egyidőben. A tisztek részt vettek a *Cserkész-szövetség* által rendezett tanfolyamon s ezzel párhuzamosan tanították a fiúkat. Május 3.-én volt az első cserkészvizsgánk, amelyen 38 fiú állta ki a próbát. A vizsga anyaga volt: 1. A cserkészet céljának, szervezetének és tízparancsolatának az ismerete. 2. A kötélkötések közül a leggyakrabban használtakat kellett bemutatni: az egyszerű kettőst, az ívelt kettőst, a halászkötést, a szorító nyolcast, a rövidítő kötést és az állóhurkot. 3. A térképolvasás (mintegy 65 jelet tanultunk meg a *Spezialkarte* jelei közül), vagy pedig a Morse-ábécé leadása zászlóval. 4. Az előörsök jelzései. 5. A sípjelzések. 6. A bottartások és a tisztelgések.

Azóta megtanultuk a tűzhely- és sátorváz készítést, a hídépítést, néhány cserkészjátékot s hetenkint egyszer kivonultunk a farkasvölgyi Berger-féle cserkésztanyára. Megpróbáltuk több-kevesebb sikerrel a főzést is. A tornavizsgával kapcsolatban bemutattuk a közönségnek a cserkészkedés, a tábori élet néhány mozzanatát. Bár a cserkészet lényegét egy tornavizsga keretében nem lehet bemutatni. A cserkészet lényege az a fiatalos, üde lelkület, amely az igazi cserkész minden cselekedetéből kiárad. Cserkészni annyi, mint megközelíteni, valamihez hozzáférkőzni. Közeljutni a természet csodáihoz, titkaihoz, szépségeihez, közelebb férkőzni az emberekhez, a szivekhez.

A cserkészek jelszava: *Légy résen!*

Dr. Radványi Kálmán.

Tanári kar.

Igazgató: *Dr. Sebők Imre*, Esztergom-főegyházmegyei áldozópap officier d'Académie, a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztályának tagja. Szaktárgyai: földrajz, természetrajz, vallástan. Képesítése középiskolai tanári és hittanári oklevél. Tanította az V. osztályban a természetrajzot, a VI. és VII. osztálybana vallástant heti 7 órában; vasár- és ünnepnapokon a felsőbb osztályokban exhortációt tartott. Tanít 15 év óta.

Tanárok: *Ányos Mihály*, világi. Helyettes tanár. A Rákóczi-kollégiumban tanulmányi felügyelő, a tanári értekezletek jegyzője. Szaktárgyai: mennyiségtan és fizika. Képesítése középiskolai tanári oklevél. Tanította a II., III., V. és VI. osztályban a mennyiségtant heti 14 órában. Tanít 2 év óta.

Buday Péter, világi. Helyettes tanár, az V. osztály főnöke, a játékdélutánok és cserkészkirándulások egyik vezetője, a RSC elnöke, a Rákóczi-kollégiumban tanulmányi felügyelő. Szaktárgyai: magyar és latin nyelv. Képesítése középiskolai tanári oklevél. Tanította az V. osztályban a magyar és latin nyelvet, az V. és VI. osztályban a görögpótló irodalmat heti 15 órában. Tanít 2 év óta.

Gyula Sándor, világi. Helyettes tanár; az I. osztály főnöke, a Rákóczi-kollégiumban tanulmányi felügyelő, Szaktárgyai: magyar és latin nyelv. Képesítése középiskolai tanári oklevél. Tanította az I. osztályban a magyar és a latin nyelvet, a IV. osztályban a magyar nyelvet heti 15 órában. Tanít 2 év óta.

Horn Antal, világi. Rendes tanár. Képesítése középiskolai rajztanári oklevél. Szaktárgyai: rajzoló geometria és művészeti rajz. A rajzszertár őre, a „Zászlónk" ifjúsági folyóirat munkatársa, tanította az I—IV. osztályokban a rajzoló geometriát, az V—VII. osztályokban

a görögpótló rajzot, az I. és II. osztályban a szépirást heti 18 órában, továbbá a szabadkézi rajzot mint külön tárgyat. Tanít 4 év óta.

Dr. Huszti József, világi. Rendes tanár. Szaktárgyai: latin, görög és magyar nyelv. Képesítése középiskolai tanári oklevél. Tanította a görög nyelvet az V—VII. osztályokban s az ó-kori történelmet az V. osztályban heti 18 órában. A tanári könyvtár őre. Tanít 2 év óta.

Dr. Marton József, Esztergom-főegyházmegyei áldozópap, a nagyszombati érseki főgimnázium rendes tanára, egyházhatósági engedéllyel ide szabadságolva; a VI. osztály főnöke, a Toldy Ferenc önképzőkör tanár-elnöke. Szaktárgyai: a magyar és latin nyelv. Képesítése középiskolai tanári oklevél. Tanította a VI. osztályban a magyar és a latin nyelvet, a VII. osztályban a latin nyelvet, a magyar irodalomtörténetet és a görögpótló irodalmat heti 19 órában. Tanít 16 év óta.

Németh Imre, Esztergom-főegyházmegyei áldozópap, rendes tanár. A II. osztály főnöke, a Rákóczi-kollégiumban I. tanulmányi felügyelő, a történelmi szertár őre. Szaktárgyai: latin nyelv és történelem. Képesítése középiskolai tanári oklevél. Tanította a II. osztályban a magyar és a latin nyelvet, a VI.—VII. osztályban a történelmet heti 17 órában. Tanít 4 év óta.

Dr. Radványi Kálmán, világi. Helyettes tanár, a III. osztály főnöke, a „Zászlónk" című ifjúsági lap segédszerkesztője, az intézeti ifjúsági cserkészet vezetője. Képesítése középiskolai tanári oklevél. Szaktárgyai: a latin és magyar nyelv. Tanította a III. osztályban a latin és magyar nyelvet és a történelmet, a IV. osztályban a latin nyelvet és történelmet heti 22 órában. Tanít 1 év óta.

Reichl Sándor, világi. Helyettes tornatanár, a tornaszertár őre, az Obudai Torna-Egylet atlétikai szakosztályának vezetője és választmányi tagja. Képesítése főgimnáziumi tornatanításra jogosító oklevél. Tanította a testgyakorlást az I—VII. osztályokban heti 14 órában, a vívást és külön tornát pedig a Rákóczi-kollégiumban Tanít 2 év óta.

Schultz Aurél, Esztergom-főegyházmegyei áldozópap. Rendes tanár. Szaktárgyai: természetrajz, földrajz. Képesítése középiskolai tanári oklevél. A természetrajzi és földrajzi szertár őre, a IV. osztály főnöke. Tanította az I—III. osztályokban a földrajzot, az I., II., IV. és VI. osztályokban a természetrajzot heti 18 órában. Tanít 5 év óta.

Simon Károly, rendes tanár, világi. Szaktárgyai: mennyiségtan, fizika. Képesítése középiskolai tanári oklevél. A VII. osztály főnöke, a fizikai szertár őre, az énekkar tanári vezetője. Tanította a mennyiségtant az I., IV., VII. osztályban, a fizikát a VII. osztályban heti 14 órában. Tanít 6 év óta.

Thym Adolf, Esztergom-főegyházmegyei áldozópap, rendes tanár. A Rákóczi-kollégium spirituálisa és pénztárosa, a Budai Katholikus Kör főtitkára, az ifjúsági kongregációk vezetője, az alsóbb osztályok exhortátora. Szaktárgya a vallástan. Képesítése hittanári oklevél. Tanította az I—V. osztályokban a vallástant heti 10 órában. Tanít 16 év óta.

Weinmann Sándor, Erdély-egyházmegyei áldozópap, a székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium rendes tanára, az erdélyi róm. kath. státus által ide szabadságolva. A II. ker. kir. egyetemi kath. főgimnázium második hitszónoka. Szaktárgyai: a latin és német nyelv. Képesítése középiskolai tanári oklevél. Tanította a III—VII. osztályban a német nyelvet heti 16 órában. Vezette az ifj. kongregációk egy csoportját. Tanít 4 év óta.

Rendkivüli tárgyakat tanítottak még: *Dr. John Károly* iskolaorvos, az Irgalmas-rend kórházának főorvosa. Tanította a VII. osztályban az egészségtant heti 1 órában.

Lenz Ferenc, az Országos Zeneakadémián képesített okl. középiskolai énektanár. Tanította az egyházi és világi éneket, mint rendkivüli tantárgyat heti 2 órában. Tanít 3 év óta.

*

Pedellus: Papp Albert.

Végzett tananyag.

Rendes tantárgyak.

I. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Gyula Sándor.

Vallástan. Heti 2 óra. Tankönyv: Esztergomi kis katekizmus. Tananyag: Részletes magyarázása: 1. a hitnek, 2. a parancsolatoknak, 3. a kegyelemeszközöknek. Tanította: *Thym Adolf.*

Magyar nyelv. Heti 5 óra. Tankönyv: Bartha József: Magyar nyelvtan. Prónai Antal: Magyar olvasókönyv I. rész.

Tananyag: a) *Olvasmányok*: 1. Költemények: *Krisztus és a madarak. Gyulai. — Kőmives Kelemen. A királyfi. Magyar népköltészet gyűjteménye. — János vitéz. Petőfi. — *Hun-magyar tört.*: *Rege a csodaszarvasról. Arany. — Szent László legenda. Arany. — *A magyar föld*: A puszta csárda. Vörösmarty. — *A puszta télen. Pusztán születtem. *Szülőföldemen. Falu végén kurta korcsma. A Tisza. Petőfi. — Szülőföldem szép határa . . . Kisfaludy K. — *Szüretünk. Lévay József. — *Katonaélet*: *Nyalka huszár. Arany. — *Hadnagy uram. Gyulai. — Honvédtüzér temetése. Népdal. — *Családi élet:* A megfagyott gyermek. Eötvös. — *Éji látogatás. Gyulai. — *Füstbe ment terv. Petőfi. — *Anyám tyúkja. Petőfi. — *Anyámhoz. Tóth Kálmán.

Próza: *Mesék-mondák*: A jávorfáról. Kálmány L. — A farkas és a róka. A vadgalamb és a szarka. Az okos leány. A halál és a vénasszony. Jó tanácsok. Benedek. — A kivánságok. Erdélyi L. — Népmondák Krisztus kinszenvedéséről. Magyar népköltési gyüjt. — *Közmondások. — *Görög mondák*: Phrixos és Helle. Perseus. Cox. Komáromi. — *Hun-magyar tört.*: Attila, Isten ostora. Balambér király kardja. Pálffy. — A catalaunumi

csata. Jókai. — Attila Itáliában. Thiery. — Lakoma Attilánál. Priscos R. — Attila halála és birodalmának bomlása. Jókai. — Szent István. Hartvik. — Szent Imre herceg. Vargha D. — Szent István intelmei Imre fiához. Szent Gellért. Rosty. — A korona és a kard. Jókai. — Salamon király és a hercegek. Horváth. — Szent László Európa vezére. Jókai. — *A magyar föld, népélet, természet:* Őszi kirándulás. Paszlavszky. — A Szent Anna tava és környéke. Hankó. — A garda-halászat. Herman. — A mezei nyúl. Hanusz. — Az alföldi puszta. Hunfalvy. — Falusi élet. Gárdonyi. — A puszta fiai közt. Arató ünnep. Bársony.

b) *Nyelvtan* mondattani alapon. Az egyszerű mondat. A hangok felosztása, rendje, illeszkedése, leirása, a szavak elválasztása, nagy kezdőbetűk használata, családnevek, idegen szavak irása, rövidítések — az iskolai helyesírás szerint. — A mondatok felosztásai. A szó fajai. A mondatrészek. Az ige mint állítmány: az igefajok, — módok, — idő, — ragozások. A névszó mint állítmány. A szó fajai mint mondatrészek.

c) A tanulók minden olvasmánynak elmondták a tartalmát, a *-gal jelzetteket pedig betéve is megtanulták, illetve elszavalták. Kéthetenkint iskolai irásbeli dolgozatot irtak a másolás, tollbamondás, helyesírás, tartalom leirás és a tanult nyelvtani anyag begyakorlására. Hetenkint két félóra külön a helyesírás begyakorlására. Tanította: *Gyula Sándor.*

Latin nyelv. Heti 6 óra. Tankönyv: Fodor—Székely: Liber Sexti. *Tananyag*: Schola, — *Area, — Hortus, — Agricola, — *Pueri in schola, — Remmius, — *Interrogationes, A. B. — *Septitius intrat in scholam, — *Inter arma silent Musae, — *Hoedus et lupus, — Roma, — Otium, — *Casus tristis, — Domi, — Studia grammatica, — Comparatio, — Adverbia, — *De regibus Romanis, — De Romulo, — Fratres urbem aedificant, — Sabinae raptae, — Joci, — Piscina, — Res ridiculae, — *Tabellarius De Pompeiorum interitu, — Laudes ruris.

A latin nyelvtantanulás (helyesírás, olvasás, declinatio, nemi-szabályok, melléknév, fokozás, számnév, névmás, határozók képzése és fokozása, cselekvő igeragozás) tekintettel a latin nyelv formális képző erejére és a latin nyelvérzék elsajátítására a direkt és indirekt módszer összeegyeztetésével történt a fönt jelzett olvasmányok és a nekik megfelelő magyar szöveg alapján. A tanulók kéthetenkint a végzett anyag begyakorlására iskolai irásbeli dolgozatot irtak.

A *-gal jelzett olvasmányokat betéve is megtanulták és egyúttal a latin beszélgetés gyakorlására is szolgáltak. A szükséges régiség- és művelődéstörténeti tájékoztatást a felsorolt olvasmányok nyujtották. Az egyes beszédgyakorlatokra vonatkozó szemléltető képeket az ügyesebb növendékek maguk készítették. Tanította: *Gyula Sándor.*

Földrajz. Heti 3 óra. Tankönyv: Jákó-Ujházy: A magyar királyság földrajza. Tananyag: Földrajzi alapismeretek. Magyarország és társországainak általános és részletes tárgyalása. Állandó térképrajzolás és szemléltetés. Tanította: *Schultz Aurél.*

Természetrajz. Heti 2 óra. Tankönyv: Kőrösi Albin: Természetrajz. I. r. Tananyag: Őszi flóra, termések. Házi, a ház körül, az erdőn, a mezőn és a vizek mellett élő ismertebb emlősök. Tavaszi flóra közönséges virágos növényei. A virágos növény részei, a virágról és termésről bővebben. Rovarrgyűjtés. Rajzoltatás és folytonos szemléltetés. Tanította: *Schultz Aurél.*

Számtan. Heti 4 óra. Tankönyv: Gidró Bonifác: Számtan. Tananyag: A római számok; nevezett és nevezetlen számok; összeadás, kivonás, szorzás és osztás egész számokkal, tizedes törtekkel és közönséges törtekkel. Oszthatóság, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többes. Tizedes és közönséges törtek összefüggése. Tanította: *Simon Károly.*

Rajzoló geometria. Heti 3 óra. Tankönyv: Lendvai Hugó: Rajzoló geometria. I. rész. Tananyag: Rávezetés a mértani elemek megismerésére. Az egyenesek iránya és kölcsönös helyzeteinek tárgyalása. Kapcsolatban vele a szögek osztályozása és mérése. Egyenesek és szögekkel való műveletek. Az egyszerűbb síkidomok ismertetőjeleinek keresése. A kerület és terület mérése és számítása. Hetenkint 2 óra rajz, amelynek anyagát a megfelelő elméleti részhez önként kapcsolódó praktikus díszítési formák képezték. Tanította: *Horn Antal.*

Szépírás. Heti 1 óra. Tananyag: A magyar folyóírás kis és nagy betűi elméleti utasításokkal. Tanította: *Horn Antal.*

II. OSZTALY.

Osztályfőnök: Németh Imre.

Vallástan. Heti 2 óra. Tankönyv: Dr. Pokorny Emánuel: Ó-szövetségi bibliai történetek. Tananyag: 1. Őstörténet. 2. Az izraelita nép kiválasztása és nagysága. 3. Az egységes zsidó nép szétszakadásától a Megváltó eljöveteléig. A katekizmus első szakának ismétlése. Tanította: *Thym Adolf.*

Magyar nyelv. Heti 5 óra. Tankönyv: Bartha: Magyar nyelvtan II. rész. Prónai: Magyar olvasókönyv II. rész.

Tananyag: a) *Olvasmányok.* 1. Költemények: *A tücsök és a hangya, — *Mátyás, a szántó, — Mátyás király Gömörben, — Az obsi-

tos látogatása Ferenc császárnál, — A vámosújfalusi jegyző, — Tatárjárás, — *Boldogasszony Anyánk, — *Kont, — *A szegény asszony könyve, — *A jó öreg korcsmáros, — A téli esték, — *Vándor élet, — Távolból, — *Szózat, — *Mikes, — *Végrendelet, — *Itthon, — *Himnusz. 2. *Mesék, mondák*: Fáy meséi (6), — Czuczor meséi (4), A lietavai csata, — Világos vára, — A koldusgyerek. Bandi, — A vargainas. 3. *Történelmi elbeszélések*: A magyar keresztes hadjárat, — Julián az őshazában, — Nagy Lajos és a nápolyi hadjárat, — Hunyadi János, — Mátyás király menyegzője. 4. *Leírások, népélet, utazások*: A kiskondás, — A falusi disznótor, — A Kriván, — A játszópajtás, — A Szentföldön, — Husvét a Vatikánban. 5. *A görög történelemből*: Lykurgos, Spárta törvényhozója, — Solon, Athén törvényhozója.

b) *Nyelvtani rész:* Az I. o. anyagának átismétlése; a mondattan; az összetett mondat és fajai. Alárendelés, mellérendelés. Az alárendelés fajai: többszörösen összetett mondat, körmondat, hangsúly, szórend; szóvonzat. Ragok és névutók. Szóalkotás és módjai, a rokonértelmű szavak és igék. A nyelvtani részek begyakorlására kéthetenkint iskolai irásbeli dolgozat. Helyesírás gyakorlása, olvasmányok elemzése, tartalmi elmondása és a *-gal jelzett költemények betanulása és előadása egészitette ki a nyelvtani tanulást. Tanitotta: *Németh Imre.*

Latin nyelv. Heti 6 óra. Tankönyv: Fodor-Székely: Liber Sexti. a) *Olvasmányok*: Salutatio, — *Toga virilis, — *Triclinium, — *Inter cenam. — Epigrammata, — Canius deceptus, — Panem et circenses, — *Leo et pastor, — Hector et Andromache, — In peristylio, — Africa, — *Adhortationes, — Iter Roma Baias factum, — Consecratio villae, — Baiis, — *Vindemiae, — *Gai carmen, — Aegritudo avunculi, — *Morset funus, — *Colloquim in navi, — Navis appellitur . . . — Incendium Romae, — Equus Troianus, — Epistola Laelii ad filium suum, — *Castra. *Oppidi expugnatio, — Triumphus és a megfelelő magyar szöveg fordítása.

b) *Nyelvtan:* Az I. o. anyagának ismétlése, álszenvedő, rendhagyó igék, igeragozás, igenevek és használatuk. Kéthetenkint iskolai irásbeli dolgozat. A *-gal jelzett olvasmányokat a tanulók betéve is megtanulták. A fordítási szöveg bőséges alkalmat nyujtott régiségtani magyarázatokra. Az előforduló földrajzi vonatkozású olvasmányokhoz a tanulók térképet is készítettek. A fönt elsorolt fordítási szöveg egyúttal a latin beszélgetés gyakorlására is szolgált. Tanitotta: *Németh Imre.*

Földrajz. Heti 3 óra. Tankönyv: Jákó-Ujházy: Az óvilág földrajza. Tananyag: Európa, Ázsia és Afrika körrajza, vízszintes és függőleges tagoltsága, éjhajlata, terményei, népei, vizei, városai. Európa egyes államai részletesen. Ázsia és Afrika független országai és gyarmatai. Európa

minden egyes államának, továbbá egész Európa, Ázsia és Afrika térképeinek megrajzolása. Folytonos szemléltetés. Tanította: *Schultz Aurél.*

Természetrajz. Heti 2 óra. Tankönyv: Kőrösi Albin: Természetrajz, II. rész. Tananyag: Néhány őszi növény leírása. Az állatország rendszeres áttekintése. Jellemző, ismertebb állatok tárgyalása. Tavaszi flóra. Rovargyűjtés. Egy-egy virágos növény fejlődésének leírása saját megfigyelés alapján. Állandó szemléltetés. Tanította: *Schultz Aurél.*

Mennyiségtan. Heti 4 óra. Tankönyv: Gidró Bonifác: Számtan. Tananyag: Szorzási és osztási egyszerűsítések. Korlátolt pontosságú műveletek. Arányosság; egyszerű hármasszabály alkalmazása. Arány és aránylat: az aránylat alkalmazása az egyszerű hármasszabálynál. A százalék fogalma, alkalmazása: brutto, netto, tara; biztosítási számítások, egyszerű kamatszámítás; courtage és provisio; cassasconto és rabatt; agio; statisztikai számítások. Tanította: *Ányos Mihály.*

Rajzoló geometria. Heti 3 óra. Tankönyv: Huszka József: Rajzoló geometria, II. rész. Tananyag: Az egyenesek és síkok viszonylagos térbeli helyzetei. A triederek. A testek származtatása és csoportosítása. Részletes leírása és összehasonlítása az egyes testcsoportoknak. Felszín és térfogatra vonatkozó számítások. Az elméletek alapjául szolgáltak a kisméretű testminták, amelyeket a tanulók lemezpapirból maguk készítettek. Hetenként kétórában a meglévő testmintákból összeállított csoportokat — szemlélet alapján — majd pedig egyszerűbb térformákat látszattani szerkesztéssel, vetületek alapján rajzoltunk és festettünk. Tanította: *Horn Antal.*

Szépírás. Heti 1 óra. Tananyag: A német folyóírás kis és nagybetűinek gyakorlása. Tanította: *Horn Antal.*

III. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Dr. Radványi Kálmán.

Vallástan. Heti 2 óra. Tankönyv: Dr. Pokorny Emánuel: Újszövetségi bibliai történetek. Tananyag: Bevezetés az újszövetségbe. Palesztina földrajza, vallási és politikai állapota Jézus korában. Jézus Krisztus élete, nyilvános működése, szenvedése, halála és megdicsőülése. Az apostolok cselekedetei, az Egyház elterjedése a zsidók és pogányok között. Tanította: *Thym Adolf.*

Magyar nyelv. Heti 4 óra. Tankönyv: Bartha: Rendszeres magyar nyelvtan. Prónai Antal: Magyar olvasókönyv. III. rész. Tananyag:

a) *Olvasmányok*: Elbeszélések, rajzok a magyar földről, népéletről, a magyar történelemből a kiegyezésig. Jókai, Vas Gereben, Eötvös K., Benedek, Mikszáth, Fraknói, Horváth M., Varga, Cserei M., Thaly, Gaál, Tömörkény, Móra Istvántól prózát olvastunk, Arany Jánostól, Eötvös J., a két Kisfaludytól, Gyulai Páltól, Dalmadytól és Bán Aladártól pedig költeményeket. Az olvasmányok tartalmát és vázlatát leírták, a költeményeket kivülről is megtanulták a fiúk.

b) *Nyelvtan*: Hangtan. (A magánhangzók és mássalhangzók változásai.) Szótan. (A szavak fajai. A szavak jelentése. A szóalkotás. A szóragozás.) Mondattan. (A mondatok osztályozása. A mondatrészek. Az összetett mondatok fajai.) Kéthetenkint írásbeli dolgozat a végzett anyag alapján, szóbeli előadás és megbeszélés alapján. Hetenkint volt szavaló óra. Tanította: *Dr. Radványi Kálmán.*

Latin nyelv. Heti 6 óra. Tankönyv: Fodor-Székely: Liber Sexti· Csengeri: Latin nyelvtan. II. rész. Mondattan. Tananyag: a) *Olvasmányok*: Livius alapján a római történelemből: Horatii et Curatii. — Brutus. — Horatius Cocles. — Mucius Scaevola. — Menenius Agrippa. — Marcius Coriolanus. — Clades Alliensis. — Capitolium liberatum. Továbbá: Invitatio ad circenses. — Phaedrus meséiből: Ranae regem petierunt. — Vacca, capella, ovis et leo. — Cervus ad fontem. — Canis fidelis. — Rana rupta et bos. — Vulpes et ciconia. — De vulpe et uva. — Livius és Phaedrus életrajza.

b) Mondattan: Az alany és állítmány viszonya. Az esetek használata. A különféle esetekkel kifejezett határozók részletesen, kapcsolatban magyar mondatok latinra fordításával. Acc. cum. inf. és abl. abs. Kéthetenkint írásbeli dolgozat. Az előző évek anyagának ismétlése. Tanította: *Dr. Radványi Kálmán.*

Német nyelv. Heti 4 óra. Tankönyv: Kemény Ferenc; Német nyelvtan és olvasókönyv. I. rész.

Nyelvtan: A német olvasás és írás szabályai. A hangsúly. Az egyenes fordított és mellékmondati szórend. A főnevek neme, többesszáma és a főnévragozás. A főnév mint mondatrész. Az acc.-, dat.-, gen.-al álló praepositiók. A melléknév gyenge, erős és vegyes ragozása, fokozása. A személyes, birtokos, mutató névmás. A tőszámnevek. A német igeragozás sajátságai. A haben, sein, werden segédigék praesense, imperfectuma.

Olvasmányok: Der Lehrsaal. — Die Eltern. — Das Haus I., II., III. — Das Jahr und seine Teile. — Was ich liebe. — Das Huhn. — Der menschliche Körper. — Die Sinne und die Kleidung. — Das Korn. — Die Jahreszeiten. — Die Verwandten. — Der Frühling. — Die Tageszeiten. — Die Geographiestunde. — Die wichtigsten Haustiere. — Sehens-

würdigkeiten von Budapest. — Der Abend. — Gottes Auge. — Zum neuen Jahre. — Drei Paar und eine. Az olvasmányok fordítása és nagyrészt beszédgyakorlatok alapján való feldolgozása. Öt költeményt kivülről is tanultunk. Írásbeli dolgozatok kéthetenkint egyszer. A dolgozatok tárgya részint német beszédgyakorlatok, részint magyarról németre való fordítások voltak. Tanította: *Weinmann Sándor.*

Történelem. Heti 3 óra. Tankönyv: Jászai Rezső: Magyarország története a legrégibb időktől a mohácsi vészig. Tananyag: Hazánk őstörténete. — A római és hun uralom. — A magyarok eredete. — A honfoglalás. — A magyar pogánykor. — Az Árpádházból való királyaink. Az Anjouk kora. — A Hunyadiak és Jagellók kora. — Néhány kútfő ismertetése. A magyar történelem fontosabb alakjairól elbeszéléseket, jellemrajzokat olvastunk. Tanította: *Dr. Radványi Kálmán.*

Földrajz. Heti 2 óra. Tankönyvek: Jákó-Ujházy: Az Újvilág földrajza. Lévay Ede: Matematikai és fizikai földrajz. Tananyag: Amerika és Ausztrália leírása. — A föld helyzete a világmindenségében. — Tájékozódás a Földön és az égbolton. — A Föld mozgásai. — Földövek, évszakok. — A Nap, Hold-, a naprendszer. — A légkör, hőváltozások, légáramlatok, csapadékok, villamosság, fénytünemények a légkörben. — A testek halmazállapota. — Kontinensek tagoltsága. — A víz körútja. — A tengerek mozgásai. — Földrengés. — Vulkánosság. Térképrajzolás. Kisérletek. Szemléltetés. Tanította: *Schultz Aurél.*

Számtan. Heti 3 óra. Tankönyv: Gidró Bonifác: Számtan. Tananyag: Összetett arány és aránylat, összetett hármasszabály egyszerű és kamatos kamatszámítás, a váltó és discontálása, az értékpapirok adása és vevése; az ötvények és pénzek, pénzrendszer, külföldi pénzek: láncszabály, arányos osztás, vegyítés. Tanította: *Ányos Mihály.*

Rajzoló geometria. Heti 2 óra. Tankönyv: Huszka József: Rajzoló geometria III. és IV. rész. Tananyag: Síkmértani szerkesztések, amelyek az egy síkban fekvő egyenesek kölcsönös helyzeteire vonatkoznak és velük kapcsolatban a mértani hely elmélete. A három- és négyoldalú síkidomnak adatok alapján való szerkesztése. A síkidomok szimmetriája és hasonlósága. Egybevágóság és hasonlóság. Arányosság. Hetenkint egy órai rajz, amelyek anyagát magyar népművészeti formák képezték. Tanította: *Horn Antal.*

IV. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Schultz Aurél.

Vallástan. Heti két óra. Tankönyv: Dr. Aubermann Miklós: Róm. kath. Szertartástan. Tananyag: Bevezetés a templom és az egyházi szerel-

vények ismeretébe, tekintettel a stilusokra. A szent mise, szentségek és szentelmények szertartásának részletes magyarázata. Tanította: *Thym Adolf.*

Magyar nyelv. Heti 4 óra. Tankönyv: Négyesy L.: Stilisztika. Lehr A. Arany János Toldija. Prózai olvasmányok: Az olvasókönyv szemelvényei (mesék, példák, anekdoták; elbeszélések; leírások; erkölcsrajzok; jellemzések). Szemelvények Mikes Kelemen leveleiből. — Kisfaludy K.: Mátyás diákja. — Költőiek: Arany Toldija I—XII. — Rozgonyiné. A fülemile. — Arany J. Az Alföld. — A Tisza. — Az erdei lak. — Petőfi. A közelítő tél. — Berzsenyi. Ének a végekről. — Balassa. Wesselényi hamvaihoz. — Berzsenyi. Himfy dalaiból. — Salzburgi csapszékben. Szabolcska. Népdalok. A költemények nagy része kívülről, valamint a Toldi első négy éneke. — A stilisztika elméleti részének példákon való átdolgozása. Kéthetenkint házi vagy iskolai dolgozat. Tanította: *Gyula Sándor.*

Latin nyelv. Heti 6 óra. Tankönyv: Pirchala Imre: Latin olvasókönyv III. és IV. o. számára (I—II. kötet). Latin nyelvtan. Tananyag: A mondattan példákon való begyakorlása. Olvasmányok. *Curtius Rufusból*: A gordiumi csomó. — Alexander súlyosan megbetegszik. *Julius Caesarból*: A helvétiusok kivándorlása. — A gallok és germánok szokásai. — *Ovidiusból*: A világ négy kora, — Az özönvíz. — Daedalus és Icarus. — Kéthetenkint írásbeli dolgozat. Tanította: *Dr. Radványi Kálmán.*

Német nyelv. Heti 3 óra. Tankönyv: Kemény Ferenc. Német nyelvtan és olvasókönyv II. r. Tananyag:

a) *Nyelvtan*: A III. osztály anyagának átismétlése. A gyenge, erős, vegyes igék ragozása az activum és passivum összes alakjaiban. A segédigék ragozása és használata. A helyesírás főbb szabályai. Az accus.-, gen.-, dativussal álló praepositiók. Az egyenes, fordított és mellékmondati szórend használata. A mondatrészek elhelyezése a mondatban.

b) *Olvasmányok:* Der Esel und der Jagdhund. — Mein Vaterland. — Die Ameise und die Grille. — Die Mahlzeit. — Der grosse Hund. — Zwei Sprüche. — Das Haus. — Du sollst Vater und Mutter ehren. — Die Sterntaler. — Spielet nicht mit Feuer. — Die vier Jahreszeiten. — Die Erdteile und ihre Bewohner. — Die Sonne und die Tiere. — Gesundheitsregeln. — Die wandelnde Glocke. — Das Hirtenbüblein. — Der Mond. — Deutschland. c. olvasmányok fordítása, elemzése és beszédgyakorlatok alapján való feldolgozása. Néhány vers kívülről való megtanulása.

c) *Írásbeli dolgozatok*: Kéthetenkint az elvégzett anyag tekintetbe vételével részint beszédgyakorlatok, részint pedig fordítások magyarból németre. Tanította: *Weinmann Sándor.*

Történelem. Heti 3 óra. Tankönyv: Jászai: Magyarország története

a mohácsi vésztől a legújabb korig. Tananyag: Hazánk három részre való osztása. — A vallásszabadságért, az alkotmányért és az ország egyesítéséért folytatott nemzeti küzdelmek. — A nemzeti szellem s a nemzeti alkotmány gyengülése. — A nemzeti szellem ébredése. — Az alkotmányos Magyarország újjászületése. — Politikai földrajz. — Magyarország és Ausztria egymáshoz való viszonya. Szemelvények a kor- és jellemfestő kútfőkből. Tanította: *Dr. Radványi Kálmán.*

Természetrajz. Heti 3 óra. Tankönyv: Róth-Tőkés: A növénytan alapvonalai. Tananyag: Az őszi flóra egyes tagjainak részletes ismertetése. — Vegytani alapfogalmak. — Szövettan, élettan, alaktan. — A növényrendszertan körei általában és részletesen. — Növénygyűjtés. — Mikroskopizálás. — Egy-egy virágos növény fejlődésének leírása saját megfigyelés alapján. — Állandó szemléltetés. Tanította: *Schultz Aurél.*

Algebra. Heti 3 óra. Tankönyv: Borosay Dávid: Algebra. Tananyag: Alapműveletek algebrai számokkal; viszonyított számok. Oszthatóság; legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös. A tört és a vele való műveletek. Hatványozás, négyzetre és köbreemelés. Az elsőfokú egyenlet egy ismeretlennel. Mértani arány és aránylat. Tanította: *Simon Károly.*

Rajzoló geometria. Heti 2 óra. Tankönyv: Huszka József: Rajzoló geometria, III—IV. rész. Tananyag: A kúpmetszetek elmélete és az idevonatkozó szerkesztések. Részletezve az egyenesek és görbék viszonylagos helyzetei. Heti egy órában rajz, amidőn táblai előrajz után másolt ornamentális tervezésekhez a tanulók színösszeállítást készítettek. Tanította: *Horn Antal.*

V. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Buday Péter.

Vallástan. Heti 2 óra. Tankönyv: Matuszka Mihály: Keresztény katholikus hittan. Tananyag: Istenről, a teremtés művéről. Az Úr Jézusról, a megváltás művéről. A Szentlélekről, a megszentelés művéről. Az utolsó dolgokról. Tanította: *Thym Adolf.*

Magyar nyelv és irodalom. Heti 3 óra. Tankönyv: Négyesy László: Retorika. Tananyag: Általános szerkesztéstan. A leírás, elbeszélés, értekező és szónoki próza szerkezet-elmélete tankönyvünk közlötte olvasmányokkal kapcsolatban. Házi olvasmányok iskolai tárgyalásban; Arany: Toldi szerelme, Toldi estéje. — Faludi: Bölcs és figyelmes stb. — Szent ember. — Jókai: Új földesúr. — Rákosi Jenő: A Titanic. — Tóth Béla:

A tulipántoskert. — Tömörkény István: Rágyújtás. — Anonymus, Kézai, Thuróczi, Márk barát krónikája. — Kölcsey: Parainesis. Védelem P. J. számára, Kossuth és Deák beszédei. — Pázmány: Miért lett az Isten fia emberré. — Vaszary: Millenniumi beszéd. — Mihályfi: Szent István ünnepén. — Apponyi: Beszéd az egyetem zászlószentelési ünnepén. — Betanult rész: Parainesis (szemelvényesen). — A nemzeti védelemről (Kossuth) bevezető rész. — Szónoki gyakorlatok. Havonként írásbeli dolgozat. Tanította: *Buday Péter.*

Latin nyelv és irodalom. Heti 6 óra. Tankönyv: Zsámboky, Cicero: De imp. Gn. Pompei. — Kapossy: Pro A. Licinio Archia. — Cserép: P. Ovidius Naso műveiből vett szemelvények. Tananyag: De imp. Gn. Pomp. c. beszéd fordítása a XVIII., XIX. XXII. XXIII. cap. kihagyásával. Pro Archia c. beszéd fordítása, főtekintettel az extra causam bizonyításra. Mindkét beszéd tüzetes retorikai taglalása. Ovidiusból: Janus (F. I. 65. ss.) Romulus et Remus (F. I. 385. ss.), Róma alapítása. — Remus halála. (F. IV. 809. ss.), Romulus halála (F. I. 65. ss.) — Memoriter: De imp. Gn. Pompei caput I. és Janus F. I. 65—115. Nyelvtan: mondattani gyakorlatok a stilusérzék fejlesztésére. Olvasmányainkkal összefüggő régiségtani ismeretek. Kéthetenként írásbeli dolgozat. Tanította: *Buday Péter.*

Német nyelv. Heti 3 óra. Tankönyv: Kemény Ferenc. Német olvasókönyv gyakorlatokkal, 3. rész.

Nyelvtan: Az előző év anyagának átismétlése. — A teljes igeragozás begyakorlása. — A szórendi szabályok részletesebb tárgyalása. — A határozószók tüzetesebb begyakorlása. — Az accusativusban álló tárgy. — Kettős accusativus. — A genitivusban álló tárgy. — A dativusban álló tárgy. — Az előljáró tárgy. — Az egyenes, fordított mellékmondati szórend tüzetesebb begyakorlása. — A mondatrészek elhelyezése a mondatban.

Olvasmányok. Prózaiak: Der Weinberg. — Sankt Peter mit der Geige. — Die Posaune des Gerichts. — Die goldene Repetieruhr. — Die ungarischen und die deutschen Münzen. — Leben und Sitten der Spartaner und Athener. — Die olympischen Spiele. — Karls des Grossen Einrichtungen. — Anekdoten von Friedrich dem Grossen. — Maria Theresia c. olv. fordítása és beszédgyakorlat alapján való feldolgozása Költőiek: Lied eines Armen. — Der Postillon. — Belsazar. — Das Riesenspielzeug. — Der Alpenjäger. — Der Ring des Polykrates. Der Sänger. — Die drei Zigeuner c. költemények fordítása és kívülről való megtanulása. Kéthetenkint írásbeli dolgozat, melynek tárgya részint magyarról németre való fordítás, részint pedig egyes olvasmányok tartalmának német nyelven való elbeszélése volt. Tanította: *Weinmann Sándor.*

Görög nyelv. Heti 5 óra. Tankönyv: Maywald görög nyelvtan, görög olvasó és gyakorló könyv I. Tananyag: Nyelvtanból az alaktan a — μι végű igékig a megfelelő olvasmányok alapján földolgozva. Kéthetenként írásbeli dolgozat a végzett anyag begyakorlására. Tanította: *Dr. Huszti József.*

Görögpótló irodalom. Heti 3 óra. Tankönyv: Kempf: Homeros Iliasa, Odysseája bő szemelvényekben. — Geréb: Szemelvények Herodotos történeti műveiből. — Badics: Magyar irod. olvasókönyv. I. r. Tananyag: a görögpótló irodalom célja, a görög olvasás. a görög nép eredete, története, nyelvjárásai, irodalmi nyelve. A görög epika és próza. — A görög világfelfogás. — A homerosi kor vallási, földrajzi, természetrajzi, csillagászati ismerete. — Földmívelése, ipara, kereskedelme. — A hadügy. — A homerosi kérdés, Trója, Schliemann ásatásai. — Egyptomi, perzsa, görög, szkita, magyar hitregék. — Homeros hatása a görög—római —magyar irodalomra. — Magyar prózairodalmunk kezdete. — Heltai, Szalárdi, Bethlen, Apor, Cserei élete, irodalmi működése. — A régi magyar közélet. Tanította: *Buday Péter.*

Görögpótló rajz. Heti 2 óra. Kezdetben a síkformák artisztikusabb ábrázolásának begyakorlása céljából tipikusabb formájú fa- és viráglevéleket rajzoltunk természetből. A levelek őszi színelváltozása hatásos színek utánzására is bő alkalmat adott. A nyert forma- és színbeli emlékeinket önálló tervezésre használtuk fel, amidőn is tekintettel voltunk a diszítmény céljára és a kivitel teknikájára. Majd természeti testformák (gipszmodellek és kitömött állatminták) síkábrázolása következett. A rajzok kivitele ceruzával, ecsettel történt egy vagy több színben, elsősorban az árnyékolásra való főtörekvéssel. Végül kedvező időben a festői budai tájakon tájképvázlatokat készítettünk. Tanította: *Horn Antal.*

Történelem. Heti 3 óra. Tankönyv: Szölgyémy: Világtörténet I. r. A keleti népek kulturájának története. A görögök történelmének áttekintése különös tekintettel a két vezető állam szerepére és Hellas kulturtörténeti hivatására. Róma története: a római nép és földje, a római néplélek hódító és szervező képességei, a köztársaság és császárság története, a kereszténység szerepe, a germánok és a római birodalom összeomlása. A nevezetesebb kútfők ismertetése: Plutarchos, Xenophon, Demosthenes, Titus Livius, Sallustius, Tacitus, ifjabb Plinius munkáiból szemelvények. Tanította: *Dr. Huszti József.*

Természetrajz. Heti 3 óra. Tankönyv: Roth-Vangel: Az állattan alapvonalai. Tananyag: Sejttan, szövettan. Az állatok életműködései. Az állati test szerkezete, a szervek működése különös tekintettel az emberre.

Rendszertani alapfogalmak. Az egyes állatkörök részletes tárgyalása. Szemléltetés a természetrajzi gyüjtemény tárgyain és a székesfővárosi állatkertben. Tanította: *Dr. Sebők Imre.*

Mennyiségtan. Heti 3 óra, felváltva geometria és algebra. Tankönyvek: Borosay: Algebra, Borosay: Geometria. Tananyag:

1. *Algebra:* Linearis egyenletek több ismeretlennel; a gyök fogalma, négyzet és köbgyökvonás; rationális, irrationális és képzetes számok. Másodfokú egyenletek egy ismeretlennel. Műveletek gyökmennyiségekkel, irrationális egyenletek.

2. *Geometria:* Az egyenes, a szög, a háromszög és tulajdonságai, a négyszögek és sokszögek. Egybevágóság, hasonlóság, sugársorok, területszámítás. Tanította: *Ányos Mihály.*

VI. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Dr. Marton József.

Vallástan. Heti 2 óra. Tankönyv: Matuszka Mihály: Kath. ker. erkölcstan. Tananyag: Az erkölcs és az erkölcsi törvény. Az erények és a bűnök; a főparancsolat. Isten és az egyház parancsolatai. A társadalmi kötelességek. Tanította: *Dr. Sebők Imre.*

Magyar nyelv és irodalom. Heti 3 óra. Tankönyv: Dr. Riedl Frigyes: Poétika és poétikai olvasókönyv, VI. kiadás. A költészet, felosztása, műfajai, verstan. Olvasmányok: a) a tankönyvben levő példák legnagyobbrészt, b) szemelvények egyebünnen; c) az előző osztályokban olvasott költemények fejtegető ismétlése; d) Dr. Zlinszky A.: Szemelvények a magyar hazafias líra köréből; e) az ú. n. kötelező olvasmányok közül a „Szigeti veszedelem" c. eposz és Shakespeare „Coriolanus" c. tragédiája. Havonkint házi, ill. iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Dr. Marton József.*

Latin nyelv és irodalom. Heti 5 óra. Tankönyv: Kalmár E.: Livius római történetéből vett szemelvények, IV. kiad.; Dr. Cserép J.: P. Vergilius M. Aeneiséből szemelv., IV. kiad.; u. az: Római régiségek és a római irodt. vázlata, VI. kiad.; Pirchala I.: Latin nyelvtan. Olvasmányok: Liviusból az I—IV. s a XXI—XXVI. kk.-ből összefüggő szemelvények (41 c.); az Aeneis I. k.-éből 246 v., a II. k.-éből 224 v. A régiségtanból az olvasott részekkel összefüggő tudnivalók tüzetes megbeszélése s összefoglalása (a római társadalom, család, magistratus, hadügy). Kéthetenkint iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Dr. Marton József.*

Német nyelv. Heti 3 óra. Tankönyv: Dr. Szemák István-Haitsch

Samu: Német olvasókönyv, III. rész. Tananyag: A nyelvtan elemeinek rendszeres áttekintése.

Olvasmányok. Prózaiak: Demosthenes. — Solon und Krösus. — Cyrus und Krösus. — Alexanders des Grossen Jungendjahre. — Alexander der Grosse und Diogenes. — Die Hinrichtung Ludwigs des XVI. — Die Posaune des Gerichtes.

Költőiek: Lied eines Armen. — Die Worte des Glaubens. — Belsazar. — Der Zauberlehrling. — Der Ring des Polykrates. — Die Bürgschaft. — Legende vom Hufeisen. — Erlkönig. — Elisabeths Rosen. — Der Graf von Habsburg. — Der Handschuh. — Der Postillon. — A felvett olvasmányok közül tizet beszédgyakorlatok alapján is feldolgoztunk. A többit is fordítottuk és elemeztük. Néhány költemény könyvnélküli elmondása. Kéthetenkint iskolai irásbeli dolgozat, melynek tárgya részint magyar szöveg németre való fordítása volt, részint pedig szabad fogalmazványok a tanulmányok alapján. Tanította: *Weinmann Sándor.*

Görög nyelv. Heti 5 óra. Tankönyv: Dr. Maywald J.: nyelvtan és olvasókönyv, II. r. Tananyag: Az igeragozás befejezése, rendhagyó igék, a mondattan egyes feltünőbb esetei a megfelelő olvasmányok alapján. Szemelvények az Anabasisból, a Memorabiliákból és a görög líra termékeiből. Kéthetenként dolgozat. Tanította: *Dr. Huszti József.*

Görögpótló irodalom. Heti 3 óra. Tankönyv: Csiky G.: Antigone, Kempf J.: Iphigenia-Taurisban, Dr. Badics F.: Magyar irodalmi olvasókönyv, II. Tananyag: Sophokles és Euripides mint tragédia-irók, esztétikai tárgyalásuk. A görög elegikus, epigrammatikus, iambikus, aiol dal-, dór karének-költészet formai és tartalmi méltatása. Közvetett kihatásá a klasszikus versmértékű és irányú magyar költészetre, eme költészet művelői Erdősi Silvester Jánostól Vörösmarty-val befejezőleg. Tanította: *Buday Péter.*

Görögpótló rajz. Heti 2 óra. Gyümölcs-, virág- és használati tárgyakból összeállított csendélet-csoportok nagyobb méretü ábrázolása képezte a tanulók ez évi feladatát. Ilyen feladatok keretén belül alkalmuk volt a tanulóknak az előbbi években szerzett gyakorlataikat harmónikus egységben alkalmazni, és munkáikban festői képhatásra törekedni. A szabad természetből való vázolások céljából a rajzórákat ez évben is gyakran a szabadban töltöttük. Tanította: *Horn Antal.*

Történelem. Heti 3 óra. Tankönyv: Szölgyémy J.: Világtörténet II. rész. Tananyag: Európa a népvándorlás korában. A keleti és nyugati császárság. Egyes barbár királyságok megalakulása. A középkori társadalom szervezete. Nagy Károly: Nemzeti államok kialakulása és azok története 1648-ig. Az egyház szerepe. A középkori intézmények virág-

zása és bukása. A császárság és pápaság küzdelme. A felfedezések, a renaissance és ezek hatása. A reformáció, ellenreformáció, vallásháborúk. Hazánk történelmének kapcsolódása az általános európai eseményekhez. A közép- és újkor művelődéstörténetének rövid áttekintése néhány egykorú forrás nyomán (Dante Inferno-jának, Leo taktikájának ismertetése). Tanította: *Németh Imre.*

Természetrajz. Heti 3 óra. Tankönyv: Róth-Hankó-Melczer: Ásványtan és chemia. Tananyag: Néhány ismert ásvány részletes leirása. Az ásványok alaki, fizikai és vegytani tulajdonságai. Ásványrendszertan. Dana osztályai részletesen. Kőzettan és földtan alapelemei. Kisérletek. Állandó szemléltetés. Tanította: *Schultz Aurél.*

Mennyiségtan: Heti 4 óra, melyből 3 óra geometria, 1 óra algebra. Tankönyvek: Borossay: Algebra; Borossay: Geometria. Lutter Nándor: Logarithmus-tábla. Tananyag: 1. *Algebra:* A negativ- és törtkitevőjü hatványok és gyökök. A logarithmus fogalma, műveletek logarithmus segitségével. Logarithmus keresés. Számtani és mértani haladvány.

2. *Geometria:* A kör és részei, arányosságok a körben, szerkesztések, húr és érintő sokszögek, a kör kerületének és területének kiszámitása. A szögfüggvények bevezetése, összefüggések, általánosítások. A derékszögü háromszög megoldása. Általános háromszögek megoldása szögfüggvények segélyével. Sinus-tétel, cosinus-tétel, tangens-tétel. Tanár: *Ányos Mihály.*

VII. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Simon Károly.

Vallástan. Heti 2 óra. Tankönyv: Dr. Aubermann Miklós: Egyháztörténelem. Tananyag: A kath. egyház története az apostolok korától az újkorig. Tanította: *Dr. Sebők Imre.*

Magyar nyelv és irodalom. Heti 3 óra. Tankönyv: Dr. Bartha József: A magyar nemzeti irodalom története, I. rész, III. kiad.; Dr. Szinnyei József: A magyar nyelv rendszere, VII. kiad. Olvasmányok: a) a tankönyvben levő szemelvények legnagyobb része; b) a nevezetesebb írók összes műveinek áttekintése; c) az u. n. kötelező iskolai olvasmányok közül: Bellaágh A.: Pázmány válog. egyh. beszédei, Dr. Katona L.: Középkori legendák és példák, Faludi: Nemes úrfi, Gyöngyösi: Murányi Venusa és Kármán J.: Fanni hagyományai; d) házi olvasmány: egy tetszésszerinti, de előre bejelentendő eredeti magyar regény. Havonkint egy házi, illetve iskolai irásbeli dolgozat. Tanította: *Dr. Marton József.*

Latin nyelv. Heti 5 óra. Tankönyv: Hittrich Ö.: C. Sallustii Cr.: De bello Iugurthino, III. kiad.; Dr. Cserép J.: P. Vergilius M. Aeneise, IV. kiad.; Köpesdy: Ciceronis in Catil. or. quatuor, III. kiad.; Dr. Cserép J.: Római régiségtan és irodalomtörténet, VI. kiad.; Pirchala I.: Latin nyelvtan. — Olvasmányok: Sallustius 114. c-jából 84-et, az Aeneis VI. k.-éből 460 v.-t, Cicero első beszédét egészen. Kívülről megtanultak egy-egy nevezetes, tanulságos részletet. A régiségtanból a tárgyi összefüggés szerint összefoglalás (hadügy, vallásügy, magistratus). Kéthetenkint iskolai írásbeli dolgozat (latinra s magyarra). Tanította: *Dr. Marton József.*

Német nyelv. Heti 3 óra. Tankönyvek: Goethe-Weber: Hermann und Dorothea, Schiller-Heinrich: Wilhelm Tell.

Tananyag: I. Goethe: Hermann és Dorothea éneke. Az egyes énekeket lefordítottuk, beszédgyakorlatok révén részletesen feldolgoztuk. A darab elvégzése után az éposz szereplő személyeit német nyelven jellemeztük, az époszt részletesen tartalmilag összefoglaltuk.

II. Schiller Wilhelm Telljének I. r. V. felvonása. Az egyes felvonásokat pontosan fordítottuk, beszédgyakorlatok alapján részletesen feldolgoztuk. A színmű átdolgozása után az egyes felvonások tartalmát német nyelven foglaltuk össze. A színművet költészettanilag méltattuk és bő tárgyi magyarázattal láttuk el. A mű szebb részleteit kívülről is megtanultuk.

Írásbeli dolgozatok: Havonkint irtunk dolgozatokat, melyek részint háziak, részint iskolaiak voltak s tárgyuk részint szabad fogalmazványok, részint pedig magyarról németre való fordítások voltak. Tanította: *Weinmann Sándor.*

Görög nyelv. Heti 5 óra. Tankönyv: Kempf: Szemelvények az Odysseiából, Vietórisz: Szemelvények Herodotos történelmi munkájából. Tananyag: Az Odysseia I., II., V., VI., VII., IX., X., XI.. XIV., XVII., XXI. és XXII. énekéből részletek. Herodotosból Kroisos és Solon, Egyptom, Polykrates gyűrűje, Xerxes és Demaratos, a marathoni ütközet, Skylas és Anacharsis története, a thermopylaei csata. Mindkét szerzőnél az egész munkáról világos képet adó tartalmi áthidalások. Kéthetenkint irásbeli dolgozat. Tanitotta: *Dr. Huszti József.*

Görögpótló irodalom. Heti 3 óra. Tankönyv: Dr. Badics F.: Magy. irod. olvasókönyv, III. rész, V. kiad.; Szilasi M.: Szemelv. Thukydidesből, II. kiad.; Schill S.: Görög régiségek, IV. kiad.; u. az: Gör. irodalomtörténet, IV. kiad. — Olvasmányok: Szemelvények a magyar történetírók műveiből (Virágtól, Jászaitól, Telekitől, Horváth Mihálytól, Salamontól, Szalaytól) és a szónoki művekből (Kölcsey, Eötvös, Széchenyi, Wesselényi, Kossuth, Deák politikai — s Toldy, Gyulay, Eötvös, Beöthy Zs. egy-egy irodalmi beszéde); Thukydidesből követségi beszéd, ostrom-leírás, a pestis,

Perikles halotti beszéde; az egyes könyvek tartalmi, szerkezeti összefoglaló ismertetése. Tanította: *Dr. Marton József.*

Történelem. Heti 3 óra. Tankönyv: Szölgyémy J. Egyetemes Világtörténet. (1648-tól.) Tananyag: Az alkotmányos kormányforma keletkezése, fogalma és fejlődése. (Anglia.) Az abszolut kormányforma fogalma és története. Nagyhatalmak keletkezése. (Franciaország, Poroszország, a Habsburg monarchia és Oroszország.) Az abszolut kormányforma túltengése. A francia forradalom és hatása. Napoleon. A nemzetiségi eszme és megérlelődése. A forradalmi eszmék leküzdése, titkos társulatok. A XIX. század politikai, társadalmi, gazdasági, vallási és művelődéstörténeti mozgalmainak áttekintése. A Habsburg-monarchia és hazánk története az általános európai események kapcsolatában. Európa és a gyarmatok. Európa és Amerika politikai földrajza. Tanította: *Németh Imre.*

Fizika. Heti 4 óra. Tankönyv: Fehér-Szekeres: Fizika. Tananyag: Egyszerű és összetett mozgások, anyagsűrűség; erő, erők szétbontása és összetétele; súly, fajsúly, körmozgás, harmonikus ingamozgások. A föld alakja, általános nehézkedés, potentiál. Rugalmasság, ütközés, közegellenállása, a folyadékok és légnemű testek statikája és dinamikája. Hullámmozgás, a hang keletkezése; zenei hang elemzése, a fül. A fény keletkezése, a tükrök és lencsék törvényei; színszóródás, spektrálanalizis. foszforeszkálás és fluoreszkálás, a szem. A fény mibenléte; polarizáció, kettős törés, interferencia. Tanította: *Simon Károly.*

Mennyiségtan. Heti 3 óra, melyből 1 óra algebra, 2 óra geometria; tankönyv: Borosay Dávid: Algebra és Geometria II.

a) *Algebra*: Végtelen geometriai haladvány, kamatos-kamatszámítás; értékpapirok. A számok ábrázolása; imaginárius számok, komplex számok, ezek trigonometriai alakja; a velük való műveletek. A II. fokú egyenlet részletes tárgyalása; binom egyenletek, felsőbbfokú egyenletek. A függvény fogalma, II. fokú függvény szélső értékei.

b) *Geometria*: A térmértan bevezető tételei; a szabályos szögletes testek; Euler tétele. A hasáb, henger, gula, kúp és gömb tulajdonságai; felületük, köbtartalmuk. Tanította: *Simon Károly.*

Irásbeli dolgozatok az V. osztályban.

Magyar nyelvből:

1. Vakációi élményeim (elbeszélés szerkesztés szempontjából).
2. Toldi Miklós alakja a Toldi estéje I. énekében (leírás).

3. Az írásművek készítésének főfeladatai (iskolai).
4. Toldi Miklós utolsó hőstette (költői elbeszélés).
5. A szépíró és történetíró előadási módja (értekezés).
6. A beszéd szerkezete (iskolai).
7. Deák Ferenc első felirati beszédjének szerkezete.
8. A szónoki stílus (iskolai).
9. A hazaszeretet Kölcsey Parainesise alapján (ünnepi beszéd).

Irásbeli dolgozatok a VI. osztályban.

Magyar nyelvből:

1. A költészet.
2. A „Szózat" esztétikai fejtegetése.
3. a) Ősszel (leírás); b) Halottak estéjén (elmélkedés).
4. A „Zrínyiász" (fejteg. tetszésszerinti szempontból).
5. Lelki betegek Arany balladáiban.
6. Arany „Szent László" c. legendája (fejteg., isk. dolg.).
7. Amerika fölfedezésének hatása.
8. a) Az allegoria szerepe hazafias líránkban; b) A hit és a világító torony.
9. Poétikai tanulmányaink eredményei (isk. dolg.).

Irásbeli dolgozatok a VII. osztályban.

Magyar nyelvből:

1. A vallásos elem szerepe és jelentősége középkori irodalmunkban.
2. a) Balassi költészete s a XVI. század; b) Ősszel (elmélkedés).
3. A „Szigeti veszedelem" főbb személyeinek jellemzése.
4. a) Az én karácsony-estém; b) Szilveszter-estén.
5. Nemzeti jellemünk vonásai a kuruc költészetben.
6. Dugonics mint a nemzeti öntudat ébresztője (iskolai dolgozat).
7. Hazafiság és hazafiaskodás (értekezés).
8. A nagy szellemi mozgalmak hatása irodalmunkra.
9. Berzsenyi óda-költészete.

A „Toldy Ferenc-Önképzőkör“ 1912—913. iskolai évi működése.

I.

A főgimnáziumi ifjúság e köre a halhatatlan érdemű Toldy Ferenc példáján és intelmén buzdulva azt a célt igyekezett igénytelen erejétől telhetően elősegíteni, mely a nemzeti irodalomban rejlő erők fölfedezéséből, terjesztéséből, utánzásából és fejlesztéséből a magyar nemzeti szellem megerősödését, érvényesítését jelenti az egyed és az egész nemzet önfentartó munkájában. Evégből, az iskolai tanulmányok kapcsán, az ifjú lélekben szunnyadó tehetségek megnyilatkozását, helyes irányítását és megizmosítását segítette elő csaknem hetenkint megtartott gyűlésein, melyeken az iskolai tantárgyak körébe eső ismeretek bővítésével, azok sajátos feldolgozásával, az egyéni tehetségek megszólaltatásával, az irás- és szóbeli előadás gondos ellenőrzésével törekedett a tanítás és nevelés gyakorlati eredményeit biztosítani. A 3 felső osztály tanulói közül kellő lelkesedéssel jelentkeztek tagokul s összesen 79-en voltak. A vezető tanár tisztét dr. Marton József viselte. 23 gyűlést tartottak s ezek közül 1 alakuló-, 2 dísz- és 1 zárógyűlés volt. A szept. 19.-én megtartott alakuló gyűlésen titkos szavazással megválasztották a tisztikart, s ennek tagjai lettek: I. alelnök: Matta László, VII. o. t.; II. alelnök: Jacob György, VI. o. t.; főjegyző: Erdősi Sándor, VII. o. t.; aljegyző: Turcsányi Gyula, VI. o. t.; titkár: Madarász Ottó, VII. o. t.; másodtitkár: Etter Gyula, VII. o. t.; főkönyvtáros: Crouy-Chanel Péter gr. VII. o. t.; alkönyvtárosok: Zawadowski Fedor VI. o. t. és Makó László, V. o. t.; pénztáros: Makó Árpád, VII. o. t. A bírálóbizottságok a tisztikarból s a szorgalmasabb tagokból alakultak meg. A 19 rendes gyűlés tárgya a beérkezett prózai vagy verses művek, irásbeli, a szabad előadások és szavalatok szóbeli bírálata volt. Azonkívül időnkint különféle irodalmi és tudományos kérdések megbeszélése került sorra, főképpen az újabb magyar irodalmi irányokról, közismert művekről vagy egyéb irodalomtörténeti kérdésről,

melyek az iskolai oktatás keretébe kevésbbé illeszthetők be. A két díszgyűlés elsejét okt. 6.-án tartották az aradi vértanúk emlékének ünneplésével a magyar nemzeti szabadság hősei iránt tartozó kegyelet ébrentartására. Tárgysorozata: 1. A vezető tanár megnyitó beszéde. 2. Ábrányinak „A tizenhárom" c. ódáját szavalta Kruntorád Imre, VI. o. t. 3. A nap története; irta és felolvasta az I. alelnök. 4. Emlékbeszéd; irta s elmondta Parsch László, VII. o. t. 5. Aranynak „A walesi bárdok" c. költeményét szavalta Kovács Ferenc, VII. o. t. 6. A vezető tanár zárobeszéde. A gyűlés elején a „Hymnus"-t, a végén a „Szózat"-ot énekelték. A másik díszgyűlés márc. 15.-én volt az 1848. év e napja alkotásainak megünneplésére. Tárgysorozata: 1. A „Hymnus"-t elénekelte az ifjúsági vegyeskar. 2. A vezető tanár megnyitója. 3. Ábrányinak „1848. márc. 15.-e" c. költeményét szavalta Dániel Elemér, VII. o. t. 4. Emlékbeszéd; irta s elmondta Scheff György, VI. o. t. 5. A nap története; irta s felolvasta a főjegyző. 6. Petőfi „Nemzeti dal"-át szavalta Csorba Sándor, V. o. t. 7. Lavotta szerelmét játszotta az ifj. zenekar. 8. Egy mozzanat a magyar szabadságharcból; irta s felolvasta az I. alelnök. 9. Ábrányinak „A római dalnok a római ifjúsághoz" c. költeményét szavalta Kovács Ferenc, VII. o. t. 10. A vezető tanár zárószava. 11. A „Szózat"-ot elénekelte az ifj. vegyeskar. A nemzeti irodalom és szellem nagy munkásai iránt érzett hálás ragaszkodását óhajtotta a kör azzal is kimutatni, hogy halottak napján díszes koszorút helyezett el Garay János sírján, a költő születésének századik évfordulója alkalmából s hogy 32 K-t küldött a Zrínyi Miklós gr. költő szobrára, melyet Légrádon óhajtanak neki állítani.

A záró díszgyűlést június 3.-án tartották meg az intézet dísztermében, előkelő közönség s az egész ifjúság jelenlétében, az ifjúsági ének- és zenekar közreműködésével. Műsor: 1. A „Hymnus"-t elénekelte az ifj. vegyeskar. 2. A vezető tanár megnyitója. 3. A főjegyző jelentése. 4. A főkönyvtáros jelentése. 5. A Borgia Lucretia-operából részlet; zongorán játssza Pintér Dénes, VI. o. t. 6. Szavalóverseny (résztvevők: Kovács Aurél, Végh Dezső, Csorba Sándor, Kovács Ferenc). 7. Barcarola: Hoffmann meséiből, Offenbachtól (játssza az ifj. zenekar). 8. A pályatételekre beérkezett művek bírálata. 9. Az I. alelnök beszéde. 10. A vezető tanár zárószava. 11. A „Szózat"-ot elénekelte az ifj. vegyeskar.

E gyűlés tárgya tehát beszámolás volt a kör egész évi munkásságáról s a közönség tájékozást nyert az összejövetelek tárgyáról, menetéről, egy évi működés eredményeiről.

Hogy az ifjúság művelődése minél több irányú legyen, a tanári testület tagjai s maga a kör pályatételeket tűztek ki s örvendetes érdeklődés mutatkozott ezek iránt.

Ft. Schultz Aurél tanár úr 10 K-ás jutalomdíját az I. alelnök nyerte el „A célszerűség eszméje az emberi szervezetben" c. értekezésével.

Simon Károly tanár úr tételének kidolgozásáért (A messzelátók) Eliás Győző, VII. o. t. dicséretben részesült.

A vezető tanár 10 K-ás arannyal jutalmazta a „Garay János hazafias költészete" c. fejtegetést, melynek szerzője a főjegyző volt.

A kör pályatételeiben a 10 K-ás arany jutalmat a másodtitkár nyerte el II. Rákóczi Ferenc diákéletének történeti rajzával, míg Lorberer Árpád, VI. o. t., dicséretben részesült. Az I. alelnököt „Arany: Ráchel siralmának eszthétikai fejtegetése" c. dolgozatáért 10 K-ás arannyal jutalmazta a kör. Ugyancsak a kör 10 K-ás arany jutalmát a főkönyvtáros nyerte el, mint a benyújtott költemények legjobbikjainak szerzője; Malonyay János, VII. o. t., dicséretben, a főjegyző elismerésben s az I. alelnök méltánylásban részesültek költeményeikért.

Végül az I. alelnök buzdította az ifjúságot, hogy a jövőben fokozottabb mértékben végezzék az önképzés áldásos munkáját. A vezető tanár elismeréssel szólt a tanusított szorgalomról s eredményes, lelkes szavalataikért megdicsérte a versenyben résztvevőket, teendőik buzgó végzéseért a tisztikar tagjait, főkép az I. alelnököt, a főjegyzőt, a másodtitkárt, a főkönyvtárost. Befejezésül irányítást kaptak a szüneti idő helyes felhasználására az önképzés érdekében.

II.

Az önképzőkör könyvtárának ez évi gyarapodása.

E könyvtár tulajdonképpen csak a jelen isk. évben létesült, amennyiben a felső osztályok tanuló-könyvtárait egyesítettük, külön helyiségbe tettük, hogy azután hetenkint — felváltva: az V., azután a VI. s VII. osztály tanulói — kaphassanak onnan jól megválogatott könyveket, melyek az iskolai tanulmányok kiegészítésére, az irodalmi izlés fejlesztésére szolgálnak. A jelen évben sok hasznos munkával gyarapodott könyvtárunk részint vétel, részint ajándékozás útján. Tagja lett továbbá a kör a Szt. István-Társulatnak s így kapta annak tagilletményeit s a Kath. Szemle c. folyóiratát. A gyarapodás a következő:

a) Vétel útján. Madách-Alexander: Az ember tragédiája; Berzeviczy A. válogatott beszédei; Deák F. válog. besz.; Pázmány P. válog. munkái; Kölcsey F. válog. munkái; Berzsenyi D. munkái; Reviczky Gy. összes költeményei; Tóth Ede népszínművei; Shakespeare: Romeo és Julia, Othello, Lear király, A velencei kalmár; Molière remekei; Arany J.

kisebb költem.; Szabolcska: Költemények; Kossuth L. munkáiból; Tompa munkái: Beöthy-Badics: Képes magy. irodalomtört; Szabó L.: Jókai élete és művei; Szinnyei F.: Arany János; Gaal Mózes: A kard és lant hőse; Hevesi S.: Az előadás művészete; Mikszáth K.: A jó palócok; Nyesti P.: Gr. Széchenyi István Emlékkönyv; Schütz A.: Krisztus jelenléte az Oltáriszentségben; Rott N.: A csoda és a természettudomány; Platz B.: Természettudomány és igazság; Notter: A szabad akarat; Jehlicska: Társadalmi kérdés és etika; Kiss János: Isten megismerése a látható világból; Zubriczky: A kereszténység lényege; u. az: Párhuzamok a kereszténység és más vallások közt; Trikál: A lélek; Szeghy: A buddhizmus és a kereszténység; Lukcsics: A Galilei-kérdés; Giesswein: Társadalmi problémák és a ker. világnézet; u. az: Egiptom és a Biblia; Arany: Buda halála; Csiky G. válogatott színművei; Endrődi: Kuruc nóták; Eötvös: A falu jegyzője; Jókai: Egy magyar nábob; u. az: Kárpáthy Zoltán; u. az: Új földesúr; Jósika: Abafi; u. az: Zólyomi; Kemény: Rajongók; Mikszáth: Szt. Péter esernyője; u. az: Kísértet Lublón; Szepessy: Hit és haza; Abafi: Mikes K.; Hevesi: A színjátszás művészete; Szigetvári: Petőfi költészete; Gaal M.: Két diák levelezése; Hamvay: Okt. 6.-a; Hevesi: Jelky András kalandjai; Pintér: Magy. drámai mesék; Szemák: Képek Róma őskorából; Brankovics: A magy. szabadságharc története; Verne következő regényei: Jangada, Különös végrendelet, Fekete Indiák, Bégum ötszáz milliója, Utazás a föld középpontja felé, Tüzzel-vassal a Szudánban, Két évi vakáció, Az Orinokón fölfelé, Hatteras kapitány, Hódító Robur, Servadac Hektor, Észak a dél ellen, A Jég-Szfinksz, Rejtelmes sziget.

b) Ajándékozás útján. Schönherr Gyula emlékezete (a m. kir. vall. és közokt. min. aj.); a Lampel-Társ. ajándéka: Cholnoky J.: A sárkányok országából; Gibson: A modern villamosság, Rákosi V.: Oglán bég kincse; a Szt.-István-Társ. ajándéka: Bonitz F.: Gr. Zichy Nándor s 9 művet előző évi kiadványaiból; a főgimn. igazgató ajándéka: Sebők Imre dr.: A Szaharában, Persian Á.: Hat óra hosszat puskatűzben, Némethy Gy: Az ősember a paleontologia világánál, Hudyma: Az élet problémája, Hanauer: A lelkiismeret; Toma I.: A nehéz út (szerző aj.); Chun: Mély tengerek világa (Lévay Ferenc József br., VI. o. t., ajánd.); Marton József: Magyar Voltaire, magyar enciklopédisták s u. az: A kath. papság a magyar irodalomban (a vezető tanár mint szerző ajándéka); Congeries Iovialium (4 pld., szerző ajánd.)

Tehát az egész gyarapodás 77 mű 86 kötetben.

Dr. Marton József,
a kör vezető tanára.

Rendkivüli tantárgyak.

Szabadkézi rajzot tanultak:

II. OSZTÁLY.

Ábel Ernő	2
Buday László	2
Csukay László	2
Domokos Ferenc	1
Haasz Lajos	3
Hochenburger Béla	2
Kovács Tibor	2
Kraffszky Endre	3
Kubinszky Jenő	2
Laky László	2
Marton László	2
Rosemberszky Árpád	1
Szitányi Tibor	3
Truskovszky Dezső	2
Weissmahr Béla	2

III. OSZTÁLY.

Borhek Andor	2
Bründl János	2
Coury Károly	1
Dezső Andor	1
Killer Jenő	2
Miksa Gyula	2
Nikolits Artur	3
Szabó György	1
Száva Gábor	2

IV. OSZTÁLY.

Bajcsy Dénes	2
Eissler László	1
Láng Imre	1
Mórocz József	3
Návay János	1
Návay László	1
Nemesszeghy Elemér	2
Novotny Emil	1
Valter László	1
Várdai Dénes	1

V. OSZTÁLY.

Oláh Oszkár	1
Wosinszki Károly	2

VI. OSZTÁLY.

Ábel Andor	2
Eperjessy László	1
Jacob György	1
Lorberer Árpád	1
Pintér Dénes	1
Végh Dezső	1
Wosinszki József	1
Wosinszki Kázmér	1

VII. OSZTÁLY.

Éliás Győző	1

Tanította heti 4 órában *Horn Antal*, rajztanár.

Külön német tanfolyam két csoportban.

Heti 2—2 órában. A kurzusban minden grammatizálás kizárásával teljesen német beszédgyakorlatok alapján iparkodtunk a német nyelvet elsajátítani. A kurzus vezetője: *Weinmann Sándor* tanár. A tanfolyam résztvevői: Almásy Pál I., Anderlik István VII., Benke Kálmán III., Dérczy Péter III., Etter Géza IV., Forray Iván IV., Horváth István II., Ildényi Károly III., Kazatsay Miklós III., Kornis István IV., Méhes Károly IV., Miksa Gyula III., Mocsáry Ödön III., Papp Ferenc II., Pétery Imre III., Schleiminger László IV., Schleiminger Sándor I., Sutter Béla III., Szabó György III., Szajkó Ferenc IV., Szajkó István II., Tapolczai Gyula I., Talányi Ottó V., Miklósy Károly V., Oláh Oszkár V., Romsits Ödön VI., Fricsovszky Gyula VII., Eperjesy László VI., Ábel Andor VI., Nemesszeghy Elemér IV., Killer Jenő III., Andor György III., Zawadowski Fedor VI. Takács Béla IV., Takács János IV., Haász Vilmos VI. oszt. tanulók.

Ének.

Az éneket az elmult tanévben ismét *Lenz Ferenc* okl. énektanár tanította heti 2 órában. A tanév elején az intézet minden növendéke látogatta az énekórákat az egyszólamú egyházi ének precizzé való fejlesztése céljából. Október hó második felében az intézet erre alkalmas növendékeiből megalakult a 72 tagú, négyszólamú vegyeskar. A vegyeskarban való éneklés az első hetekben nehézkesen indult, hiszen az intézetben ezúttal először énekeltek a fiúk négyes harmoniában. A kezdet nehézségeivel küzdő énekkart nem lehetett túlbő műsorral megterhelni, hiszen a főcél az első évben a karéneklés megkedveltetése volt. Az első fejlődés lassúsága ellenére is az intézeti énekkar a következő chorusokat tanulta meg: Erkel: Hymnus, Egressy: Szózat; O sanctissima, Szent-Imre hymnus, Veni Sancte, Domine non sum dignus, Beethoven: Isten dicsősége, Lavotta: A remény, Erődi: Szülőföldem, Gaudeamus igitur, Magyar nótaegyveleg, Gyászdal. Szerepelt az énekkar a Fővárosi Vigadóban a Magyarországi Mária-kongregációk díszmatinéján, Tamásy Géza VI. oszt. tanuló temetésén, a Budai Mária-kongregációk dec. 8.-i hangversenyén, az Erzsébet kápolna javára rendezett teaestély hangversenyén, az intézet március 15.-i hazafias házi ünnepélyén és az intézet Toldy Ferenc Önképzőkörének évzáró díszülésén. Junius hó elsején az intézeti énekkar vizsgálati hangversenyt adott, mely alkalommal díszes közönség honorálta az énekesek és vezénylő tanáruk működését. A vegyeskari éneklés első évében nehe-

zebb chorusokat még nem tanultak a fiúk, de megszerették a karéneklést és megismerkedtek az énekkari fegyelem alapelemeivel.

Gyorsírás.

Gyorsírást tanultak: Czekorics Ferenc, Nikolits Artur, Sutter Béla III. o. Bódi János, Mórocz József, Klasz Pál, Nemesszeghy Elemér IV. o. Almásy József, Durst Géza, Harsányi György, Horváth László, Kopasz László, Makó László, Marczell Gyula, Miklósy Károly, Mocsáry Dániel, Vajda István, V. o. Ábel Andor, Pajzs Jenő, Romsits Ödön VI. o. Erdősi Sándor, Kovács Ferenc, Makó Árpád, Matta László, Thierry Henrik VII. o. A 25 tanuló levelező-gyorsírást tanult Gabelsberger-Markovits rendszere alapján. Tanította: *Dr. Huszti József*, heti 1 órában.

Az ifjúság testnevelése.

A tanulók összes osztályaikban osztálytornázást végeztek, a III. osztálytól kezdve azonban 4 csapatban tornáztak. Ezen csapatokat az év elején ügyesség alapján állítottuk össze.

a) A végzett tananyag.

I. osztály.

Heti 2 óra. Katonai rendgyakorlatok: arc- és oldalsor-képzés, oszlatás, igazodás, fedezés, $^1/_2$, $^1/_4$ és $^1/_8$ fordulatok, szakaszalakítás, járás, kanyarodás, rendek és kettősrendek képzése helyből. Tornarendgyakorlatok: sorbontás legegyszerűbb nemei, kigyó- és ellenvonulás.

Szabadgyakorlatok: alap-, támadó-, lépő-, terpesz-, lebegő- és guggolóállások. Kar- és láblendítések és lökések, törzshajlítások és forgatások, szökdelések és gyakorlatok fekvőtámaszban. Egyszerű és négyütemes gyakorlatok kézi szerekkel. Társasgyakorlatok.

Szertornázás: (osztálytornázás) I. fokú gyakorlatok az osztálynak megfelelő német és svéd tornaszereken.

Kitartó futás 4 percig; versenyfutás 50—60 méter távolságra.

Játékok: Forgó, Svéd fogócska, Tolvajűző, Körfutó, Csalogatós, Szökdelő kör, Duplex, Labda, Kergető, Kötélhúzás.

II. osztály.

Mint az I. osztályban, de megkivánva a gyakorlatok precizebb, tökéletesebb kivitelét.

III. és IV. osztály.

Heti 2 óra. Katonai rendgyakorlatok: az I. és II. osztály tananyagának átismétlése, kettős rendekbe fejlődés és rendekre szakadozás, a menetelés gyakorlata.

Tornarendgyakorlatok: sorbontás, fejlődés, kanyarodás, rövid ellenvonulás, keresztezett ellenvonulás, köralakítás.

Szabadgyakorlatok: mint az I. és II. osztályban, hozzávéve a védőállás gyakorlását, valamint a térdelést a párostérden s nehány egyszerűbb lebegőállás-formát, lassú mozdulással és megfelelő kargyakorlattal. Gyakorlatok fabottal és fapuskával.

Szertornázás: (szertornázás, alkalomadtán csapattornázás) I. fokú gyakorlatok a német és svéd szereken, különösen figyelembe véve a helyes testtartással való kivitelt.

Kitartó futás 5—7 percig; versenyfutás 60—80 m.-nyire; versenymagasugrás, versenymászás rúdon és kötélen.

Játékok: Hol a harmadik, Szökdelő kör, Fehér és fekete, Lovascsata, Duplex, Dominó, Labdastaféta, Labdahajsza.

V. osztály.

Heti 2 óra. Katonai rendgyakorlatok, a szakasz felállítása, húzódás, rendek és kettősrendek alakítása, mozdulatai és alakváltozásai, fejlődés rendekből és kettős rendekből, a menetelés szabatos gyakorlása.

Tornarendgyakorlatok: az alsó négy osztály rendgyakorlatainak ismétlése, mint a gyakorlatok végzéséhez alkalmas felállítások.

Szabadgyakorlatok: Kiindulási állások, szabad gyakorlatok ellentétes oldalú működésekkel, négyütemes összetett szabadgyakorlatok, kézi szerekkel (fabot, buzogány), $^1/_4$ és $^1/_2$ fordulatokkal a sorok ellentétesen is végzik a gyakorlatot. Birkózási szabadgyakorlatok, birkózás meghatározott és szabadon választott fogással, társasgyakorlatok kettesével és hármasával.

Szergyakorlatok: I. és II. fokú gyakorlatok nyújtón, korláton, gyűrűhintán, lovon, rúdon és mászókötélen; magas-, távol-, rúd- és szekrényugrás. A szertornázás csapatokban történt.

Kitartó futás 8 percig, versenyfutás 100—120 m. távolságra, mint gátverseny is.

VI. osztály.

Mint az V. osztályban, de megkívánva a gyakorlatok precizebb, tökéletesebb kivitelét.

VII. osztály.

Heti 2 óra. Katonai rendgyakorlatok: fejlődések menet közben; irányváltoztatások. Tornarendgyakorlatok: Az V. és VI. osztályok gyakorlatainak ismétlésén kívül, gyors- és futólépésben való felvonulások.

Szabadgyakorlatok: Összetett szabadgyakorlatok, gulák, csoportozások, egyszerűbb buzogánygyakorlatok, fél és egész körzések. Szabad birkózás. Gyors futás 150 m.-nyi távolságra. Kitartó futás 12—15 percig. Járógyakorlatok összekötve törzs- és taggyakorlatokkal. Szergyakorlatok: Akadályugrások. A támaszgyakorlatok minden neme, a bakon, a nyújtón, lovon, korláton és a mászószereken.

Játékok: Füles- és rugólabda, Hol a harmadik? Láncszakítás, Labdakergető, Labdacsata, Hosszú méta.

b) Svéd tornázás.

A rendeleteknek megfelelően minden órában végeztünk szabad- és szergyakorlatokat, melyek a svéd tornázás szellemének megfeleltek.

A tanév első óráiban a naponkint végezhető szabadgyakorlatokat állítottuk össze s tanítottuk be, melyeket kombinálva a dán Müller egynehány törzsképező s az emésztő szervekre jótékonyan ható gyakorlataival, a tanulók saját otthonukban is haszonnal gyakoroltak.

Felszerelésünk főleg a svéd gymnastika gyakorlására készült s így módunkban volt növendékeinket a svéd tornázás helyes szellemében oktatni.

c) Dísztorna-ünnepély; tornavizsga.

Folyó évi június hó 6-án d. u. 5 órakor rendezte intézetünk a B. B. T. E. sportpályáján tornaünnepélyét, díszes és előkelő közönség jelenlétében. Az ünnepély sorrendje a következő volt:

1. Felvonulás.
2. Himnusz.
3. Közös szabadgyakorlatok zenére.
4. Csapattornázás.
   - I. oszt. Magasugrás és játék.
   - II. „ Svéd pad „ „
   - III. „ Magasugrás „ „
   - IV. „ Súlydobás „ „
   - V. „ Bakugrás „ „
   - VI. „ 1. csapat: Magas nyujtó
     2. „ al. korlát.
   - VII. „ 1. „ magas korlát.
     2. „ lóugrás széltében.
     3. „ súlydobás.

5. Mászóversenyek.

I. oszt. Rúdmászás.

1. Sztanó István.
2. Kaiser Antal.
3. Méhes Lajos.

II. oszt. Kötélmászás.

1. Demény László.
2. Rosembersky Árpád.
3. Kovács Andor.

6. III. osztály magasugró versenye.

1. Sehr István 130 cm.
2. Kunszt Nándor 125 cm.
3. Ostián Antal 125 cm.

7. IV. osztály helyből távolugró versenye.

1. Kánitz József 2·55 m.
2. Böhm Vilmos 2·50 m.
3. Bódi János 2·47 m.

8. Felső osztályok magasugró versenye.

1. Parsch Pál 165 cm.
2. Rozmanitz Lajos 155 cm.
3. Wosinszki Károly 150 cm.

9. Felső osztályok távolugró versenye.

1. Fricsovszky Gyula 6·28 m.
2. Kovács Pál 5·20 m.
3. Lux Gyula 5·13 m.

10. Felső osztályok súlydobó versenye.

1. Nirschy Ernő 9·22 m.
2. Horváth Miklós 8·46 m.
3. Wosinszki Károly 8·20 m.

11. Síkfutások.

I. oszt. 50 m. 1. Polyánszky Tibor.
2. Méhes Alajos.
3. Kertész Ferenc.

II. oszt. 60 m. 1. Tóth István.
2. Henisch Rezső.
3. Demény László.

III. oszt. 70 m. 1. Ostián Antal.
2. Novotny Miklós.
3. Sehr István.
IV. oszt. 80 m. 1. Böhm Vilmos.
2. Kosár Gyula.
3. Ürge Ferenc.
V. oszt. 90 m. 1. Kovács Pál.
2. Wosinszki Károly
3. Unkelhäusser Károly.
VI. oszt. 100 m. 1. Haasz József.
2. Rozmanitz Lajos.
3. Lux Gyula.
VII. oszt. 110 m. 1. Nirschy Ernő.
2. Fricsovszky Gyula.
3. Parsch Pál

12. Tornászati összetett főverseny. (Nyújtó és ló, egy-egy előírt és szabadon választott gyakorlat.)

1. Durst Géza V. oszt. tan. 18·75 ponttal
2. Szabó Sándor VI. „ „ 17·75 „
3. Lux Gyula VI. „ „ 14·25 „
4. Kovács Pál V. „ „ 12·50 „

13. Korlát mintacsapat.
14. Cserkészek gyakorlatai.
15. Oszlopokba sorakozás, díjkiosztás.
16. Elvonulás.

A junius 2.-án tartott vívóversenyen

Tőrvívásban:

1. Schüller Ferenc III. oszt. tan.
2. Novotny Miklós III. „ „
3. Weissmahr Béla II. „ „

Kardvívásban:

1. Jacob György VI. oszt. tan.
2. Tittl Oszkár V. „ „
3. Böhm Vilmos IV. „ „

A versenyt Reichl Sándor tornatanár, Buday Péter és Lenz Ferenc tanárok segítségével rendezte.

E helyen is köszönettel tartozunk a B. B. T. E. igazgató választmányának, hogy sportpályáját volt kegyes rendelkezésünkre bocsátani. A tornazene Lenz Ferenc tanár szerzeménye.

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium dr. Gerenday György miniszteri osztálytanácsos urat bízta meg intézetünk tornaszakfelügyeletével. A szakfelügyelő úr két ízben látogatta meg gimnáziumunkat s úgy a tanítás, mint az itt uralkodó egészségügyi viszonyok felett teljes elismerését fejezte ki.

A miniszteri kiküldött második látogatását az egész tanári kar részvételével tartott testnevelési konferenciával fejezte be.

A testnevelésről szóló beszámoláshoz tartozik annak megemlítése is, hogy a tanulók a melegebb időszakban tanáraik vezetése alatt számos kiránduláson vettek részt, télen pedig, ha a hóviszonyok kedvezőek voltak, a Rózsadombnak erre alkalmas lejtőin a szánkázás sportját gyakorolták.

A tanulók minden ilyen alkalomkor tanári felügyelet alatt voltak és súlyosabb baleset az egész éven át nem fordult elő.

Reichl Sándor
tornatanár.

Tanulmányi kirándulások.

Intézetünk nagy mértékben használta az élvezetesen tanulságos, szemléltető oktatásnak azt a módját, amelyet a tanulmányi kirándulások kínálkozva nyújtanak és arra törekedett, hogy ezekben a kirándulásokban minél kevesebb költséggel lehetőleg nagyszámú tanuló vegyen részt. Ezen szemléltető utak közé kell sorolnunk azon kisebb utakat is, melyeket az intézet egy-egy osztálya, osztályfőnöke vagy a szemléltetni kívánt tárgy szaktanára kíséretében a Nemzeti Múzeumba, a Föld különböző tájait stereoskopikus képekben bemutató ú. n. Világpanorámába, a különféle múzeumokba és az állatkertbe, növénytani gyűjtéssel kapcsolatban a budai hegyekbe tett.

Ez utóbbi kirándulások közé nem foglaljuk a cserkész-kirándulásokat; azokról külön cikk számol be.

Nagyobb méretű kirándulása az intézetnek, melyekről a nyilvánosság előtt még nem számolt be, három volt. Az 1911/12.-i esztendő végén nem juthatott már be az Értesítőbe az akkori évvégi tanulmányút, azért röviden e helyen emlékezünk meg róla. 1912. június végén az intézet 27 növendéke Schultz Aurél és Buday Péter intézeti tanárok, továbbá a szívességből vállalkozó Kerékgyártó Árpád III. ker. áll. főgimn. tanár vezetése mellett bejárta északnyugati Magyarország bányavárosait, Salgótarjánon, Selmecbányán, Besztercebányán, Körmöcbányán, Zólyombrezón, és a stracenai völgyön keresztül eljutott a csapat Dobsinára, hogy ennek a helynek természeti csodái legyenek az utolsó fenséges behatás, amely ezt a tapasztalatokban gazdag utat befejezte. Az útnak egy részét a csapat gyalog vagy szekereken tette meg és kitünően bírta a fáradalmakat.

Az idei ilyen természetű kirándulás május 10—16.-a közt hazánk délkeleti részében, Erdélyben folyt le. Utiránya a következő volt: Kolozsvár, a tordai hasadék, Tusnádfürdő, innen gyalog ment a csapat a Szent-Anna-tóhoz, a torjai kénes barlanghoz, egészen Sepsibikszádig. A gyalogvándorlás befejeztével a csapat ismét vonatra ült s így jutott

el Brassón, Nagyszebenen és Vizaknán keresztül, átlag félnapos megállásokkal Gyulafehérvárra, ahol nagyszerű fogadtatásban volt része az ifjúság szeretetében soha ki nem merülő, apostoli lelkű és aranyos kedélyű főpásztor, Mailáth Gusztáv Károly gróf, v. b. t. t., erdélyi megyéspüspök úr részéről. A püspök úr Ő Excellenciája nemcsak hogy a legnagyobb szorgossággal gondoskodott az egész diákseregnek egy éjszakán át való elszállásáról és ellátásáról, de egy csoportot egyenesen magához a püspöki várba szállásolt be és mint gyermekeinek örvendő családatya ülte meg a hosszú vándorlásból hazafelé tartó diákokkal az utolsó estét. Az meg éppen a diák-tündérálmok ezeregyéjszakájába való jelenet lehetett, amikor a másnap délelőtt 11 órakor a Budapest felé tartó gyorsvonathoz kapcsolt III. osztályú mozgó diáktanyához püspöki fogat röpítette ki a hosszú útra való elemózsiák csábos tömegét; a gyulafehérvári állomás talán még képviselőválasztáskor sem hallott olyan orkános éljenzést, aminővel a gyulafehérvári tartózkodása alatt testi és lelki táplálékokkal ellátott diáksereg búcsúzott a perronon álló és kalapját lengető, aranyosszívű püspök-atyjától. A kirándulásban, amelynek mindvégig gyönyörű idő kedvezett, Schultz Aurél, Buday Péter és dr. Radványi Kálmán tanárok vezetése alatt 55 tanuló vett részt. Az út 7 napig tartott és személyenként 60 koronába került, mindent beleértve. A vonaton megtett út hossza 1540 km; a gyalog megtett úté 65 km.

Az intézet által rendezett tanulmányutak közül a legtávolabbi vidéken az járt, amelyet a Rákóczi-kollégium vezetősége ez év husvétján Rómába és Nápolyba rendezett. Ez március 17-től 26-ig bezárólag tartott; az intézet részéről az igazgató, továbbá dr. Marton József és Németh Imre tanárok és húsz növendék vett rajta részt. Hogy az olasz vasutakon minél nagyobb kedvezményeket kapjunk, részt vettek a tanulmányútban más intézetek tanárai, növendékei és azok hozzátartozói is, iskolánk azonban mint egységes csoport szerepelt az egész idő alatt, állandóan az igazgató és Németh Imre tanár kalauzolása alatt állván, igen szépen, fegyelmezetten viselkedett és a résztvevő felső osztályos fiúk egész életre kiható nagyszerű ismeretgyarapodással tértek haza az örök városból.

A hazai föld további megismerésére való tanulmányutat, valamint a római tanulmányutat szándékunk jövőre megismételni.

Könyvtárak és szertárak.

A fizikai szertár gyarapodása.

a) *Vétel útján:* Méterrúd acélból, Nonius, sphärometer, mikrométercsavar, chronoscop, libella, Atwood-féle ejtőgép, ejtőcső, rúgó kötélpolygon részére, erőparallelogramma, parabolikus esés igazolása, készülék a ferde hajítás bemutatására, a hajított és lefelé eső testek érkezése, Bertram-féle lejtő, a tehetetlenség és hatóerő idejének kimutatása, likacsos higanysajtó vasból, tapadási lemezek, dynamometer, emelőszerkezet súlyokkal, egyszerű mérleg, finom mérleg súlyokkal, tizedes mérleg mintája, hengerkerék, csigaállvány, csavarminta, végtelen csavar, Hartl-féle ék súlyokkal, centrifugális gép súlyokkal, készülék a föld laposultságának bemutatására, Frick-féle súlyemelő, két golyó vaskeretben, rúgószerkezet, ingaszerkezet három ingával, Kater reverziós ingája, óraszerkezet, pörgettyük, gyroskop, Jolly-féle rúgós mérleg, Daquin-féle ütköző gép, ütköző golyók, üvegbuzogány, Brahma-féle sajtó, Pascal-mérleg, a fölfelé ható nyomás igazolása, közlekedő csövek, Archimedes törvénye mérleghez és kiszorítással, pyknometer, Westphal-féle mérleg, hydrometer, egyetemes areometer, szesz-, must-, bor-, cukor-, tej-, petroleum-, benzin-mérő, Segner-kerék, a folyó víz nyomása, Plateau kisérlete, közlekedő hajszálcsövek, átömlési készülék, átszivárgási készülék, Toricelli-cső állványon, higanykörtés barometer, Fortin-fék barometer, aneroid barometer, Boyle-Mariotte törvénye, Bourdon-féle manométercső, egyszerű légszivattyú, olajos légszivattyú, üvegbura hozzá, ruggyantakorong, magdeburgi féltekék, hólyagrepesztő, összekötő csap, higanyesőkészülék, kis szökőkút, harang burával, szénfonalas lámpa, Geissler-cső, 1 m ruggyantacső, sűrítő Heron lapdával, Heron kútja, szívókút, nyomókút, tűzifecskendő-modell, borlopó, méregszívó, baroskop, reakciós gázkerék, gázszívó, diffuzió-készülék, a levegő kitágulását igazoló készülék.

Mach-féle hullámgép, beszélőcső, hallócső, hangvillák kalapáccsal, 11 db. resonator. Kundt-cső, Chladni-lemezek és szorító, bőgővonó, 2 db. ajaksíp, nyelvsíp, fonográf, füllmodell, kétkamrájú fújtató.

Bunsen-féle fotométer, amylacetát-lámpa, szögtükör, lencsesorozat, prizma állványon, fluoreszkáló anyagok, foszforeszkáló anyagok, szemmodell, stereoskop, mikroskop-modell, astronomiai távcső-modell, Galilei-féle távcső-modell, Newton-féle teleszkop-modell, projectió-készülék, ívlámpa, vízhűtő készülék, horizontális vetítőkészülék, episcopikus vetítőkészülék, kinematográf-állványok, asztalkák, objectiv, Goerz, „Extra Lynkeiskop", filmfelcsavaró készülék, tágítható nyílás, golyó állványon 2 ernyővel, a sugár útja különböző közegekben, bikonkav lencse, prizma a totális reflexióhoz, törés folyadékokban, benzol-prizma, színek egyesítésére és kiválasztására való készülék, mészpátromboëder, turmalin-fogó, polarizáló készülék nicollal, tükör polarizáló ernyővel és objectivvel, mészpát-, quarz-, gipsz-, csillám-kristályok; hasadék, prizma folyadékok részére, flintüvegprizma, fénycsúcsok különböző anyagú égőkkel, Fresnel-kisérlete, Norbert-féle optikai váz, Newton színes gyűrűi, hordozható projectió-asztal.

Pyrometer, légtűzszerszám, egyetemes hőmérő, finom hőmérő, max.-min. hőmérő, fémhőmérő, szilárd testek kitágulása, kompenzációs ingamodell, ruggyanta összehúzódása, Tyndall-féle készülék égővel, kryophor, folyadékok kitágulása, a víz keringése melegítés közben, készülék a gőz- és gázkülönbség kimutatására, a gázok fajmelege állandó térfogat mellett, Bunsen-féle jégkalorimeter, vízkalorimeter, hővezetőképesség, a hő terjedése, Leslie-féle kocka, differentiál-léghőmérő, folyadékok és gázok hővezetőképessége, Davy-lámpa, 2 db. homorú tükör, Saussure-féle hajszálhygrometer, Auguszt-féle psychrometer, Daniell-féle hygrometer, reactiós gőzkerék, gőzgép-átmetszet fából.

Mágneskő, mágnespatkó, mágnesrúd, inclinatiós tű, inclinatorium és declinatorium, Coulomb torziós mérleg, mágnesgörbék előállítására való készülék, vaspor és tűcskék.

Üvegrúd, gyantarúd, elektromos ingák, elektroskop, quadrans elektrometer, elektromos erővonalak előállítására való készülék, potentiálkisérleti berendezés, elektromos megosztó készülék, gömbkonduktor félgömbökkel, kúpkonduktor, csúcs hatása, Winter-féle elektromos gép, elektrofor, influenz-gép, gömbjáték állványon, reakciós kerék, üvegátütésre való készülék, harangjáték, próbagömb, selyembokréta, villámló cső, aethergyújtó, elektromos pisztoly, Franklin-tábla, 3 db. leydeni palack, 2 kisütő, a kisütés mágneses hatása, szigetelő zsámoly.

Volta érintési kisérlete, Grenes-elem, bemártó telep, hőhatás különböző drótokban, hőelektromos elem, thermo-oszlop, bolometer, galvano-

plastika, radiometer, Oerstedt alapkisérlete, tangens bussola, voltmeter, ampèremeter, volt-ampèremeter, kombinált voltmeter, astatikus tűpár, ellenálláshenger, rheostat, ellenállásszekrény, Wheatstone-híd, Ampère-állvány, keresztezett áramok hatása, vezető forgása mágnes körül, mágnes forgása vezető körül, elektromágnes, inductiós tekercs, Weinhold-féle inductiós tekercs, földinductor, elektromos kalapács, elektromos óraszerkezet, áramszakító, mágnesező spirális, elektromotor, dynamogép, Gramme-gyűrű, kis inductor, nagy inductor, 7 db. Geissler-cső, 4 db. Crookes-cső, kathódcső, Röntgen-lámpa, baryumplatincyanür ernyő, Röntgen-csőtartó állvány.

Vétel útján összesen 9694 korona értékben.

b) *Ajándék útján:* Benzinsavmérő Dániel Elemér VII. o. tanulótól, teljes távirókészülék Ábel Ignác úrtól, távirókészülék Berginz János úrtól, drótnélküli távirókészülék Kánter Károly praelátus úrtól, a főgimnáziumi gondnokság elnökétől, drótnélküli táviró Kretz Richárd ezredes úrtól, 2 db. villamos óra Ábel Ignác úrtól, Cagniardi-féle szirén, telefon-modell dr. Klasz Pál úrtól; száraz elem, acumulator, telefon Ábel Ignác úrtól.

Ajándék útján összesen 500 korona értékben.

A tanári könyvtár gyarapodása:

Ajándék útján: Dr. Ifj. Erődi Béla úr adományából: A kurucvilág költészete. Horatius levelei. Camille Flammarion: Csillagos esték. A Kalevalából. Kármán: Fanni hagyományai. Racine: Phedra. Faludi: Téli Éjszakákból. Schiller: Messinai menyasszony. Boissier: Virgil. Gyulai: A vén színész. Grillparzer: Medea. Pulszky F.: Martinovics. Fáy András: Mátrai vadászat. Vörösmarty: Az áldozat. Abafi Lajos: Mikes Kelemen. Popini Albert: Horatius. Kazinczy Ferenc: Pályám emlékezete. Petőfi költeményeinek német fordítása. Mezei József költeményei. Lessing: Minna v. B. Dr. Németh Antal: Történelmi zsebszótár. Kölcsey Ferenc: Versek (I—II.) Csokonai versei (I—II.). Croiset: A görög éposz (I—II.). Zrinyi: A szigeti veszedelem és kisebb költeményei. Jebb: A görög irodalom tört. Sime: A német irodalom tört. Bellaagh Aladár: Káldi válogatott beszédei. Bellaágh Aladár: Pázmány válogatott beszédei. Katona József: Bánk-Bán. Szana Tamás: Vázlatok. Csiky G.: Sophokles tragédiái. Gyulai Pál: Emlékbeszédek. Bartók Lajos: Őrtüzek. Riedl Frigyes: Arany János. Freimut B.: Ó-zsidó religiótitkok. Földi József: Platonból. Shakespeare: Julius Caesar. Ponori Thewrewk Emil: Beszédek. Dr. Fr. Vincze: Beiträge zur Kenntniss des anat. Türkisch. Thomé: Flóra (I—IV.). Tíz darab Uránia-előadás. Összesen 58 füzet v. kötet 79 korona értékben.

Dr. Marton József főgimn. tanár úr adományából: Gróf Vay P.: Kelet császárai. Jedlicska Pál: Adatok Pálffy M. életéhez. Jedlicska: Eredeti részletek a Pálffy-család okmánytárából. Károlyi Gábor: Aiskhylos színháza. Gothard Jenő: A fotografia. Bagyary Simon: A magyar művelődés. Győrffy Gyula: Tíz év a magyar parlament történetéből. Drahos János: A vérrokonság akadálya. Mathias Moriz Tauber: Sanat mors. Keményfy K. Dániel: Vaszary Kolos. Szporni János: A mathematika a vallásos jellem nevelésében. Fludorovics Zsigmond: Gondolatok a jellemképzés köréből. Sebők: Adalékok Zalaegerszeg történetéhez. Győrffy Gyula: Két beszéd. Mutschenbacher Gyula: Locke. Kőhalmi-Klimmstein: Pályám emlékei (2 pld.). Fésüs György: Kortársaink. Török Árpád: Haza—Szabadság. Győrffi Endre: Világtörténelmi kortáblák. Kőszegi László: Vázlat egy keresztény eszthetikához. Novák Béla: Méliusz Péter. Révai Sándor: Káldi György életrajza. Jedlicska Pál: Eszmék és tanulságok. Hanusz István: Az állatok világából. Vadász Norbert: Vasvármegye a magyar irodalomban. Lagerlöf Selma: Az antikrisztus csodái (I—II.). Petiscus: Olymp. Horváth Zoltán: A nagyszombati főgimn. tört. Kálmán Károly: Zsoltárok. Schiller: Messzinai hölgy. Dóczi: Csók. Zsámboki: A képírás régi nagy mesterei. Ezeken kivül egy évfolyam Koszorú (1879) és több évfolyam Egyetemes Phil. Közlöny. Összesen 35 füzet v. kötet 102 korona értékben.

Dr. Poic Felix úr ajándékából: Petőfi összes költeményeinek díszkiadása 2 kötetben, 70 korona értékben.

Az intézeti igazgató ajándékából: Velics: Über die Mnemotechnik der Zukunft. Schönherr Gyula emlékezete. Proceedings of the seventh international Zoological Congress. Deésy Károly: Még egy megvilágítás az üstökös-utak tér-helyéről. Dr. Kató Sándor: A képzőművészetek rövid története. A ógyallai műszerek ismertetése. Dr. Lasz Samu: Elisée Reclus. Dr. Lasz Samu: Muzsikáló halak. Összesen 8 darab, 45 korona értékben.

Ugyancsak az intézeti igazgató egész magánkönyvtárát a Kath. Ifjúságot Pártoló Egyesület rendelkezésére bocsátván, ezek a könyvek is a tanári könyvtárhoz tartozóknak tekintetnek, de egyelőre nem kerültek leltározás alá.

Néhai Schultz Imre úr könyvtárából (részben vétel, részben adomány útján): Welter: Weltgeschichte. Maar: Magyarország története. Dittmar: Weltgeschichte. Rotteck: Allgemeine Geschichte (I—XI.). K. Richter: Adolf Diesterweg. H. Rau: Culturgeschichte. Dr. Fricke: Erziehungslehre. Lange: Sprachschatz der d. Lit. Wolf: Poetischer Hausschatz. Scherer: Geschichte der d. Literatur. Normann: Perlen d. Weltliteratur (I—VI.). Kurz: Handbuch d. Nationallit. Lindemann: Deutsche

Classiker (I—VI.). Stöckl: Geschichte d. Pädagogik. —: Geschichte d. Philosophie. —: Lehrbuch d. Philosophie (I—II.) —: Grundzüge der Philosophie. Brugier: Geschichte der d. Nationallit. M. Carriere: Die Poesie. Herder: Ideen. Lange: Literaturgesch. Lebensbilder. P. Vergilii Maronis Opera. Alban Stolz: Vaterunser und Avemaria. Rückert: Gedichte. Max Koch: Geschichte der d. Lit. Entwurf d. Organisation der Gimn. und Realschulen. Id. Ábrányi Kornél: A magyar zene a XIX. században. Weber: Die Weltgeschichte. A. W. Grube: Naturkundliche Biographien (I—II.). Bernstein-Nagy: Természet könyve (I—II.). Ungarn in Wort und Bild. Giebel: Tierreich (I—III.) A. Schöppner: Länder und Völkerkunde (I—II.). Collins: Sophokles. Hanusz István: A nagy magyar Alföld. R. Ludvig: Das Buch der Geologie. Schmidlin: Gartenbuch. F. Siegmund: Die Wunder d. Physik und Chemie. Jäger: Deutsche Bäume und Wälder. Helvetius: Vom Menschen. Pestalozzi: Wie Gertrud ihre Kinder lehrt. Salzmann: Pädagogische Schriften. G. F. Dinters Leben von ihm selbst beschrieben. J. A. Comenius: Grosse Unterrichtslehre. Diesterweg: Rheinische Blätter. Schmid: Geschichte d. Pädagogik (IV. k. 1, 2.). Schillers Werke (VIII.). Beyer: Fr. Rückerts Leben und Dichtungen. L. Smolle: N. Lenau. A. Stern: Kat. der allg. Literaturg. Mähly: Antike Literatur. Normann: Griechische Literaturbilder. Alexander B.: Descartes. P. Kummer: Skizzen und Bilder. St. Endlicher und Fr. Unger: Grundzüge d. Botanik. Rossmässler: Die vier Jahreszeiten. E. Teller: Die drei Reiche d. Natur. Schleiden: Die Pflanze. F. H. Troschel: Handbuch d. Zoologie. F. Stamm: Die Gewerbs-Kunde. Corzan-Avendano-Gábor: Földünk őstörténelme. H. Eschelbach: Der Wald. Seydlitz: Lehrbücher der Geographie. Kellinghaus-Treuge: Aus alten Erdteilen. Guthe: Lehrbuch d. Geographie. Grube: Geographische Charakterbilder (I—III.). Giebel: Der Mensch. Kiss Áron: A magyar népiskolai oktatás története. Wittslock: Altklassisches Lesebuch. Kocsis Lénárd: A mondatrészek viszonya Brassainál. Fr. Krause: Vorlesungen über Aesthetik. A. B. Marx: Allgemeine Musiklehre. H. Göll: Die Weisen und Gelehrten d. Alterthums. M. Sterner: Geschichte d. Rechenkunst. A. Riecke: Pythagoras. Lauckhard: Pädagogische Studien. Arrey v. Dommer: Handbuch d. Musikgeschichte. H. Kern: Grundriss d. Pädagogik. Schwaz-Curtman: Schulerziehungslehre. Schöppner: Charakterbilder (I—II.) Vosen: Das Christenthum. Pischon-Zernial: Leitfaden zur Geschichte d. deutschen Lit. Kummer-Stejskal: Einführung in die Geschichte d. deutschen Lit. G. Weber: Geschichte d. deutschen Lit. S. Brunner: Die Hofschranzen des Dichterfürsten. Simrock: Das Nibelungenlied. Chr. Stecher: Parzival. Gervinus: Handbuch d. Geschichte der d. Nationallit. T. Ziller: All-

gemeine Pädagogik. Wigge-Martin: Die Unnatur d. modernen Schule. Fr. Regener: Buch d. Erziehung. J. Behr: Leitfaden der vergl. Erdbeschreibung. Herchenbach: Illustrirte Naturgeschichte. F. Siegmund: Die Wunder d. Physik und Chemie. Agl. v. Enderes: Federzeichnungen. Hann-Hochstetter-Pokorny: Allgemeine Erdkunde. L. Büchner: Das Buch vom langen Leben. Maróthi György: Arithmetica (1872). Fr. Hellwald: Der vorgeschichtliche Mensch. Kasza József: Detentio és possessio. Magyar írók életrajzai I. k. Krüger: Geschichte der d. Lit. Kloss: Turnkunst. Sanders: Handwörterbuch. Ballagi: Magyar Szótár I—II. Császár Ferenc költeményei. Békefi Remig: Hogyan lettek a ciszterciek tanítórenddé? Dr. Szilvek Lajos: A szentmise. Irsik F.: Hám János élete. Fr. W. Dörpfeld von Anna Carnap. Illustriertes Conversationslexikon I—VII. Kürschner: Universal-Konversationslexikon. Összesen 152 db. 349.90 korona értékben.

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium ajándékából Révai-lexikon I—VI. 96 korona értékben.

Ifj. Jacob Gusztáv úr ajándékából: Handwörterbuch der Naturwissenschaften 4 kötet 80 korona értékben.

Beküldettek: Békefi-emlékkönyv. E. M. K. E. emlékkönyv 30 kor. értékben.

Vétel útján: Weise: Charakteristik d. lat. Sprache. Lindsay: Die lateinische Sprache. Simonyi: Magyar nyelv. Pintér: A magyar irodalom tört. (I—II.) Jäger: Weltgeschichte (I—IV.). Schanz: Geschichte d. röm. Lit. 5 k. Stolz-Schmalz: Lateinische Grammatik. Homeros: Odysseia (I—VIII.) Homeros: Ilias (I—XV.). Jegyzetek az Odysseiához (24 f.). Jegyzetek az Iliashoz (24 f.). Wilhelm Jerusalem: Die Aufgaben des Lehrers in d. höh. Schulen. Comparetti: Virgil im Mittelalter. Th. Zielinski: Cicero im Wandel d. Jahrh. Darmstädter: Handbuch zur Geschichte der Naturwissenschaften und der Technik. Lommel: Experimentalphysik. Kohlrausch: Lehrbuch der praktischen Physik. Kistner: Geschichte der Physik (I—II.). Bachmann: Grundlehren d. neueren Zahlentheorie. Összesen 95 darab 389.59 korona értékben. Ez összegből 60 korona dr. Viszota Gyula főgimn. igazgató úr által visszatérített Uránia-szinházi belépődíjakból jutott a tanári könyvtár céljaira.

Ez évi összes gyarapodás 363 darab 1241.49 korona értékben.

A természetrajzi és földrajzi szertár gyarapodása.

a) *Vétel útján:* 10 drb állat kitömése; 300 drb doboz ásványok számára; 5 drb fali térkép; vegyszerek; javítások. Érték: 200 korona.

b) *Ajándék útján:* Deutsch János cs. és kir. százados úrtól 2 drb élő teknősbéka, 3 drb élő homoki vipera, 2 drb élő skorpio, több gyík borszeszben; Kánter Károly prelátus úrtól 1 drb szép termésarany; Novotny Ernő Dv. ellenőr úrtól 7 drb sirály és 3 drb bíborgém kitömésre; Pöschl Imre főmérnök úrtól ásványgyűjtemény; Veress Zoltán festőművész úrtól 1 drb emberi kar kikészítve, 1 drb bagolycsontváz, 1 drb medvekoponya; Veress Zoltánné szobrászművésznő úrnőtől 9 drb saját készítésű modell (gyermekfejek); Dr. Hegedüs János orvos úrtól 1 analitikai mérleg súlyokkal, számos vegytani eszköz és anyag, 600 drb apró ásvány dobozokban, 1 drb szekrény fiókokkal; a „Selmecbányai Központi Ásványgyűjtő"-től 53 drb kőzet és ásvány; Dr. Veress Elemér kolozsvári egyetemi tanár úrtól 60 drb mikroszkópi praeparátum; a Vízaknai sóhivataltól 1 szép kősókristály; Szügyi Kálmán tart. hadnagy úrtól 1 drb nagy kagyló; a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszteriumtól 1 drb Magyarország térképe, 1 pld. Filarszky: Növénymorphologia; Dr. Unkelhäusser Károly horvát-szlavon bánhelyettes úrtól 1 drb szárcsa, kitömve; Dr. Mocsáry Sándor cs. és kir. kamarás úrtól 1 drb csóka kitömésre; Vnutskó Ferenc főbányatanácsos úrtól 2 drb kősókristály; Hochenburger Margit úrhölgytől 1 drb nagy kagyló; a Magyar Nemzeti Muzeumtól több száz példányból álló csiga-, kagyló- és korallgyűjtemény; Dr. Nádaskay Béla ny. főisk. tanár úrtól keménységi sorozat tokban. Az intézet növendékei közül igen sokan hoztak kisebb-nagyobb ajándékot, így: Buday László 1 doboz csiga- és kagylógyűjtemény (melyet maga szedett); Návay Imre 1 drb agancs; Wein Béla 1 drb elefántfog, 1 drb agancs, csigák, üvegek; Veress Zoltán, br. Riedel Miklós tengeri állatok, melyeket az Adriából fogott; Paikert Alajos és Géza levelezőlapok; Madarász Ottó 2 cibetmacska-koponya; Gerstmayer László 1 drb nagy csiga; Návay László és János, Meyer Tibor, Eissler László, br. Lévay Ferenc, Kovács Tibor, Malonyay Tamás és István, Papánek János és még többen a földrajzi szemléltetéshez a Föld minden tájáról szép levelezőlapokat hoztak. Az ajándékok értéke: 850 korona. Ez évi gyarapodás értéke: 1050 korona.

Fogadják a szíves adományozók e helyen is az intézet, főképp a szertár hálás köszönetét, hogy oly bőkezűen gyarapították gyűjteményeinket.

Történelmi szertár.

A lefolyt iskolaév folyamán a történelmi szertár érem- és pénzgyűjteményének a gyarapodásáról számolhatunk be. A mult évben kimutatott 231 drb érem és pénz újabb 60 darabbal gyarapodott. Az adományozók intézetünk növendékei voltak. E helyen külön fel kell

említenem Kubinyi Gyula V. o., Lévay Ferenc báró VI. o. és Szitányi Tibor II. o. tanulókat, akik néhány ritka és értékes bel- és külföldi pénzzel gazdagították a történelmi szertárt.

A gyarapodás, minőségét és korát tekintve következőleg oszlik meg: 6 drb rézpénz Valens császár idejéből (IV. századból), 12 drb ezüstpénz I. Lipót korából; főleg értékes az 1684. évből származó ezüsttallér, melyen I. Lipót császár-király jellegzetes fejképe látható, 4 drb rézpénz Mária Terézia korától, Magyarország patronájának tisztán kivehető képével és a magyar címerrel a túlsó oldalon, 20—25. drb az 1800—15. évi időközből, mindannyi rézpénz, 4 drb 1848-iki rézpénz és egy ezüst 6 krajcáros, A külföldi (amerikai, kinai, török, orosz, román, bolgár, szerb, belga, olasz, braziliai) pénzek 1880-as és a következő évekből valók. Különösen értékes egy kinai ezüstpénz, gazdag sárkánydíszével, angol és kinai felírásával. Az itt felemlített növendékeink és mindazok, akik csak egy darabbal is hozzájárultak a szertár gyarapodásához, fogadják hálás köszönetünket.

Rajzszertár.

a) *Beszerzések:* Nagyméretű favázas testminták: 8 kocka, 5 négyzetes hasáb. Edények: 15 drb Zakopane vidéki népművészeti vázák. Magyar népies kőkancsó. Csendéleti tárgyak: 10 drb használati tárgy. Összesen 86.84 korona értékben.

b) *Ajándékok:* Magyar díszítmények (ára 20 kor.) Várdai Szilárd úr, Orsz. Képzőművészeti főiskolai igazgató adománya. Szabó Sándor, VI. o. tanulótól 1 drb mohácsi korsó. Láng Imre IV. o. tanulótól 2 drb romániai népies korsó, 1 drb romániai népies tányér. Wosinszki Kázmér, VI. o. tanulótól: 3 drb vörösréz-edény, 1 drb cserép-korsó, 2 drb színes szövet, 1 drb atlasz-figura. Novotny Emil, IV. o. tanulótól: 1 drb sárgarézüst, 3 drb cserépedény, 30 drb kisméretű geometriai testminták kartonpapirból. Werner Rezső II. o. tanulótól: Préselt levelek. Több osztály tanulóinak gyűjtése: 1 drb karikás, alföldi pásztor műremeke. Návay János és László IV. o. tanulóktól.

Tornaszertár.

A folyó tanévben beszerzés útján egy „Jarassó“ mérleggel gyarapodott 18 korona értékben.

Rendtartási szabályok.

1. Az intézet jellege római katholikus. Minden kath. vallású tanuló tartozik vasár- és ünnepnapokon az intézetben tartott istenitiszteleten részt venni és általában teljesíteni mindazt, ami a vallás köréhez tartozik.

2. Minden beirott nyilvános tanuló köteles úgy a tanév megnyitásánál pontosan megjelenni, mint annak befejező napját a fővárosban megvárni és bizonyítványát személyesen átvenni. Korábban való elutazásra indokolt esetben az igazgató ad engedélyt.

3. Évközben az iskola kapuját hétköznapokon $^3/_4$8-kor, vasár- és ünnepnapokon $^1/_4$9-kor nyitják ki. Ezen idő előtt, vagy a tanítás befejezte után az intézet előtt csoportosulva lármázni tilos.

4. Az előadások reggel 8 órakor kezdődnek; ekkorra minden tanuló tisztán és tisztességesen öltözve és a szükséges könyvekkel és taneszközökkel ellátva helyén legyen. Piszkosan vagy rongyosan megjelenő tanulót a tanárok hazaküldenek.

5. Az osztályban tanító bármely tanárnak joga van az órája alatt a tanulónál fölfedezett nem iskolai rendeltetésű könyvet vagy a figyelmet zavaró egyéb tárgyat elkobozni.

6. Minden tanuló a részére kijelölt helyet foglalja el és azt tanárának engedelme nélkül nem változtathatja. Óraközökben lármás játékokat csak az erre a célra szolgáló játszótéren szabad játszani, a folyosón futkározni vagy zajt ütni óraközökben sem szabad. Hasonlóképen tilos az egyes órák között a katedránál tartózkodni vagy az abban levő tárgyak közt kutatni.

7. Tízóraiul, a felsőbb iskolai hatóságnak idevonatkozó szigorú rendelkezése értelmében is, csak *száraz süteményt* szabad az intézetbe hozni, tehát húst, gyümölcsöt, cukorkát vagy egyéb étel-

neműt nem. Tíz órakor sütemény az iskolaszolgánál is vásárolható; vásárlás végett azonban órák között az intézetből eltávozni szigorúan tilos.

8. Az iskolamulasztás, főleg, ha hosszabb tartamúnak igérkezik, az osztályfőnöknek lehetőleg mindjárt bejelentendő. Ha a szülők a bejelentést elmulasztják, az osztályfőnök a mulasztónak utána is nézethet. Minden mulasztás irásbelileg igazolandó; a rövidebb mulasztást a szülő vagy jogosult helyettese igazolja, hosszabb mulasztást orvosi rendeléssel vagy bizonyítvánnyal kell igazolni. Fertőző betegség miatt a tiszti orvos által az iskolából kitiltott tanuló csakis a tiszti orvos által kiállított bizonylattal: hogy osztálytársait többé a fertőzés veszélyével nem fenyegeti, jöhet ismét az iskolába.

9. Az ú. n. családi ügyek miatti mulasztás kerülendő. Ha valamely valóban fontos ok előrelátható, úgy a távolmaradásra hazulról irásbelileg kell engedélyt kérni; egy napra az osztályfőnök, több napra az igazgató adhat engedélyt. Egyébként az iskola föntartja magának a jogot, hogy az előzetes engedélykérés nélkül történt ilynemű mulasztások elfogadását elfogadja-e vagy sem.

10. Az istentisztelet elmulasztása a tanórák mulasztásával egyenlő elbírálás alá esik.

11. Oly tanuló, aki igazolatlanul, bár szakadozottan, annyi órát mulaszt, amennyi a heti órák száma, az intézetből kilépettnek tekintetik.

12. A tanuló tartozik az intézet minden tanárának megadni a köteles tiszteletet úgy az intézetben, mint azon kívül. Ugyancsak tisztességgel köszöntsék a fentartó testület, vagy a kapcsolatos nevelőintézet előljáróságának tagjait, ha azok valamelyike az intézetben megjelenik.

13. A valláserkölcsi és az iskolai fegyelem megsértése büntetés alá esik, melynek egyes fokozatai a fegyelemsértés nagysága és ismétlődése szerint jönnek alkalmazásba. Az erről intézkedő rendtartásban előirt utolsó büntetés a kizárás.

14. A tanuló tartsa büszkeségének, hogy szép és tiszta intézetbe jár; ne szemeteljen papirdarabokkal vagy egyéb szeméttel sem az osztályban, sem a folyosón. Kiki saját helyéért, az osztályteremnek és az előtte levő folyosórésznek tisztaságáért pedig az egész osztály felelős.

15. Az épület falainak, berendezésének bepiszkolásából vagy megrongálásából eredő kárt a tettes köteles megtéríteni, ki ezenfelül, ha a rongálás rosszindulatból történt, megfelelő fegyelmi bünte-

tést is kap. Különösen üldözzük a padfaragásnak némely iskolában divó utálatos szokását; a megfaragott pad árát föltétlenül meg kell fizetni. Ha az osztályban történt kárnak okozója szorgos kutatás után sem kerülne ki, úgy a megtérítési kötelezettség az egész osztályra hárul.

A kártétel tényét, a megtérítés kötelezettségét és mértékét *a gimnázium igazgatója állapítja meg* és pedig — tekintettel arra, hogy a szülők és gyámok a beiratáskor ezen rendtartást magukra nézve is a maga egészében kötelezőnek ismerték el — *végérvényesen.*

16. *A tanuló* nemcsak az intézetben, de míg annak tagja, *az intézeten kivüli életet illetőleg is teljesen az iskolai fegyelem alatt áll.* Ezen, az iskolának az idevonatkozó közoktatásügyi kormányrendeletek által sokszorosan biztosított jogát az iskola gyakorolja is, ennélfogva tanulóinknak szigorúan eltiltjuk a korcsmába vagy kávéházba való járást, a nyereségre való játszást, egymásközötti adósságcsinálást, a nyilvános táncmulatságokban való részvételt, a nyilvános helyen való dohányzást, az alsóbbrangú és erkölcsileg veszélyes mulatóhelyeken való megfordulást.

17. Ugyancsak a közoktatásügyi kormány szigorú rendelete értelmében a tanuló nem lehet tagja semminemű, az iskolán kivül fönnálló egyesületnek, tehát sportegyesületnek sem és ezek versenyein aktiv részt nem vehet.

18. Az intézet elvárja a szülők és gyámok közreműködését a nevelésnek az iskola által folytatott irányában: hogy féltő gonddal ügyelnek a gyermeknek kiváltképpen *társaságára és olvasmányaira,* hogy vallás- és erkölcsellenes szennyiratok — akár napilapok, akár egyéb nyomtatványok legyenek azok — a gyermek kezébe ne kerüljenek; hogy gyermekeiket az érzékiséget korán fölkeltő szindarabok előadására ne engedjék s általában távol tartsanak a gyermektől mindent, ami lelkének harmonikus fejlődését kedvezőtlenül befolyásolná.

Éppen ezért, az egyöntetű nevelés biztosítása és a kölcsönös tapasztalatok értékesítése végett, az intézet igen kéri a szülőket, hogy a tanárokat ne csak a tanév vége felé keressék föl az iskolában, midőn esetleg már alig lehet valamit javítani az addig rontottakon, hanem évközben is éljenek azon jogukkal, hogy az osztályfőnököket és az egyes tanárokat kitűzött fogadó óráikon az arra rendelt hivatalos helyiségben fölkeressék és velük gyermekük tanulmányi előmenetelét és erkölcsi viseletét megbeszéljék. A szülők címére intézett hivatalos értesítéseket a tanulónak az érdekeltnek aláirásával a kitűzött időre vissza kell hoznia.

Az ifjúság érdemsorozata.

I. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Számtan	Mértani rajz	Szépírás	Torna	Ének	Magaviselet
	Abaffy Lajos	2	2	3	2	1	3	3	3	1	—	1
	Almássy Andor konv.	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1
	Almásy Pál, konv.	1	1	1	1	1	1	1	1	fm.	—	1
	Andor Kálmán	1	3	3	1	1	2	1	2	1	—	1
5	Balás János, konv.	2	3	4	2	2	2	3	2	1	—	1
	Bánlaky Andor, konv.	2	3	4	2	2	3	3	2	1	—	1
	Bárdos Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Berényi Alajos	2	3	3	1	1	2	2	1	1	—	2
	Biró Tibor	2	3	3	1	2	3	2	1	1	—	1
10	Brodszky Ferenc	1	2	3	1	1	3	1	1	1	—	1
	Dobák János, konv.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Erdősi Géza, izr.	2	2	2	2	1	1	1	1	1	—	1
	Erődi László	2	3	3	2	2	3	3	3	2	—	1
	Forgács József	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	1
15	Gerstmayer László	2	3	3	3	2	3	2	2	2	—	1
	Gruninger Béla, konv.	2	3	3	2	3	3	3	2	1	—	1
	Harsányi Menyhért, konv.	2	2	3	2	2	2	3	3	1	—	2
	Háj József, konv.	2	3	4	3	3	4	3	2	2	—	1
	Hoffmann Sándor, ism.	3	3	3	3	2	4	3	3	2	—	1
20	Hoffmann Zoltán	3	2	2	2	1	3	4	2	2	—	1
	Hunyár Tibor	2	2	2	2	2	1	3	2	2	—	1
	Jancsó Béla, ism.	2	2	1	2	2	3	2	1	1	—	1
	Janitzky Elek, konv.	3	3	3	3	3	4	3	3	1	—	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Mértani rajz	Szépírás	Torna	Ének	Magaviselet
	Jaross Béla, konv.	1	2	1	2	1	2	1	2	1	—	1
25	Jekkel József	1	2	3	2	2	1	2	1	1	—	1
	Kaiser Antal	3	3	3	2	2	3	3	2	1	—	1
	Kertész Ferenc	2	3	3	3	2	3	3	2	1	—	1
	Klipfl Ferenc, konv.	1	3	3	1	1	3	2	2	2	—	1
	Konek Alfréd	2	2	1	2	3	2	2	2	1	—	1
30	Kostka László, konv.	3	3	4	3	3	4	4	3	1	—	2
	Kovács Ferenc	1	2	2	1	1	3	1	1	1	—	1
	Kovács Gusztáv	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Lépes Zoltán	2	1	2	1	1	2	2	2	1	—	1
	Márkly Géza, konv.	3	3	3	3	3	4	3	2	2	—	1
35	Méhes Alajos, ism., konv.	3	3	3	3	3	4	3	3	1	—	1
	Mittermayer Miklós	2	3	3	1	1	2	3	2	1	—	1
	Návay Imre	1	1	1	2	1	2	2	2	1	—	1
	Nedwed Béla	2	3	3	3	2	3	2	2	1	—	1
	Obilič Milos	1	1	1	1	1	1	1	1	fm.	—	1
40	Olbert Károly	1	3	3	2	2	3	2	2	2	—	1
	Paikert Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Papánek János	2	2	2	1	1	2	2	2	2	—	1
	Patócs Imre	2	3	3	2	1	3	3	2	1	—	1
	Pogány Zoltán	1	1	2	1	1	3	1	1	1	1	1
45	Polyánszky Tibor	2	2	1	1	1	2	2	1	1	—	1
	Ruda István	1	3	3	1	2	3	2	2	1	—	1
	Schieszl Imre, konv.	2	3	3	3	3	3	3	2	1	—	1
	Schleiminger Sándor, konv.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Schmidt Elek. ág. h. ev.	1	2	3	2	2	3	1	1	2	—	1
50	Schmidt József, konv.	1	2	1	2	2	2	2	2	1	—	1
	Staudtner Pál	3	3	4	2	3	4	4	2	1	—	1
	Szanyi Elek	3	3	4	4	3	4	4	3	1	—	1
	Szemere János, konv.	2	3	3	2	2	3	3	2	2	—	1
	Szentgyörgyi Károly	2	3	2	1	2	3	3	2	2	—	1
55	Sztanó István	3	3	4	3	3	4	4	2	3	2	2
	Tahy Ferenc, konv.	1	2	2	2	1	2	1	1	1	2	1
	Tapolczai Gyula, konv.	1	2	1	3	3	3	3	2	1	—	1
	Tóth József	2	3	3	2	1	3	2	1	1	—	1
	Teischler István, konv.	1	1	2	1	1	2	1	1	1	—	1
60	Tyukodi István	1	2	2	3	1	2	2	2	2	—	1
	Ujlaky Ferenc	3	3	4	4	3	4	4	3	fm.	—	1
	Vaszkó János	3	3	3	2	2	3	3	3	2	—	1

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Mértani rajz	Szépírás	Torna	Ének	Magaviselet
Veress Zoltán	1	2	2	1	1	2	1	1	1	—	1
Wallner György	2	3	3	2	2	4	3	3	1	—	1
65 Wein Béla	2	3	3	3	2	3	3	3	1	—	2
Wittinger László	2	3	3	3	2	3	3	2	1	1	1
Magántanulók:											
Kluzsinszky László	1	1	1	1	1	1	1				
Kraffszky Margit	1	1	2	2	1	2	2				
Malonyay Tamás	1	1	1	1	1	1	1				
Niemczik Ernő	1	1	1	1	1	2	2				
5 Weiser Rezső	2	2	2	1	1	3	3				
Kimaradt:											
Janitzky Sándor, ism., konv.											

II. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Mértani rajz	Szépírás	Torna	Ének	Magaviselet
	Abel Ernő, izr.	3	3	3	2	2	3	2	3	2	—	1
	Andor Béla	1	2	2	1	1	2	1	2	fm.	—	1
	Ascher Miklós, konv.	3	3	4	4	2	4	4	3	1	—	1
	Auer Endre	1	2	2	1	1	2	2	2	1	—	1
5	Bernáth Béla	3	3	3	2	1	3	3	2	1	—	1
	Brendel János	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1	1
	Buday László	1	1	1	1	1	1	1	3	1	—	1
	Burschik Erik	3	3	2	2	2	3	3	2	fm.	—	1
	Budinszky Sándor	3	3	4	3	3	4	3	3	1	—	1
10	Csukay László, konv.	2	3	3	3	2	3	3	2	3	2	1
	Dárday Aladár, konv.	1	3	3	3	2	3	3	3	3	2	1
	Demény László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Domokos Ferenc	2	3	3	2	2	3	3	2	1	—	1
	Drechsler Károly, ism.	3	4	4	3	3	4	4	2	1	—	1
15	Grobetty Nándor	2	3	3	2	2	3	3	2	fm.	—	1
	Gruninger József	3	4	4	3	3	4	4	3	1	2	2
	Győri Ervin, konv.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Haasz Lajos	3	3	3	3	2	3	2	2	1	—	1
	Hajmássy Elemér	3	3	4	3	3	4	4	3	2	—	1
20	Henisch Rezső	3	3	3	2	2	3	3	2	1	—	1
	Hochenburger Béla	1	3	3	1	1	3	2	2	1	—	1
	Hochenburger Dezső	1	3	3	2	2	3	3	2	fm.	—	1
	Horváth István, konv.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	1
	Iván László, gör.-kath.	1	3	3	3	3	3	3	3	1	—	1
25	Jutassy József, konv.	2	3	4	3	2	3	4	2	3	—	1
	Kertész Róbert	1	2	2	1	2	2	3	1	1	—	2
	Kohl Ernő, konv.	2	4	4	3	2	3	3	2	2	—	1
	Kokas György	1	3	3	2	2	3	3	3	1	—	1
	Korinek László	1	3	3	2	2	2	3	1	1	—	1
30	Kovács Andor, konv.	3	2	2	2	2	3	3	1	1	—	2
	Kovács Tibor	2	3	3	2	1	3	2	1	1	—	1
	Kraffszky Endre, konv.	2	3	3	3	2	3	3	2	1	—	2
	Kreutzer Ernő	1	3	3	2	1	3	3	2	1	—	1
	Kubinszky Jenő, konv.	1	1	2	2	2	1	2	2	1	—	1
35	Laki László, konv.	3	3	3	1	3	3	3	3	2	—	1
	Láng Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Lukáts József	1	2	2	1	1	2	2	1	1	—	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Mértani rajz	Szépírás	Torna	Ének	Magaviselet
	Mach Frigyes	1	3	3	2	2	3	3	3	1	—	1
	Marton László, konv.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
40	Melegh Béla	1	2	3	1	1	1	2	1	2	—	1
	Meyer Tibor, ág. h. ev.	2	3	3	3	1	3	4	2	1	—	1
	Papp Ferenc, konv.	1	2	2	2	2	2	1	2	1	—	1
	Papp Remig	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Rosemberszky Arpád, konv.	2	3	3	2	3	3	2	2	1	—	1
45	Szajkó István, konv.	1	3	3	2	1	3	3	1	2	—	1
	Szalay Dezső	1	2	2	1	1	2	1	—	1	—	1
	Szilasy László, konv.	2	3	3	2	2	3	3	1	2	—	2
	Szitányi Tibor, konv.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	—	1
	Tittel Ottó, konv.	2	3	4	3	3	3	3	2	1	—	1
50	Tóth István	3	3	3	2	2	3	2	2	1	—	1
	Truskovszky Dezső	2	3	3	3	1	3	3	3	fm.	—	1
	Unkelhäusser Miklós	1	2	2	1	1	2	1	1	1	—	1
	Ürge Rezső	1	3	3	2	2	2	2	1	1	—	1
	Varga Béla, ism.	3	3	4	3	3	3	3	2	1	—	1
55	Velis János, konv.	2	3	3	2	3	3	3	2	1	—	1
	Vnutskó Endre	2	3	3	2	2	2	2	2	1	—	1
	Vnutskó Ferenc	2	3	3	3	2	2	2	2	1	—	1
	Weichner Kálmán	1	3	3	2	2	1	2	1	1	—	1
	Wein Dezső, konv.	3	3	3	3	3	3	4	3	2	—	1
60	Weissmáhr Béla	1	2	2	1	1	2	1	2	1	—	1
	Werner Rezső	1	1	1	1	1	1	1	1	fm.	—	1
	Winkler László	3	3	4	3	3	3	3	2	1	—	1
63	Zuckermann Miklós, konv.	1	3	3	2	1	3	2	2	fm.	—	1
	Magántanulók:											
	Fridrich Jenő	1	1	1	1	1	1	2				
	Horváth Ödön	1	2	3	1	1	2	2				
	Tury Imre	1	3	3	1	2	2	3				
	Kimaradtak:											
	Biró János, ism.											
	Szentmiklóssy Béla											

III. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Mértani rajz	Torna	Ének	Magaviselet
	Almásy Andor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Andor György	1	1	1	2	1	1	2	1	2	—	1
	Awakumovics Ottó, konv.	2	2	2	2	2	2	3	2	2	—	1
	Balás Tihamér, konv.	1	1	2	1	1	1	2	2	2	—	1
5	Bartos Imre	3	3	4	4	3	3	4	3	1	—	1
	Benke Kálmán, konv.	1	1	2	1	1	2	2	2	fm.	—	1
	Borhek Andor, konv.	2	2	2	3	1	2	2	2	1	—	1
	Bründl János, konv.	1	2	1	2	2	2	3	2	1	—	1
	Czekorics Ferenc, konv.	2	3	3	3	3	2	3	3	1	—	1
10	Coury Károly, konv.	1	1	2	2	1	1	1	1	1	—	1
	Dezső Andor, ref. konv.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Dérczy Péter, konv.	1	3	2	3	3	2	3	3	1	—	1
	Frankl János, konv.	2	3	3	3	2	3	3	2	1	—	1
	Gokesch Ernő, konv.	2	3	3	3	3	2	3	3	2	—	1
15	**Holländer Leó,** konv.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Hompola Mihály	2	1	3	2	1	3	3	3	1	—	1
	Hornitzek István, konv.	2	3	3	3	3	2	3	3	1	—	1
	Hosp Walter	3	3	2	3	2	3	3	3	1	—	1
	Ildényi Károly, konv.	2	3	3	3	3	3	4	3	2	—	1
20	Marquis Isoz de Chateau d'Oex Emil	3	3	3	3	3	3	3	3	fm.	—	1
	Jáczy Grácián	3	3	3	4	2	2	3	3	1	—	1
	Kauser Tibor, konv.	1	3	3	2	2	2	3	2	2	—	1
	Kazatsay Miklós, konv.	1	1	2	1	1	2	2	2	1	—	1
	Killer Jenő	2	3	3	3	2	2	2	2	1	—	1
25	Kirchgässner János, konv.	2	3	3	3	3	2	3	3	2	—	1
	Kovács Andor	2	3	2	3	2	3	3	3	1	—	1
	Kováts Zoltán, ág. h. ev.	1	2	3	3	2	2	3	3	1	—	1
	Kremniczky Endre, konv.	2	3	3	3	1	2	3	3	1	—	1
	Kremniczky Lajos, konv.	2	3	3	3	2	2	2	3	fm	—	1
30	Kunszt Nándor	2	3	3	3	3	3	3	3	1	—	1
	Miksa Gyula, konv.	1	2	2	3	2	2	3	3	1	—	1
	Mocsáry Ödön, konv.	2	2	2	2	2	2	2	2	1	—	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Mértani rajz	Torna	Ének	Magaviselet
	Nikolits Artur, konv.	2	3	2	3	3	3	3	3	1	—	1
	Novotny Miklós	2	1	3	3	2	3	3	3	1	—	1
35	Ostián Antal	1	3	3	3	2	3	3	3	1	—	1
	Oszetzky Miklós	2	3	3	3	2	3	3	3	1	—	1
	Paikert Alajos	1	1	2	1	1	2	2	2	1	—	1
	Péteri Imre, konv.	2	1	2	2	1	3	2	2	1	—	1
	Preszter László	1	2	2	2	1	1	1	1	1	—	1
40	**Pretsch János**	1	1	2	1	1	1	1	1	1	—	1
	Remillong Albert	2	3	3	3	3	3	4	4	2	—	1
	Báró Riedel Miklós	1	2	2	2	1	1	2	1	1	—	1
	Rónai Béla, konv.	1	2	2	2	3	3	2	3	1	—	1
	Schüller Ferenc, konv.	1	2	3	2	1	1	3	2	1	—	1
45	Schüller István, konv.	2	2	2	2	1	1	2	2	1	—	1
	Sehr István	2	3	3	3	3	3	3	3	1	—	1
	Sutter Béla, konv.	2	1	2	2	1	3	2	2	1	—	1
	Szabó György, konv. gör.-kath.	1	1	2	1	2	2	2	2	1	—	1
	Száva Gábor	2	2	2	2	2	2	2	1	1	—	1
50	Titze Leó, konv.	2	3	4	3	3	3	3	3	1	—	1
	Tóth Lajos	1	1	2	1	1	2	2	2	fm.	—	1
	Turchányi Gyula	1	3	4	4	3	3	3	3	1	—	1
53	Wiesner Zoltán	1	2	2	2	2	2	2	3	1	—	1
	Magántanulók:											
	Hudetz László	2	3	3	3	3	3	3	4			
	Kovarcz Zoltán	1	1	3	2	2	1	2	4			
	Malonyai István	1	2	3	2	2	3	2	3			
	Schratzenthaller Jenő	2	3	2	1	3	2	3	3			
	Vizsgálatot nem tett:											
	Fabró Ferenc											
	Kimaradt:											
	Kobza Pál											

IV. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Mértani rajz	Torna	Ének	Magaviselet
	Angletta József	2	3	3	2	2	3	3	3	1	1	1
	Arató Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Arató Gyula	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1
	Bajcsy Dénes	2	3	3	3	3	3	2	3	2	3	1
5	Bátor László	2	4	4	4	3	4	3	3	fm.	—	1
	Bezsilla István, konv.	1	2	3	1	1	2	2	3	2	—	1
	Bódi János	1	2	3	2	1	3	3	2	1	1	1
	Böhm Vilmos, konv.	2	3	3	3	4	3	4	3	1	2	1
	Cathry Ferenc konv.	1	3	3	3	2	3	3	3	1	2	1
10	Christofoletti Lajos	3	3	3	4	1	3	3	4	2	—	2
	Éder Jenő	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	1
	Eissler László	3	3	3	3	2	3	4	2	3	—	2
	Etter Géza, konv.	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
	Forray Iván, konv.	1	3	3	3	3	3	3	3	1	—	1
15	Gáspár János	1	2	2	1	1	2	2	2	1	—	1
	Harsányi Géza, konv.	1	2	2	1	1	2	3	2	1	—	1
	Hirschler Andor, konv.	1	2	2	2	2	2	2	2	1	—	1
	Kánitz György, konv.	2	3	3	3	3	3	4	3	1	—	1
	Kind Ferenc	1	3	3	1	1	4	2	3	1	1	1
20	Klasz Pál, konv.	1	2	2	3	2	2	2	3	2	—	1
	Kornis István, konv.	2	3	3	3	3	3	3	2	2	—	1
	Kosár Gyula	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1
	Lang Imre	1	1	2	1	1	2	2	1	1	—	1
	Martin Gyula	3	3	3	3	3	3	4	3	2	—	2
25	Mattyasovszky György konv.	1	3	3	3	3	3	4	3	1	1	1
	Méhes Károly, konv.	3	3	3	3	3	3	3	3	1	—	1
	Milos Károly	1	2	2	1	1	1	3	1	1	1	1
	Mórocz József	2	2	3	3	2	3	3	3	1	—	1
	Mozer István	3	3	3	3	3	3	3	3	1	—	1
30	Návay János	1	2	2	2	1	2	1	1	1	—	1
	Návay László	2	2	2	2	2	3	3	2	1	—	1
	Nendtwich Győző	3	3	3	4	4	3	4	4	2	—	2
	Novotny Emil	3	3	3	3	2	3	3	2	fm	1	1
	Pogány Ferenc	1	1	2	1	1	2	2	2	1	—	1
35	**Pretsch Ernő**	1	1	2	1	1	1	1	1	1	—	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Mértani rajz	Torna	Ének	Magaviselet
	Rábóczky György	1	2	2	1	1	2	2	2	2	—	1
	Rácskay László	3	3	4	3	3	3	3	3	2	—	1
	Reitzner Ágoston, konv.	2	3	3	3	2	3	4	2	1	2	1
	Schiffrer Alajos	2	3	3	3	3	3	2	4	2	—	1
40	Schleiminger László, konv.	1	2	2	2	1	3	3	3	1	—	1
	Schmidt Iván, ág. h. ev.	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	1
	Semjén László	2	3	3	3	4	3	3	3	2	1	2
	Sipos Imre	2	3	2	3	3	3	3	2	3	—	1
	Staudtner Gyula	3	3	3	3	2	2	3	2	1	—	1
45	Szajkó Ferenc, konv.	2	3	1	2	2	3	2	2	2	2	1
	Szlukovinyi Ottó	2	3	3	3	3	3	2	3	1	—	1
	Szörény Rezső	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	2
	Takács Béla	1	2	3	2	2	3	3	3	2	—	1
	Takács János, ism.	2	3	3	3	2	2	3	3	1	—	1
50	Turchányi Elemér	2	3	3	4	4	3	3	3	1	1	1
	Ürge Ferenc	1	1	2	1	1	1	3	2	1	2	1
	Valter László	1	1	2	1	1	1	1	1	1	—	1
	Várdai Dénes	1	1	2	1	1	1	1	1	1	—	1
	Vigh Sándor	3	3	4	4	3	3	4	4	2	—	1
55	Wolff Károly	1	1	1	2	1	2	2	2	fm.	—	1
	Magántanulók:											
	Lisznyai Damó Kálmán	3	3	3	3	3	3	3	3			
	Kretz Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1			
	Vizsgálatot nem tettek:											
	Nemesszeghy Elemér											
	Weiser Nándor											
	Kimaradtak:											
	Csapó Jenő											
	Navarro Hugó											
	Rósa Béla ism.											
	Sohár Andor											

V. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló: irodalom	Görög pótló: rajz	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Torna	Ének	Magaviselet
	Almásy József, konv.	1	1	2	1	1	—	—	1	1	2	1	—	1
	Bánlaky Ödön	1	1	2	2	1	—	—	1	2	3	1	—	1
	Bittó Ferenc, konv.	3	3	4	4	—	3	4	3	3	4	1	—	1
	Csorba Emánuel	3	3	3	4	—	4	3	3	3	3	2	—	2
5	Durst Géza, ág. h. ev.	2	2	2	3	2	—	—	2	2	2	1	—	1
	Dusemasin Aristid	2	2	1	2	—	1	2	3	2	3	1	—	1
	Eliás Elemér	1	1	2	2	2	—	—	2	1	1	1	1	1
	Harsányi György, konv.	1	1	2	2	—	1	3	1	2	2	1	—	1
	Hauer Nándor, konv.	2	2	3	3	—	3	3	3	2	3	2	—	1
10	**R. Horváth László**, konv.	1	1	2	1	1	—	—	1	1	1	fm.	—	1
	Hulitius Károly, konv.	2	3	3	4	—	3	3	3	2	3	1	—	1
	Keltz János, konv.	3	3	3	4	—	3	3	3	3	4	3	1	1
	Kokas Arpád	2	2	2	3	—	2	2	2	2	3	1	—	1
	Kopasz László	1	2	3	3	—	2	3	3	2	3	1	—	1
15	Kotzó Elek, konv.	1	1	2	2	—	2	3	2	2	2	1	—	1
	Kovács Aurél	3	2	2	3	—	2	3	3	2	3	1	1	1
	Kovács Pál, konv.	3	2	4	3	—	2	3	3	2	3	1	—	1
	Kubinyi Gyula, konv.	1	3	3	3	—	4	1	4	2	3	1	1	1
	Kunst Frigyes	1	1	2	1	1	—	—	1	1	2	1	—	1
20	Makó László, konv.	1	1	2	2	—	1	2	2	1	2	1	—	1
	Marczell György	3	3	4	3	—	3	1	4	3	3	1	—	1
	Marczell Gyula	3	2	3	3	—	2	3	3	2	3	1	1	1
	Marton Gyula, konv.	1	2	2	2	2	—	—	2	2	3	1	1	1
	Máder Jenő	3	2	3	3	—	2	2	3	3	4	1	—	1
25	Miklósy Károly	3	2	3	3	3	—	—	3	3	3	2	—	1
	Mocsáry Dániel, konv.	1	1	1	2	—	1	2	1	1	1	2	—	1
	Niemczik Géza	2	3	2	4	—	2	3	3	2	3	1	—	1
	Nyári István gr.	2	3	3	4	—	3	2	3	3	3	fm.	—	1
	Oláh Oszkár	2	2	3	3	—	3	1	3	2	4	1	—	1
30	Poić Lóránt	3	2	3	3	—	2	2	3	3	3	2	—	1
	Rákosi Pál	3	2	3	3	—	2	3	4	3	3	2	—	1
	Rodriguez Andor	2	3	3	3	—	2	3	3	2	3	3	—	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló: irodalom	Görög pótló: rajz	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Torna	Ének	Magaviselet
	Scheidl Nándor	1	2	3	2	2	—	—	2	2	3	1	—	1
	Schultz Alajos	2	2	3	3	—	2	2	3	3	3	1	—	1
35	Staufer Árpád	2	2	2	3	2	—	—	2	2	3	1	—	1
	Saxinger József	2	2	3	3	—	2	3	3	2	3	1	—	1
	Száraz Elemér	1	2	2	2	—	2	1	1	2	3	fm.	—	1
	Szekula Dénes	2	2	3	3	—	2	2	3	2	3	1	—	1
	Talányi Ottó, konv.	2	2	3	3	3	—	—	3	3	3	2	2	1
40	**Tavi Lóránd**, konv.	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	1
	Tittel Oszkár, konv.	2	3	2	4	—	3	2	2	3	3	1	1	1
	Török Tibor	3	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	—	2
	Trettina József	2	3	3	3	—	3	3	3	2	3	fm	—	2
	Udvardy Lajos	2	2	3	3	—	2	2	3	2	3	fm.	—	1
45	Unkelhäusser Károly	2	2	3	3	—	2	2	3	3	3	1	—	1
	Vajda István, konv.	2	2	3	3	3	—	—	2	2	2	2	—	1
	Viola Kálmán, konv.	2	2	3	2	—	2	3	3	3	2	1	2	1
	Winkler István, konv.	1	2	3	3	—	2	3	2	2	3	1	—	1
49	Wosinski Károly	3	3	3	4	—	3	3	3	3	4	1	—	1
	Magántanulók:													
	Csorba Sándor	2	2	3	3	—	1	2	1	1	2			
	Emich Gusztáv	2	3	3	4	—	3	3	3	2	3			
	Natter Vilmos	2	3	3	3	—	3	3	3	3	3			
	Kimaradtak:													
	Badzey István													
	Bogyay Kálmán													
	Piványi Ferenc													
	Nem vizsgáztak:													
	Hofhauser László													
	Pfriem László													

VI. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló: irodalom	Görög pótló: rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Torna	Ének	Magaviselet
	Ábel Andor, izr.	2	3	3	3	—	—	3	4	3	4	2	—	2
	Dittert György, konv.	1	2	2	—	2	3	3	2	2	3	1	2	1
	Eperjesy László	1	2	3	—	2	1	2	3	2	3	1	—	1
	Haasz Vilmos	2	3	3	—	3	3	4	3	3	4	1	—	1
5	Horler Ferenc	2	2	3	—	2	1	2	3	3	3	1	—	1
	Hübner Béla	2	3	3	—	2	3	3	3	3	4	3	—	2
	Jacob György	2	1	2	—	1	1	2	3	2	3	1	—	1
	Keltz Jenő, konv.	2	2	3	—	2	2	3	3	3	3	2	—	1
	Kertész László	2	3	3	—	2	3	3	4	2	4	2	—	1
10	Kratzer József	2	3	3	—	2	3	3	3	3	4	1	—	1
	Kruntorád Imre	2	3	3	—	2	3	3	3	3	4	1	1	1
	Lévay Ferenc József br. kv.	1	3	3	—	2	3	3	2	2	3	1	—	1
	Lorberer Árpád, konv.	2	2	2	—	1	1	3	2	2	2	1	—	1
	Lux Gyula	2	3	3	—	2	1	4	3	3	3	1	1	1
15	Matta Zoltán, konv.	3	3	3	—	2	3	3	2	3	3	2	—	1
	Molnár Béla	1	3	3	3	—	—	3	2	3	3	1	1	1
	Pajzs Jenő, konv.	3	3	3	—	2	3	3	3	3	4	1	—	2
	Pettykó János	1	2	2	—	2	2	3	2	1	3	2	—	1
	Pintér Dénes	2	2	3	—	2	2	3	3	3	3	2	—	1
20	Pöschl Vilmos	2	3	3	—	2	3	3	3	2	3	1	—	1
	Rieger László	1	1	2	—	1	1	1	1	2	2	fm.	—	1
	Rieger Tibor	1	2	2	—	1	2	2	2	1	2	1	—	1
	Romsics Ödön	2	2	3	3	—	—	3	3	3	3	fm.	—	1
	Rozmanitz Lajos	2	3	3	—	2	3	3	2	3	3	1	—	1
25	**Scheff György**	1	1	2	1	—	—	1	1	1	1	2	—	2
	Szabó Sándor, konv.	2	2	3	—	2	3	4	3	3	3	1	—	1
	Török László	3	3	3	—	2	2	3	3	3	3	2	—	1
	Turcsányi Gyula, konv.	1	1	1	2	—	—	2	1	1	2	1	—	1
	Végh Dezső	2	3	3	—	2	1	3	3	3	3	1	2	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló: irodalom	Görög pótló: rajz	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Torna	Ének	Magaviselet
30	Wosinski József, konv.	2	3	3	—	2	1	3	3	3	3	1	—	1
	Wosinski Kázmér, konv.	3	2	3	—	2	1	3	3	3	3	1	—	1
52	**Zawadowski Fedor**	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Magántanulók:													
	Csorba Sándor	2	3	4	—	1	2	3	1	3	2	—	—	—
	Rapcsányi László	1	2	3	2	—	—	3	2	3	3	—	—	—
	Kimaradt:													
	Rapcsányi István													
	Meghalt:													
	Tamásy Géza													

VII. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló: irodalom	Görög pótló: rajz	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Torna	Ének	Magaviselet
	Anderlik István, konv.	3	3	3	4	—	—	4	3	3	3	2	—	1
	Crouy-Chanel Péter gr., kv.	2	3	3	—	3	1	1	1	4	3	3	—	1
	Csitáry László	3	3	3	—	3	2	3	2	2	2	2	—	1
	Dániel Elemér, ism. konv.	2	2	2	—	2	2	3	2	3	3	2	1	1
5	Eliás Győző	1	2	2	—	2	1	2	1	1	2	1	1	1
	Erdősi Sándor, izr.	1	1	1	1	—	—	2	1	2	2	1	—	1
	Etter Gyula, konv. tdm.	2	2	2	—	2	2	3	2	3	3	3	1	1
	Éder Oszkár	2	3	3	—	3	2	3	2	4	3	2	—	1
	Földvári Gyula	2	3	3	—	2	2	2	2	3	3	2	—	1
10	Haszmann Pál	2	3	3	—	3	3	3	3	3	4	3	—	2
	Horváth Miklós	2	2	3	—	2	3	3	3	3	3	1	—	1
	Kasó Ferenc	1	1	2	1	—	—	2	1	2	2	1	—	1
	Knoblauch Sándor, ev. konv.	2	3	3	—	3	1	2	2	3	3	1	—	1
	Kokas István	2	3	3	2	—	—	3	3	4	3	2	—	1
15	Kovács Ferenc, tdm.	1	2	2	1	—	—	1	1	3	3	2	1	1
	Madarász Ottó	2	3	4	—	4	3	3	3	3	3	2	—	2
	Makó Árpád, konv.	1	3	3	—	2	3	3	3	3	3	1	1	1
	Marton Béla, konv.	2	3	3	—	3	3	2	3	4	3	1	—	1
	Matta László, konv.	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20	Návay Kálmán	3	3	3	3	—	—	3	3	4	3	3	—	1
	Nirschy Ernő, tdm.	3	3	3	—	3	2	2	2	3	3	1	—	1
	Parsch László	3	3	3	—	3	3	3	3	4	4	2	—	1
	Parsch Pál	3	3	3	—	3	3	3	3	3	4	1	—	1
	Reitter Nándor	2	3	3	—	3	3	3	1	3	3	2	—	3
25	Szávits Milán, konv.	1	3	2	3	—	—	2	2	3	2	2	—	1
	Szitányi Béla, konv.	2	2	3	3	—	—	3	1	3	3	1	1	1
	Szmida Lajos	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1	—	1
	De Thierry Henrik, konv.	1	2	2	2	—	—	2	1	2	2	1	—	2
	Magántanuló:													
	Malonyay János	2	3	3	—	3	2	3	3	3	3	—	—	—
	Vizsgálatlanul maradt:													
	Fricsovszky Gyula													
	Kimaradt:													
	Rapcsányi Kálmán													

Osztály	A tanév folyamán										előfordult					A nyilvános s magántanulók közül 1912 dec. 31-én												A vizsgát tett magán- és nyilvános tanulók közül								
	rendes tanuló							magántanuló		összesen hány tanuló vizsgázott	betegség			megrovás		-ik életévét már betöltötte												illetőségű		külföldi illetőségű	szülője lakott				
	felvétetett	kimaradt	tanácsra távozott	kizáratott	meghalt	vizsgálatlan maradt	vizsgát tett	beiratkozott	vizsgát tett		könnyű	súlyos	fertőző	igazgatói	tanárszéki	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	magyarországi	horvátországi		Budapesten	más törvényhatós.	Horvát-Szlavoniában	Ausztriában	egyéb külföldön
																												magyar honos							
I.	67	1	—	—	—	—	66	5	5	71	180	3	7	—	—	4	52	13	2	—	—	—	—	—	—	—	—	69	1	1	52	17	1	—	1
II.	65	2	—	—	—	—	63	3	3	66	175	7	3	—	—	—	4	42	19	1	—	—	—	—	—	—	—	64	1	1	47	17	1	—	1
III.	5[illegible]	1	1	—	—	1	53	4	4	57	170	9	4	—	—	—	—	—	6	32	15	4	—	—	—	—	—	56	—	1	35	21	—	1	—
IV.	61	4	—	—	—	2	55	2	2	57	195	10	—	—	—	—	—	1	4	20	26	3	2	1	—	—	—	57	—	—	42	15	—	—	—
V.	54	3	—	—	—	2	49	3	3	52	197	11	1	—	—	—	—	—	—	5	34	11	2	—	—	—	—	51	—	1	37	14	—	—	1
VI.	34	1	—	—	1	—	32	2	2	34	71	6	1	—	—	—	—	—	—	—	2	18	10	3	1	—	—	34	—	—	27	7	—	—	—
VII.	30	1	—	—	—	1	28	1	1	29	117	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6	17	5	1	—	—	28	1	—	18	10	1	—	—
I—VII.	367	13	1	—	1	6	346	20	20	366	1105	48	17	—	—	4	56	56	31	58	77	42	31	9	2	—	—	359	3	4	258	101	3	1	3

Osztály	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	I—VII.
Az osztályvizsgálatot tett tanulók szüleinek foglalkozása								
nagybirtokos	3	1	1	2	3	1	3	14
középbirtokos	4	1	2	—	2	—	1	10
kisbirtokos	2	—	—	3	—	—	2	7
egyéb őstermelő	—	—	—	—	—	—	—	—
gazdasági tisztviselő	—	1	2	—	2	1	1	7
gazd. segédszemélyzet	—	—	—	—	—	—	—	—
nagyiparos	—	—	5	1	—	2	—	8
kisiparos	1	5	—	5	1	—	1	13
ipari tisztviselő	—	6	5	1	2	—	—	14
ipari segédszemélyzet	—	2	—	—	—	—	—	2
nagykereskedő	1	2	2	—	1	—	1	7
kiskereskedő	2	7	—	3	—	—	1	13
keresk. tisztviselő	10	7	8	6	5	8	2	46
keresk. segédszemélyzet	—	1	1	3	—	—	—	5
köztisztviselő	—	15	11	9	12	8	7	62
pap	2	—	1	—	—	—	—	3
tanár	4	4	5	5	2	2	—	22
más értelmiségi	18	4	5	6	9	2	1	45
közhivatali alkalmazott	—	2	1	—	1	—	1	5
katonatiszt	1	3	1	—	2	1	—	8
katonaaltiszt	—	—	—	—	—	—	—	—
napszámos	—	—	1	—	—	—	—	1
nyugdíjas	18	2	—	—	—	3	4	27
magánzó	5	3	6	13	8	6	4	45
egyéb és ismeretlen	—	—	—	—	2	—	—	2
mindössze	71	66	57	57	52	34	29	366
Az osztályvizsgálatot tett tanulók vallása								
r. kath.	68	63	55	5	51	33	27	352
gör.-kath.	1	1	—	—	—	—	—	2
református	—	—	1	1	—	—	—	2
ág. hitv. evang.	1	1	1	1	1	—	1	6
görög-keleti	—	—	—	—	—	—	—	—
unitárius	—	—	—	—	—	—	—	—
izraelita	1	1	—	—	—	1	1	4
Az osztályvizsgálatot tett tanulók anyanyelve								
magyar	69	65	52	57	51	34	29	357
német	1	1	4	—	1	—	—	7
tót	—	—	—	—	—	—	—	—
olasz	—	—	—	—	—	—	—	—
horvát	1	—	1	—	—	—	—	2
francia	—	—	—	—	—	—	—	—

Osztály	Ismétlő volt	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók közül							Az osztályvizsgálatot tett nyilvános tanulók által		Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók közül															
		magaviseletből				egy órát sem	csak igazoltan	igazolatlanul	igazoltan	igazolatlanul	minden rendes tárgyból				egy		két		több		felsőbb osztályba felléphet	javítóvizsgát tehet	az osztályt ismételheti	az osztályt nem ismételheti
		1	2	3	4						jeles		legalább jó		legalább elégséges		elégtelen							
		osztályzatot kapott				mulasztott			mulasztott órák száma		osztályzatot kapott													
											sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%	sz.	%				
I.	3	61	5	—	—	10	54	1	2995	4	9	12·67	14	19·71	34	47·88	8	11·26	1	1·40	5	7·04	57	8	6	—
II.	3	58	5	—	—	6	56	1	2771	3	6	9·09	10	15·15	38	57·57	5	7·57	3	4·54	4	6·06	54	5	6	1
III.	—	53	—	—	—	9	44	—	2784	—	3	5·26	14	24·56	32	56·14	5	8·77	2	3·50	1	1·75	49	5	3	—
IV.	1	49	6	—	—	3	51	1	2433	27	2	3·50	13	22·80	27	47·36	9	15·78	3	5·26	3	5·28	42	9	6	—
V.	—	46	3	—	—	2	44	3	1286	8	1	1·92	6	11·53	31	59·61	8	15·38	5	9·61	1	1·92	38	8	6	—
VI.	—	28	4	—	—	9	23	—	794	—	1	2·94	4	11·76	19	55·88	7	20·58	3	8·82	—	—	24	7	3	—
VII.	1	24	3	1	—	3	21	4	1209	13	1	3·33	4	13·33	14	46·66	7	23·33	3	10	—	—	19	7	3	—
I—VII.	8	319	26	1	—	42	239	10	14272	55	23	6·25	65	17·59	195	53·61	49	13·30	20	5·44	14	3·81	283	49	33	1

A tanulók előmenetele százalékokban.

VII.	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	Osztály	
27·58	32·25	30·76	47·36	45·61	50·00	42·25	jeles	Hittan
51·72	55·88	44·23	29·82	47·36	25·75	40·84	jó	
20·48	11·76	25·00	22·80	7·01	24·24	16·90	elégséges	
—	—	—	—	—	—	—	elégtelen	
10·34	14·70	19·23	19·29	29·82	12·12	23 94	jeles	Magyar
24·13	35·29	51·92	24·56	24·56	18·18	28·16	jó	
65·51	50·00	28·84	54·38	45·61	65·15	47·88	elégséges	
—	—	—	1·75	—	4·54	—	elégtelen	
6·89	5·88	7·69	29·82	19·29	10·60	26·76	jeles	Latin
24·13	20·58	21 15	15·78	31·57	18.18	19·71	jó	
65·51	73·52	53·84	45·61	43·85	56·06	42·25	elégséges	
3·44	—	17·30	8·77	5·26	15·15	11.26	elégtelen	
33·33	16·66	38·46	—	—	—	—	jeles	Görög
22·22	33.33	38 46	—	—	—	—	jó	
33·33	50·00	23 07	—	—	—	—	elégséges	
11·11	—	—	—	—	—	—	elégtelen	
5·00	21·42	12·82	—	—	—	—	jeles	Görög-pótló irodalom
30·00	75·00	48.71	—	—	—	—	jó	
60·00	3.57	33·33	—	—	—	—	elégséges	
5·00	—	5·12	—	—	—	—	elégtelen	
20·00	35·71	10 25	—	—	—	—	jeles	Görög-pótló rajz
35·00	21·42	33·33	—	—	—	—	jó	
45·00	42·85	53·84	—	—	—	—	elégséges	
—	—	2·56	—	—	—	—	elégtelen	
10·34	8·82	5·76	7·01	8 77	—	—	jeles	Német
31·03	11·76	30·76	33·33	43·85	—	—	jó	
55·17	70 58	57·69	54·38	42·10	—	—	elégséges	
3·33	8·82	5·76	5·26	5·26	—	—	elégtelen	
31·03	14·70	17·30	33·33	35·08	—	—	jeles	Történet
27·58	26·47	21·15	24·56	35·08	—	—	jó	
10·34	52·94	55·76	31·57	29·82	—	—	elégséges	
—	5 88	5·76	7·01	—	—	—	elégtelen	
—	—	—	—	21·05	30·30	38·02	jeles	Földrajz
—	—	—	—	42·10	36·36	38·02	jó	
-	—	—	—	36·84	31·81	21·12	elégséges	
—	—	—	—	—	1·51	2·81	elégtelen	
—	14.70	15·38	14·03	—	36·36	49·29	jeles	Természetrajz
—	23.52	51·92	26·31	—	40·90	32·39	jó	
—	61.76	32·69	56 14	—	22·72	18·30	elégséges	
—	—	—	3·50	—	—	—	elégtelen	
6·89	—	—	—	—	—	—	jeles	Természettan
13·79	—	—	—	—	—	—	jó	
58·62	—	—	—	—	—	—	elégséges	
20 68	—	—	—	—	—	—	elégtelen	
3·44	5·88	7·69	10·52	10·52	16·66	16·90	jeles	Mennyiségtan
20·68	14·70	17·30	28·07	35·08	21·21	28·16	jó	
65 51	61·76	65·38	47·36	49·12	54·54	39·43	elégséges	
10·34	17·64	9·61	14·03	5·26	7·57	15 49	elégtelen	
—	—	—	15·78	15·78	16·66	28·16	jeles	Rajzoló geometria
—	—	—	33 33	29·82	27·27	28·16	jó	
—	—	—	43·85	42·12	45·45	35·21	elégséges	
—	—	—	7·01	5·26	10·60	8·45	elégtelen	
85·71	87·50	93·87	89·09	100	90·82	92·42	jó	Viselet
10·71	12·50	6·12	10·90	—	87·81	7·57	szabályszerű	
3·57	—	—	—	—	—	—	kev. szabályszerű	
—	—	—	—	—	—	—	rossz	

Tudnivalók az 1913—14. iskolai évre.

A középiskolai Rendtartás az iskola szellemi irányításáért az igazgatót teszi felelőssé s katholikus intézetben az iskola szelleméért ezen felelősség kétszeres. Ezen súlyos kötelezettség még fokozódik fiatal, fejlődő intézetnél, ahol állandó jó szellem megteremtéséről és a létező jónak megtartásáról van szó; hogy ez megtörténhessék, sokszoros gonddal kell őrködnie már a beiratásnál, hogy a gimnáziumba csak ideillő jó és lehetőleg homogén elem jusson be. Ezen felelősség érzetében a következőket kell közölni a beiratkozni kivánókkal:

1. A gimnáziumba való felvétel a gimnázium igazgatójának joga, melyet személyesen gyakorol.

2. A gimnázium az általános rendtartási szabályok keretén belül autonom és u. n. körzete nincs. Habár az iskola természetszerűen lehetőleg a közelben lakókat veszi fel, mégis sem a közelben lakás, sem egyéb körülmény a felvételre jogosító igényt nem ád és fel nem vétel esetén rekriminációra alapul nem szolgálhat. Fel nem vétel ellen felebbezésnek helye nincs.

3. Semminő egyéb aktus, u. m. előjegyzés, szóbeli vagy levélbeli megegyezés, az elmult tanévben való idetartozás nem egyenértékű a gimnáziumba történt beírással, mint az alább olvasható szabályok szem előtt tartásával az igazgatóság magának tart fenn és ami csupán a gimnázium illető osztályába történt beiratást tanusító „Felvételi lap“ kiszolgáltatásával válik megtörténtté. A gimnázium beírott tanulójának csak az tekinthető, ki ily „Felvételi lap“ birtokában van.

4. Bejáró új tanulók az intézet I. osztályába, vagy amennyiben hely van, a II—VI. osztályba junius 30-án, julius 1-én és 2-án d. e. iratkozhatnak be, — esetleg, ha még hely marad, szeptember első három napjában. A VII. és VIII. osztályba új tanulót egyáltalában nem veszünk fel.

5. A gimnázium, jellegénél fogva elsősorban róm. kath. vallású tanulókat s ezért a juliusi beiratásoknál kizárólag ilyeneket vesz fel. Az I. osztályba csak oly tanulók vehetők fel, akik a törvényes kilenc éves kort elérték s valamely nyilvános elemi iskola IV. osztályát jó sikerrel elvégezték. Erről szóló bizonyítvány hiányában az I. osztályra jelentkezőnek felvételi vizsgálatot kell tenni. A más vallású tanulók szülei maguk tartoznak fiuk hitoktatásának ügyét elintézni.

6. Az intézetbe első ízben jelentkezőktől megkivánt okmányok: az államérvényes születési bizonyítvány és külön a keresztlevél, a megtörtént himlőoltásról — 12 és több éveseknél újraoltásról — szóló bizonyítvány és az utolsó iskolai bizonyítvány. Azoknál, kik az előző évet is itt végezték, elegendő az utóbbinak felmutatása.

7. A gimnáziumba első ízben beiratkozóknál a középiskolai szabályzat értelmében kötelező a *személyes jelentkezés*, amely szabály alól helyben lakóknál kivételnek helye nincs.

8. Régi növendékeinknek ajánljuk, hogy helyüket az intézetben a szabályszerű beiratkozással mielőbb biztosítsák, miután ennek elmulasztása esetén azon körülmény, hogy az illető az előző évben is ide járt, sem bejáró, sem benlakó növendéknek nem ad jogcímet arra, hogy helye számára tovább is föntartassék és így, ha a beiratkozást szeptemberre halasztja, megeshetik vele, hogy kiszorul. A két tárgyból bukottak, vagy azon egy tárgyból bukottak, akiknek magaviseletből kev. szabályszerű érdemjegyük van, ha a tanári kar őket javítóvizsgálatra ajánlja, *julius 5-ig* adhatják be egykoronás bélyeggel ellátott és a tankerületi főigazgató úrhoz címzett folyamodványukat az igazgatónál.

9. A megtörtént beiratkozásról mindenki hivatalos pecséttel ellátott fölvételi lapot kap, mellyel az évmegnyitó isteni tisztelet napján reggel $^1/_2 9$ órakor saját osztályfőnökénél személyesen jelentkezni köteles, különben a beiratással az intézet látogatásához nyert jogát és a befizetett díjat is elveszíti. A „Veni Sancte“ az 1913/14. tanévben szeptember 8-án lesz; ezen, úgymint az azt követő törvényolvasáson minden tanuló szigorúan köteles itt lenni.

10. A beiratási díj 20 K; az évi tandíj — az ifj. könyvtár stb. ilyen alkalomkor fizetendő díjak együttes összegével 80 K, amihez azon 6 K összeg járul még, amelyet az intézet jellegénél fogva az 1894. évi XXVII. t.-c. 3. §-a és az idevonatkozó 1904. évi 18253. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet alapján, mint az Országos Nyugdíjintézetbe fizetendő járulékot tanulóitól szed. A beiratási díj és ezen 6 K-ás díj fizetése alól fölmentésnek helye nincs. A tandíj

fizetés a következő négy 20—20 K-ás részletben történik: első részlet legkésőbb október hó 1-éig, a második legkésőbb december hó 1-éig, a harmadik legkésőbb március hó 1-éig, a negyedik részlet legkésőbb május hó 1-éig fizetendő be. Azon tanulóknak, kik ezen időpontokra nem fizetik be tandíjukat, az előadások további látogatása nem engedhető meg. — Tandíjmentességért az első esztendőben nem lehet folyamodni, mert akkor még nem ismeretes, hogyan válik be a tanuló az intézetben.

11. A beszerzendő könyvek jegyzéke a tanév elején a pedellusnál vehető át, szegényebb sorsú tanulók várhatnak a könyvek beszerzésével, mert amíg a segélyző könyvtár állománya engedi, abból is kaphatnak az egész esztendei használatra díjtalanul kölcsön.

A Rákóczi-kollégium

középiskolai fiúnevelőintézet az 1912—13. tanévben.

Előljáróság:

Igazgató: Dr. Sebők Imre
főgimnáziumi igazgató.

Az igazgató helyettese: Thym Adolf
főgimn. tanár, a kollégium spirituálisa.

Tanulmányi felügyelők:

Németh Imre
Ányos Mihály
Buday Péter
Candrea László
Gyula Sándor
Horváth József
Zékány Gyula

Francia nyelvtanító: Andrée Pierre
áldozópap.

A Rákóczi-kollégium növendékei:

I. osztály.

Almássy Andor
Almásy Pál
Balás János
Bánlaky Andor
Brodszky Ferenc
Dobák János
Harsányi Menyhért
Háj József
Janiczky Elek
Janiczky Sándor
Jaross Béla
Klipfl Ferenc
Kluzsinszky László
Kostka László
Malonyay Tamás
Márkly Géza
Méhes Alajos
Szemere János
Schieszl Imre
Schleiminger Sándor
Schmidt József
Tahy Ferenc
Tapolczai Gyula
Teischler István

II. osztály.

Ascher Miklós
Csukay László
Dárday Aladár
Győry Ervin
Horváth István
Jutassy József
Kovács Andor
Kohl Ernő
Kraffszky Endre
Kubinszky Jenő
Laky László
Marton László
Papp Ferenc
Rosemberszky Árpád
Szajkó István
Szilassy László
Szitányi Tibor
Tittel Ottó
Velis János
Wein Dezső
Zuckermann Miklós

III. osztály.

Awakumovics Ottó
Balás Tihamér
Benke Kálmán
Borhek Andor
Bründl János
Czekorits Ferenc
Coury Károly
Fabró Ferenc
Frankl János
Dezső Antal
Dérczy Péter
Gokesch Ernő
Holländer Leó
Hornitzek István
Ildényi Károly
Kauser Tibor
Kazatsay Miklós
Kirchgässner János
Kremniczky Endre
Kremniczky Lajos
Malonyay István
Miksa Gyula
Mocsáry Ödön
Nikolits Artur
Péteri Imre
Rónay Béla
Schüller Ferenc
Schüller István
Sutter Béla
Szabó György
Titze Leó

IV. osztály.

Bezsilla István
Böhm Vilmos
Cathry Ferenc
Etter Géza
Forray Iván
Harsányi Géza
Hirschler Andor
Kánitz György
Klasz Pál
Kornis István
Mattyasovszky György
Méhes Károly

Reitzner Agost
Rózsa Béla
Schleiminger László
Szajkó Ferenc
Weiser Nándor

V. osztály.

Almásy József
Bittó Ferenc
Csorba Manó
Harsányi György
Hauser Nándor
Hofhauser László
R. Horváth László
Hulitius Károly
Keltz János
Kotzó Elek
Kovács Pál
Kubinyi Gyula
Makó László
Marton Gyula
Mocsáry Dániel
Natter Vilmos
Talányi Ottó
Tavi Lóránt
Tittel Oszkár
Vajda István
Viola Kálmán
Winkler István
Wosinszki Károly

VI. osztály.

Csorba Sándor
Dittert György
Keltz Jenő
Br. Lévay Ferenc
Lorberer Árpád
Matta Zoltán
Pajzs Jenő
Turcsányi Gyula
Wosinszki József
Wosinszki Kázmér

VII. osztály.

Anderlik István
Gr. Crouy-Chanel Péter
Dániel Elemér
Etter Gyula
Knoblauch Sándor
Makó Árpád
Malonyay János
Marton Béla
Matta László
Szávits Milán
Szitányi Béla
Thierry Henrik

Összesen: 138.

Tájékoztató a nevelőintézetről.

A Rákóczi-kollégium középiskolai nevelőintézet a vele kapcsolatos érseki főgimnáziummal együtt a székesfőváros budai részének egyik villanegyedében, a Rózsadomb alján épült kertek között, 3300 négyszögölnyi területen, melynek nagyobbik része az intézet céljaira szolgáló kert és játszótér. A nevelőintézet célja, hogy növendékeit az evangélium szellemében: vallásosságban, Isten és a haza iránti szeretetben nevelje s a tudomány és társadalmi műveltség elsajátításában úgy támogassa, hogy belőlük egykor hitükhöz és hazájukhoz hű, intelligens keresztény férfiak váljanak.

A nevelőintézet ezen célját elsősorban a kettős intézet egyöntetű vezetésével iparkodik elérni, amennyiben a főgimnázium igazgatója egyúttal a nevelőintézet igazgatója, az intézeti tanulmányi felügyelők pedig nagyobbrészt a gimnáziumban is tanító egyházi és világi tanárok. A személyiekben rejlő ezen biztosítékon kivül közelebb segíti az intézetet célja eléréséhez annak immár tradicionális módszere, amely a fiúkkal való barátságos, közvetlen érintkezésben közel hozza egymáshoz a nevelőt és a növendéket; katonás rendet — és ezt ezentúl még inkább, mint eddig — tart fönn, anélkül, hogy az egyéniség kifejlődését károsan érintené.

A növendékek a felkeléstől a lefekvésig állandóan nevelőik felügyelete alatt vannak; ezek velük vannak tanulószobáikban, velük étkeznek és lakószobáik a növendékek hálótermeivel közlekednek. — A nevelőintézeti ház egyenesen az intézet céljaira épült; berendezését tanuló-, háló- és játszótermek és a százötven személyre alkalmas nagy ebédlő képezik. Külön áll a kerti pavillon; ebben vannak a betegszobák, a gazdasági célokra szolgáló helyiségek, a ruhatár, a nagy fürdőmedence és a háztartást ellátó apácák lakásai. A növen-

dékek testgyakorlatainak céljaira a kétezer négyszögméter területű játéktér, a tenniszpálya és a tekepálya szolgálnak.

Az intézet napirendje a következő:

6 órakor felkelés.

1/27 órakor a házikápolnában szentmise.

1/48 órakor reggeli. Utána 3/48-ig a leckék ismétlése.

8 órától 1-ig előadások a gimnáziumban.

1/42-kor ebéd (hétköznap három tál, vasár- és ünnepnap négy tál étel).

2 órától 3-ig szabad idő; játék vagy séta.

3 órától 5-ig az első tanulási idő; lehetőleg ebbe az időbe esik az ének, zene, vívás és az idegen nyelvek tanulása is.

5 órakor ozsonna.

1/26-tól 1/28-ig tanulás és az I—VI. osztályúaknál kikérdezés a másnapi leckékből.

1/28 órakor vacsora, utána szabad idő, társasjátékok.

3/49 órakor esti ima.

Az évi tartásdíj 1000 korona, amely összeg négy részletben fizetendő és pedig: a jelentkezéskor, azaz a konviktusi hely lefoglalásakor kiegyenlítendő az évi tartásdíj egy negyedrésze, 250 korona, valamint leteendő az előforduló egyéb költségekre (gimnáziumi tandíj, tankönyvek, irószerek, külön tárgyak díjai és előre nem látható kiadások) 50 korona. Ez a lefizetés foglaló természetével bír, amely a hely el nem foglalása esetén vissza nem követelhető. A tartásdíj többi részlete legkésőbb november, január és március hónapok első napjáig kiegyenlítendő, ugyancsak akkor teendő le a negyedévi 50 koronában megállapított költségletét, amelynek fenmaradó részét az intézet visszatéríti.

Az évközben eltávozó növendékek után — kizárás esetét kivéve — a megkezdett félévre járó tartásdíj fizetése kötelező.

A növendékek valamennyie egész benlakásos; ú. n. félkonviktorok nincsenek. Alapítványi helyek az intézetben nincsenek.

Az 1913/914. tanévtől kezdve az intézeti növendékek egyenruhát hordanak, amely hétköznapi használatra barnaszínű zubbonyból, sötétszürke nadrágból és házi sapkából, ünnepi használatra pedig díszkabátból, ugyancsak sötétszürke nadrágból és tiszti sapkából áll. A felszereléshez tartozik még a köpeny, körgallér, nyakravaló és kesztyű. A teljes felszerelés ára alsó osztályú növendékeknél 180 korona, felső osztályúaknál 200 korona és így átlag olcsóbb, mint az eddig használatban volt egyenlő szabású polgári ruházat.

Ugy a belépéskor szükséges teljes felszerelést, mint a később szükségessé váló egyes ruházati darabokat a felmerülő szükséglethez képest a szülők írásbeli hozzájárulása alapján, az ő számlájukra az intézet készítteti. Az egyenruha-számla a szállításkor, vagy nagyobb összegeknél a szállítástól számított legkésőbb harminc nap alatt egyenlítendő ki; teljes felszerelés megrendelésénél — indokolt esetben — az intézet két részletben való fizetést engedélyezhet. A ruhákon előforduló kisebb javításokat az intézet díjtalanul eszközli. Nagyobb ruhakárok kijavíttatása a letétbe helyezett átalányból történik: teljesen használhatatlanná vált vagy az intézeti csín rovására való darabokat pedig újakkal kell kicserélni, mivel a növendékek lomposan az intézet falain belül sem járhatnak. Az 1913/914. tanévben a régi növendékeknek kivételképpen megengedhető, hogy régi egyenlőszabású polgári ruházatuknak még épségben lévő darabjait itthon elhordják.

A növendékek egyéb felszerelési tárgyai, amelyeket szeptemberben magukkal kell hozni: 6 nappali ing, 4 hálóing, 6 alsónadrág, 24 zsebkendő, 12 pár harisnya, 6 törülköző, 6 asztalkendő, 3 ágylepedő, 3 paplanlepedő, 1 vánkos, 3 fehér vánkoshéj, 1 paplan, 1 takaró, legalább két pár teljesen jó állapotban lévő cipő és egy pár barna tornacipő. A növendékek a felvételkor számot kapnak, amely minden egyes felszerelési darabba vörös pamuttal bejegyzendő. A zsebkendőkért, mint amelyeknek használata kevésbé ellenőrizhető, az intézet felelősséget nem vállal. A bevonuláskor a *felvételi lappal* nem bíró vagy az előírt felszerelés nélkül érkező növendékeket az intézet nem bocsájtja be.

Az intézet régi növendékeinek szüleit és gyámjait kérjük, hogy amennyiben a gondviselésük alatt álló növendékeket a következő iskolaévre is ezen intézetben óhajtják neveltetni, azok helyét a szabályszerű módon évente *legkésőbb junius hó 30-ikáig* biztosítsák; ezen határidő elmultával az intézet vezetősége a még el nem foglalt régi helyeket is az újonnan jelentkezőknek adja ki. A nevelőintézetbe *új növendékekül kizárólag a gimnázium I—VI. osztályába járó katholikus vallású tanulók vétetnek fel*, kik tanulmányaikat a kollégiummal szervesen összefüggő nyolc osztályú érseki főgimnáziumban végzik. A felvétel körül az igazgató belátása szerint jár el, de e helyen is közölhető, hogy az intézet osztályismétlő növendékeket a felsőbb osztályokba, egyáltalában nem, az alsókba csak kivételképpen vesz fel. A kollégiumba való felvétellel egyidejűleg történik a gimnáziumba való beiratás is, amelyhez a törvényszabta okmányok: keresztlevél, anyakönyvi kivonat

oltási vagy újraoltási bizonyítvány és az utolsó tanév iskolai bizonyítványa szükségesek. Új növendékek végleges felvétele a megkívánt okmányok és felsőbb osztályúaknál a feltétlenül megkívánt *személyes jelentkezés* nélkül nem eszközölhető. A növendéknek az intézetbe való beadásával a szülők a nevelő intézet fegyelmi szabályait az intézettel való viszonyukban kötelezőknek ismerik el.

A kollégiumban taníttatni szokott külön tárgyakra, u. m. a német, francia és angol nyelvekre, vívásra és zenére a növendékek a szülők óhajára a tanév elején jelentkezhetnek és ez esetben mérsékelt díjazásért (zene havi 12 kor., nyelvek havi 8, vívás havi 7.50 kor.) nyernek az illető tárgyakban külön oktatást, azonban az intézet vezetősége fentartja magának a jogot, hogy egy-egy növendéknek csak annyi külön tárgy tanulását engedi meg, amennyi az illetőnek rendes tanulmányaiban való előmenetelét nem veszélyezteti. Ezek a tanfolyamok október elejétől május végéig tartanak és az azokra történt jelentkezés után a részvétel a tanév végéig kötelező. Egyébként a növendékeknek mindenkor alkalmuk van az idegen nyelvű nevelőkkel való társalgás útján magukat az illető nyelvekben gyakorolni.

Az intézet kötelékébe tartozó növendékek természetszerűen az egész éven át az intézeti fegyelem alatt állanak; ebből következik az is, hogy az intézetből egyedül semmi esetre ki nem bocsáthatók. Vasár- és ünnepnapokon — nem túlságosan gyakran — az istenitisztelet után, *az igazgató írásos engedélye alapján, kizárólag szüleik vagy más felnőtt hozzátartozóik kíséretében* elhagyhatják az intézetet és ugyanígy tartoznak visszatérni esti 7 órára. Másnemű távozás súlyos fegyelmi vétséget képezne. A karácsonyi és húsvéti szünidőt a növendékek otthon töltik; az intézetben létük alatt pedig meghatározott időben és helyen fogadhatnak látogatókat.

Tankönyvjegyzék az 1913—14. évre.

I. OSZTÁLY.

Római katholikus nagyobb katekizmus.
Dr. Bartha J.: Magyar nyelvtan. I., II. o. r.; 7. kiadás.
Dr. Prónai A.: Magyar olvasókönyv. I. o. r.; 4. kiadás.
Fodor-Székely: Liber-Sexti, latin nyelvk. I. o. r.; 2. kiadás.
Jákó-Ujházy: A magyar királyság földrajza; 3. kiadás.
Kőrösi A.: Természetrajz. I. o. r.; 3. kiadás.
Gidró B.: Számtan. 3. kiadás.
Lendvai V.: Rajzoló geometria, Planim. alakt. I. o. r.; 2. kiadás.
Vajda Pál: Szépírási minták.

II. OSZTÁLY.

Dr. Pokorny Em.: Ó-szövets. bibl. tört.
Dr. Bartha J.: Magyar nyelv. I., II. o. r.; 7. kiadás.
Dr. Prónai A.: Magyar olvasókönyv. II. o. r.; 3. kiadás.
Fodor-Székely: Liber-Sexti, latin nyelvk. II. o. r.; 2. kiadás.
Jákó-Ujházy: Az Óvilág földrajza; 2. kiadás.
Kőrösi A.: Természetrajz; 2. kiadás.
Gidró B.: Számtan; 3. kiadás.
Lendvai H.: Rajz. geom. II. o. r. Stereom.; 2. kiadás.
Vajda Pál: Szépírási minták.

III. OSZTÁLY.

Dr. Pokorny Em.: Ujszövetségi bibliai tört.
Dr. Bartha J.: Magyar nyelvtan; 3. kiadás.
Dr. Prónai A.: Magyar olvasókönyv III. o. r.; 2. kiadás.
Fodor-Székely: Liber-Sexti, latin nyelvk. III—IV. o. r. 2. kiadás
Dr. Csengeri I.: Latin nyelvtan, II. rész mondattan; 4. kiadás
Endrei Ákos: Német nyelvk. középiskolák számára I. rész III—IV. o. r.; 8. kiadás.

Dr. Jászai R.: Magyar történelem III. o. r.; 2. kiadás.
Jákó-Ujházy: Az újvilág földrajza III. o. r.; 2. kiadás.
Lévay: Mathematikai és fizikai földrajz; 2. kiadás.
Lendvai H.: Rajzoló geom., konstr. planim. III—IV. o. r.; 2. kiadás.
Gidró B.: Számtan I—III. o. r.; 3. kiadás.

IV. OSZTÁLY.

Aubermann: Ker. kath. szertartástan.
Négyesy: Stilisztika; 8. kiadás.
Arany-Lehr: Toldi; 14. kiadás.
Kemény: Német nyelv, olvasókönyv II. rész; 2. kiadás.
Jászai: Magyar történelem IV. o. r.; 2. kiadás.
Dr. Fodor-Székely: Liber-Sexti III—IV. o. r. II. rész; 2. kiadás.
Dr. Csengeri: Latin nyelvtan II. rész. Mondattan; 4. kiadás.
Róth-Tőkés: A növénytan alapvonalai; 6. kiadás.
Borossay D.: Algebra; 5. kiadás.
Huszka J.: Rajzoló geometria III—IV. o. r.; 2. kiadás.

V. OSZTÁLY.

Matuszka: Kath. ker. hittan.
Dr. Négyesy L.: Retorika.
Zsámboki Gyula: M. T. Cic. De imp. Gn. Pomp.; 5. kiadás
Dr. Cserép J.: Szemelv. Publ. Ovid. Naso műv.; 3. kiadás.
Dr. Kaposy L.: M. T. Cic. Pro A. L. Archia; 3. kiadás.
Dr. Maywald J.: Görög nyelvtan; 6. kiadás.
Dr. Maywald J.: Görög olv. gyak. könyv; 5. kiadás.
Kemény F.: Német nyelv, olvasókönyv; 2. kiadás.
Szölgyémy: Világtörténet I. rész; 3. kiadás.
Dr. Róth-Vángel: Az állattan alapvon.; 5. kiadás.
Borossay D.: Algebra; 5. kiadás.
Borossay D.: Geometria I. rész; 3. kiadás.
Kempf J.: Homeros Iliasa; 3. kiadás.
Kempf J.: Homeros Odysseája; 2. kiadás.
Dr. Geréb J.: Szemelvények Herodesből; 4. kiadás.
Dr. Badics F.: Magyar irod. olv. I. rész; 6. kiadás.

VI. OSZTÁLY.

Matuszka: Kath. ker. erkölcstan.
Dr. Riedl F.; Poetika; 6. kiadás.
Kalmár E.: Titus Livius; 4. kiadás.
Dr. Cserép J.: Vergilius; 4. kiadás.
Dr. Maywald J.: Görög nyelvtan; 6. kiadás.
Dr. Maywald J.: Görög gyakorló és olvasók; 4. kiadás.

Szemák-Haitsch: Német olv. könyv II. rész; 6. kiadás.
Szemák: Német nyelvtan II. rész; 8. kiadás.
Szölgyémy: Egyet. tört. II. rész; 3. kiadás.
Róth-Hankó-Melczer: Chemia és ásványtan.
Borossay D.: Algebra; 5. kiadás.
Borossay D.: Geometria I. rész; 3. kiadás.
Sutter: Logar.-táblák; 11. kiadás.
Dr. Badics F.: Magyar irod. olv. k. II. rész; 5. kiadás.
Kempf J.: Euripides Iphig. Taur.
Csiky G.: Sophokles Antigoneja.

VII. OSZTÁLY.

Aubermann Miklós: Kath. Egyháztörténet.
Dr. Bartha József: A magyar nemzeti irod. tört. 3. kiadás.
Dr. Szinnyei József: A magyar nyelv 8. kiadás.
Dr. Hittrich Ödön: C. Sallustii Cr.: De bello Jug. 3. kiadás.
Köpesdy S.: M. Tullii Ciceronis in Catilinam or. IV. r. 3. kiad.
Dr. Cserép József: Római régiségek s a róm. irod. tört. IV. kiadás.
Dr. Cserép József: Vergilius. IV. kiadás.
Dr. Maywald József: Görög nyelvtan. VI. kiadás.
Dr. Kempf J.: Szemelvények az Odysseiából. II. kiadás.
Vietorisz József: Szemelvények Herodotoszból.
Szölgyémy J.: Egyetemes tört.; III. rész. II. kiadás.
Fehér-Szekeres: Kisérleti természettan. XI. kiadás.
Borossay D.: Algebra. V. k.
Borossay D.: Geometria; II. r. III. kiadás.
Dr. Lutter Nándor: Logaritmustáblák. XI. kiadás.
Szilasi Móric: Thukydides. II. k.
Dr. Badics F.: Magyar irod. olvasók.; III. rész. V. kiadás.
Schill Salamon: Görög régiségek és műv. tört. IV. kiad.
Szemák-Haitsch: Német olv.-könyv; IV. rész. V. kiadás.
Dr. Heinrich Gusztáv: Wilhelm Tell. VII. kiadás.
Weber R.: Herman u. Dorothea. VIII. kiadás.

VIII. OSZTÁLY.

Aubermann: Apologetika.
Dr. Bartha József: A magyar nemzeti ir. tört. II. kiadás.
Dr. Schmidt A.: Tacitus Annales. II. kiadás.
Dr. Némethy G.: Tacitus Historiae.
Wirth Gy.: Szemelvények Horatiusból. III. kiadás.
Dr. Cserép J.: Római régiségtan. IV. kiadás.
Kempf József: Szemelvények az Iliásból II. kiadás.

Simon József S.: Platon. II. k.
Dr. Maywald J.: Görög nyelvtan. VI. kiadás.
Dr. Földi József: Platon.
Szemák J.: Német olvasókönyv; IV. rész. V. kiadás.
Faith Mátyás: Schiller: Jungfrau v. Orleans.
Andor József: Magyarország története. II. kiadás.
Szitnyai Elek: Lélektan és logika. VI. kiadás.
Borossay Dávid: Algebra. V. kiadás.
Borossay Dávid: Geometria; II. rész. II. kiadás.
Dr. Lutter Nándor: Logaritmustáblák. XI. kiadás.
Fehér-Szekeres: Kisérleti természettan. XI. kiadás.

